

Vastaanottaja
Ylitornion kunta

Asiakirjatyyppi
Kaavaselostuksen liite 11

Päivämäärä
6.2.2024

YLITORNION KUNTA REVÄSVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA

EHDOTUSAINEISTOSTA SAATUJEN LAUSUNTOJEN JA MUISTUTUSTEN TIIVISTELMÄT SEKÄ NIIHIN LAADITUT VASTINEET

*Ehdotusvaiheen aineisto pidettiin nähtävillä
MRL 62 §:n mukaisesti 28.6.2023–1.9.2023.*

1. LAUSUNNOT, SUOMI

1.1 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesille ei ole kemikaaliturvallisuuslainsäädännön (390/2005) näkökulmasta lausuttavaa Reväsvaaran tuulivoimaosayleiskaavan ehdotusaineistosta.

VASTINE:

Merkitään tiedoksi.

1.2 TLS Verkko Oy

TLS Verkko Oy on tutustunut Reväsvaaran tuulivoimaosayleiskaavan ehdotusaineistoon, ja todennut ettei meillä ole mitään hanketta vastaan.

Sähköverkon tehoreserviin ja käytettävyyteen liittyvät asiat tulee tarkastella hankkeen suunnitteluvaiheessa.

VASTINE:

Merkitään tiedoksi.

1.3 Väylävirasto

Väylävirasto on tutustunut osayleiskaavan ehdotuksen asiakirjoihin. Väylävirasto antaa lausuntonsa rautateiden näkökulmasta.

Tuulivoimalarakentaminen

Tuulivoimaloiden sijaintia suhteessa liikenneväyliin ohjeistetaan Väyläviraston Tuulivoimalaohjeessa (Liikenneviraston julkaisuja 8/2012), joka tulee huomioida voimaloiden sijoittamisessa. Ratalaissa (110/2007) määritellään rautatiealue, näkemäalue ja rautatien suoja-alue. Rautatien suoja-alue ulottuu 30 metrin etäisyydelle radan raiteen tai, jos raiteita on useampia, uloimman raiteen keskilinjasta, jollei suoja-aluetta ratasuunnitelmassa erityisestä syystä supisteta tai laajenneta enintään 50 metriksi. Rautatieliikenteen turvallisuuden varmistamiseksi tuulivoimalat tulee sijoittaa riittävän etäälle rautatiestä. Rautateiden osalta tuulivoiman vähimmäisetäisyys tulee olla voimalan kokonaiskorkeus (torni + lapa) + 30 metriä lähimmän raiteen keskilinjasta. Jos rautatien suoja-alue on enemmän kuin 30 m, vähimmäisetäisyys on voimalan kokonaiskorkeus lisätynä suojaalueen leveydellä. Syöttöasemien ja muiden rautatiehen liittyvien rakennusten osalta vaaditun etäisyyden arviointi toteutetaan tapauskohtaisesti. Suunniteltaessa tuulivoimalaa 500 metriä lähemmäksi ratapihaa tai asemaa, tulee tehdä riskiarvio.

WECO-tutkimusprojektissa (Wind Energy production in COLD climate) on tutkittu jään sinkoutumista tuulivoimalan lavoista. Tutkimus osoittaa, että jää voi sinkoutua sekä toiminnassa että paikallaan olevasta tuulivoimalasta yllättävän kauas. Yksittäisen tuulivoimalahankkeen tai tuulipuisto-ohjelman suunnittelijan tulee esittää liikenneviranomaiselle selvitys siitä, miten voimalan lapojen jäätyminen estetään ja miten mahdollisesti lapoihin kerääntynyt jää tunnistetaan. Väylävirasto edellyttää, että tuulivoimalan lavoista mahdollisesti irtoava tai sinkoava jää tai muu irtoava osa ei aiheuta vaaraa liikenneväylien liikenteelle.

VASTINE:

Lähimmät voimalat sijaitsevat yli kahden kilometrin päässä rautatiestä. Kaavan ei arvioida aiheuttavan merkittäviä turvallisuusriskejä, kun annettuja ohjeita ja suosituksia noudatetaan rakentamisen ja toiminnan aikana.

Noudatettaessa varovaisuutta talviaikaan voidaan välttää jään putoamisesta ja sinkoutumisesta aiheutuvat haitat alueella kulkeville. Alueen virkistyskäyttö talvella on vähäistä. Jään tippuminen ja osuminen ihmiseen on hyvin epätodennäköistä. Alueelle voidaan myös asentaa varoituskylttejä.

Voimaloihin voidaan asentaa lapalämmitys, joka estää jään kertymisen voimalan lapoihin tai sulattaa lapaan kertyneen jään. On myös olemassa erilaisia teknologioita jään tunnistamiseen lavoissa, jolloin voimala osataan myös tarvittaessa pysäyttää.

Tuulivoimakuljetukset

Tuulivoimalahankkeen suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan. Erikoiskuljetusluvissa lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus. Voimaloiden osien kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille, kuten tasoristeyskansien vahvistamiselle ja leventämiselle, todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa sekä liittymien avartamista. Asian osalta tulee olla yhteydessä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen maanteiden kunnossapidon aluevastaavaan. Liittymäluvat maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus.

Ensisijaisesti tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Jos tasoristeysten käyttö lisääntyy tuulivoimaloiden rakentamisaikaisen liikenteen johdosta merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, on tienpitäjän haettava lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttava Väyläviraston lupa. Väylävirasto voi liittää lupapäätökseen tasoristeysten rakentamista, uudenlaista käyttöä, kunnossapitoa ja poistamista sekä tasoristeyskseen liittyvää tietä koskevia ehtoja, joiden toteutus kokonaisuudessaan tai osittain, voi jäädä luvanhakijan vastuulle. Tasoristeysluvan tarpeesta voi olla yhteydessä Väylävirastoon, kirjaamo@vayla.fi. Lisätietoja tasoristeysten ylittämisen suunnitteluun ja toteutukseen liittyen on ohjeessa: "Erikoiskuljetukset rautatien tasoristeyksissä" (Väyläviraston julkaisuja 8/2021 sekä tiivistelmä).

Muuta huomioitavaa

Suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylväät estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Väylävirasto muistuttaa, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Väyläviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" -ohjeen (Liikennevirastonohjeita 3/2018) lisäksi Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018). Ohjetta tulee noudattaa siinäkin tapauksessa, että uusi johto rakennetaan olemassa olevan johdon rinnalle.

Väylävirasto vielä toteaa, että ratalain 3 luvun 36 §:n mukaan rautatiealueelle voidaan sijoittaa muita kuin radanpitoon liittyviä johtoja, rakennelmia ja laitteita ja tehdä muuta kuin radanpitoon liittyvää työtä sopimalla käyttöoikeudesta ja toimenpiteen suorittamisesta rataverkon haltijan kanssa. Työskenneltäessä rautatiealueella tulee toimia Radanpidon turvallisuusohjeiden (TURO, Väyläviraston ohjeita 40/2022) mukaisesti. Väylävirastolla ei ole muuta huomautettavaa kaavahankkeesta. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.

VASTINE:

Kaavaselostuksessa on arvioitu kaavan vaikutuksia liikenteeseen ja tulevia kuljetusreittejä. Rautatien liikennemäärät kaava-alueen kohdalla ovat vähäisiä ja vaikka liikenne väliaikaisesti hankkeen rakennusvaiheessa tulee olemaan vilkasta, ei sillä arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia raideliikenteeseen.

1.4 Tornion kaupunki

Kaavahankkeessa MRL 9 § pykälän mukaisesti tehdyn vaikutusten arvioinnin mukaan 12 voimalan laajuinen hankkeen vaikutusalue jää kaukovaikutusalueelle (15–25 km) tai teoreettiselle maksiminäkyvyysalueelle (25–35 km) tarkasteltuna Kitkiäisvaaran tuulivoima-alueelta tai Karhakkaamaan ja Martimon tuulivoimaosayleiskaavahankealueilta.

Tornion kaupungin pohjoisosiin kaavoitettavat tuulivoimala-alueet tulevat toteutuessaan kokonaisuudessaan peittämään näkymävaikutukset Ylitornion alueelta. Tuulivoimaosayleiskaava hankkeen näkymävaikutuksien ei voi katsoa aiheutuvan haittaa Tornion kaupungin alueelle. Tornion kaupungilla ei ole huomautettavaa Reväsvaaran tuulivoimaosayleiskaavahankkeesta.

VASTINE:

Merkitään tiedoksi.

1.5 Fintraffic Lennonvarmistus Oy

Fintrafficin lennonvarmistus antaa ilmailulain 158 § mukaisia lausuntoja lentoesteistä lentoesteluvan hakemista varten. Lausunnossa otetaan kantaa kohteen mahdollisiin vaikutuksiin lentoturvallisuuteen sekä lentoliikenteen sujuvuuteen ja tarvittaessa rajoitetaan kohteen maksimikorkeutta. Lentoliikenteen sujuvuuden arvioinnissa Fintrafficin lennonvarmistus käyttää yhteistyössä Liikenne- ja viestintäministeriön sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin kanssa sovittuja lausuntoperiaatteita ja tarvittaessa rajoittaa esteiden korkeuksia niiden mukaisesti. ArcGIS -muotoinen paikkatietoaineisto lentoesterajoituksista on ladattavissa Fintrafficin verkkosivustolta. Tätä aineistoa käyttämällä voi suunnittelija jo etukäteen arvioida kohteelleen mahdollisesti kohdistuvia korkeusrajoituksia.

VASTINE:

Merkitään tiedoksi.

1.6 Digita Oy*Reväsvaaran tuulivoimapuiston vaikutukset radio- ja tv-vastaanottoon*

Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista. Vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta.

Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan.

Antenni-tv lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoimalan aiheuttaessa häiriön antenni-tv vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutuksien arvioinnissa.

Antennitelevision vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv lähetysten näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä.

Esitämme, että kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa:

- hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja*
- tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.*

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään (LiVM 10/2014 vp - HE 221/2013 vp) todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja huolehtii tilanteen korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja myös vastaa kustannuksista. Valiokunta on jo aiemmin katsonut, että tämän kaltaisen aiheuttaja vastaa -periaatteen tulisi olla yleisemminkin taajuuksien häiriöiden yhteydessä noudatettava lähtökohta.

Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet.

Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetyksiaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä (esim. Pori Peitto). Tuulivoimayhtiöt tulee siten jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Viranomaisten tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv-lähetyksiasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv-vastaanottoon. Mahdollisten tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan velvollisuuksiin ja televisiovastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeätä, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

VASTINE:

Vastuu riittävän laadukkaasta tv-signaalista on lähtökohtaisesti Digitalla.

Alueelta voidaan tehdä tv-näkyvyysalueetutkimukset sekä ennen tuulivoimaloiden rakentamista että rakentamisen jälkeen. Tällä tavalla voidaan todentaa tuulivoimaloiden mahdollinen vaikutus tv-signaaliin laatuun ja voimakkuuteen.

Mahdollisia häiriöitä voidaan korjata kiinteistökohtaisella antennikunnostuksella tai niin sanotuilla täytelähtimillä.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavassa ei voida antaa määräyksiä korvauksiin tai kustannusjakoon liittyen, vaan niistä on päätettävä erikseen. Mikäli tuulivoimaloista johtuvia häiriöitä esiintyy hankealueen läheisyydessä, tuulivoimatoimija / toimijat ja Digita valmistelevat siihen yhdessä sopivan ja kustannustehokkaan ratkaisun.

1.7 Lohijärven paliskunta

Poronhoitolaissa (PHL 848/1990, 3§) säädetään poronhoidolle vapaa laidunnusoikeus maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta. Poronhoitajat ovat alueella oikeudenhaltijoita, heillä on alueella ikaikainen nautintaoikeus, poronhoito-oikeus. Lain 53§ velvoittaa viranomaisen neuvottelemaan asianosaisen paliskunnan kanssa maankäyttöä koskevien hankkeiden yhteydessä, mikäli ne vaikuttavat olennaisesti poronhoidon harjoittamiseen.

Alueella voimassa olevassa Länsi-Lapin maakuntakaavassa olevan suunnittelumääräyksen mukaan "Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet."

Sanna Marinin hallitusohjelmassa (2019) todetaan seuraavaa: "Edistetään porotalouden kehittymistä kannattavana, kestäväenä ja kulttuurisesti merkittävänä elinkeinona."

Maa- ja metsätalousministeriö velvoittaa paliskunnat huolehtimaan alueellaan mm. toimivasta laidunkierrosta, laidunten kestävästä käytöstä ja porojen mahdollisimman aikaisesta erottelusta laidunten kulumisen ennaltaehkäisemiseksi. Tuulivoimalahankkeesta seuraisi suuria laidunalojen menetyksiä ja porojen laidunkierron muuttumista. Voimaloista aiheutuvan häiriön vuoksi porot siirtyisivät muille alueille kuten pelloille tai asumusten pihalle, mikä aiheuttaisi ristiriitoja muiden maankäyttäjien kanssa. Porojen siirtyminen toisille alueille lisäisi muiden alueiden laidunpainetta ja vaikuttaisi siten negatiivisesti muiden alueiden luonnon monimuotoisuuden säilymiseen.

Kaavaselostus ei ota kantaa porojen laidunreittien katkeamiseen ja siirtymiseen eikä porojen laidunalueiden menetykseen. Paliskunnassa harjoitettavaa porotaloutta ei voi siirtää muualle, kun taas tuulivoimaa voidaan rakentaa alueille, joilla siitä ei olisi porotaloudelle haittaa.

Kaavan vaikutukset poroelinkeinoon

Reväsvaara ja Kiimavaara ovat Lohijärven paliskunnalle tärkeitä syysajan laitumia ja rykimäaluetta. Syksyisin alueella laiduntaa merkittävä osa paliskunnan poroista, noin 450–500 poroa. Kivi-vaaran erotusaita on merkitty Länsi-Lapin maakuntakaavaan merkinnällä Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue (ph) ja sitä koskee suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen. Tuulivoimapuistoa ei sen sijaan ole merkitty maakuntakaavaan.

Reväsvaaran pohjoisnokalla on sijainnut ikivanha poroerotusaita, joka on 1970-luvun alussa jouduttu siirtämään Kivivaaraan, pois Ylitornion kunnan vedenottamon tieltä. Porojen kuljetusreitti nykyiselle Kivivaaran pääerotusaidalle noudattaa ikaikaista Reväsvaaran vanhalle erotusaidalle johtanutta reittiä. Reitti kulkee suunnitellun tuulivoimala-alueen kahden päätien välistä ja keskeltä Reväsvaaraa. Reitti on vakiintunut, koska vaarat (Isovaara, Huitaper, Kiimavaara, Reväsvaara, Ainiovaara, Ehovaara, Simovaara ja Viisavaara) muodostavat poroille luontaisen kulkureitin. Kuljetusreitti ja erotusaitojen paikat on merkitty lausunnon liitteenä olevaan karttaan. Maakuntakaavan kaavaselostuksessa kiinnitetään huomiota siihen, että suunnittelussa tulee ottaa huomioon erotuspaikoille johtavat porojen kuljetusreitit.

VASTINE:

Hankkeen vaikutuksista poroelinkeinoon on laadittu kattavat ja riittävät selvitykset YVA-lain mukaisessa menettelyssä sekä tuulivoimaosayleiskaavan yhteydessä.

Kaavan vaikutusten arviointi perustuu porotalousselvitykseen (Pöyry 2015) ja kyseisen porotalousselvityksen päivitykseen (AFRY 2022). Päivitetyin selvityksen mukaan laidunalueiden mahdolliset suorat ja välilliset menetykset, mahdollisten melu- ja välkevaikutusten aiheuttama haitta ja mahdollinen poronhoidon rakenteiden siirto voivat aiheuttaa kohtalaista haittaa porotalouden harjoittamiselle.

Tuulivoimala-alueiden rakentaminen ja toiminta muuttavat jossain määrin porojen luontaisia kulkureittejä, koska rakentamistoimenpiteet, tuulipuiston rakenteet ja lisääntynyt ihmistoiminta tuottavat fyysisiä esteitä ja häiriötä, minkä takia porot joutuvat kiertämään alueita. Toisaalta porojen laidunkierto ei välttämättä toistu nykytilassakaan joka vuosi samanlaisena. Myös tottumista uuteen tilanteeseen todennäköisesti tapahtuu. Muuttunut ympäristö voi lisätä porojen harhautumista vakiintuneilta reiteiltä ja laidunalueilta, mikä todetaan kaavaselostuksessa. Päivitetyin porotalousselvityksen mukaan väistämisen voimakkuus ja sen ajallinen kesto riip-

puvat ennen kaikkea hankkeen tieltä poistuvan laitumen käytöstä. Selvityksen mukaan kaava voi aiheuttaa sopeutumistarvetta alueen poronhoidolle, mutta tuulivoimahanke ei estä alueen nykyistä porotalouskäytön jatkumista.

Päivitetyn porotalousselvityksen mukaan tuulivoimapuiston toteutuminen voi aiheuttaa muutoksia laidunalueiden käyttöön, mutta varsinaisia nykyisten laidunalueiden menetyksiä ei voida osoittaa syntyvän. Tuulivoimapuiston alueelle tulisi jäädään eniten nykyisiä talvilaidunalueita, joiden käyttö tulee hanketta rakennettaessa ja toimintaa suunniteltaessa ottaa huomioon.

Tutkimuksia porojen käyttäytymisestä tuulivoimaloita kohtaan on tehty vielä suhteellisen vähän. Vielä ei ole pystytty osoittamaan selkeää käyttäytymismallia. Porojen liikkumista alueella on seurattu GPS-pantojen avulla. GPS-seurantaa on järkevää jatkaa rakentamis- ja toteutusvaiheessa.

Hankevastaava pyrkii pitämään paliskunnan kanssa säännöllistä vuoropuhelua, minkä avulla on mahdollista löytää sopivia ratkaisuja mahdolliset haitalliset vaikutukset huomioiden.

Nykyisen tutkimustiedon vähäisyyden vuoksi Reväsvaaran tuulipuistohankkeen toiminnanaikaisen seurannan merkitys on erityisen keskeinen. Seuranta on toteutettava yhteistyössä paliskunnan kanssa siten, että porojen käyttäytymisen muutokset ja niihin liittyvät poronhoidon rakenteiden muuttamistarpeet saadaan kartoitettua. Seuranta on perusteltua jatkaa useiden vuosien ajan mahdollisten vaikutusten toteamiseksi ja arvioimiseksi. Tällöin on mahdollista arvioida tarkemmin myös taloudellisia vaikutuksia.

Kaavaselostusta on jo kaavaehdotusvaiheessa täydennetty Kivivaaran poroerotusaidan osalta. Myös vaikutusten arviointia on täydennetty porojen laidunreitin ja kuljetusreitin osalta jo ehdotusvaiheessa.

Lohijärven paliskunta on tarvittaessa käyttänyt myös helikopteria apuna porojen kokoamisessa. Tuulivoimalaitosalueella ei saa lentää.

VASTINE:

Voimat rajoittavat kaava-alueella helikopterin käyttöä. Helikopterin käyttö alueella on kuitenkin sallittua noudattaen yleisiä lentosääntöjä (EU) N:o 923/2012 ja siellä säädetyt yleisiä minimietäisyyksiä.

Poromiesten työmäärä ja muut kustannukset lisääntyisivät tokkien hajaantuessa sekä porojen kulkeutuessa esimerkiksi viljelyksille ja asutuksen lähistölle. Häiriö ajaisi poroja myös entistä enemmän liikenteen sekaan, mistä aiheutuisi lisääntyneen työn lisäksi huomattavaa taloudellista vahinkoa (<https://yle.fi/uutiset/3-11499912>).

VASTINE:

Laidunalueiden mahdolliset menetykset (suorat ja välilliset), mahdolliset ääni- ja välkevaikutusten aiheuttama haitta, mahdollinen lisääntynyt poronhoitajien työmäärä ja mahdollinen poronhoidon rakenteiden siirto voivat aiheuttaa kohtalaista haittaa porotalouden harjoittamiselle. Hanke voi aiheuttaa toimintojen sopeutumisen tarvetta alueen poronhoidolle, mutta tuulivoimahanke ei estä nykyisen porotalouskäytön jatkumista. Verratessa Lohijärven paliskunnan todellista eloporolukua arvioon Reväsvaaran hankealueella olevista poroista, voidaan todeta hankealueella olevan varsin lievä vaikutus alueen paliskunnan porojen laiduntamiseen ja poronhoitotöihin. Reväsvaaran tuulivoimapuistohankkeella ei voida nähdä olevan niin

voimakkaita taloudellisia vaikutuksia, että sen tuomien lisätöiden myötä porotalouden tulotaso merkittävästi pienenesi tai toimeentuloedellytykset siten merkittävästi heikkenisivät. Hankkeella ei ole myöskään niin suuria haitallisia vaikutuksia paliskunnan toimintaedellytyksiin, että sen perusteella poronhoidon jatkuminen paliskunnassa olisi uhattuna.

Porojen välttämiskäyttäytymisestä on olemassa jo paljon Pohjoismaissa tutkittua tietoa ja Suomestakin paljon kokemuksia. Kyseessä on joka tapauksessa sama eläin, joten voidaan perustellusti olettaa, että tutkimustieto pätee kaikkialla missä poroja hoidetaan.

Tuuliturbiinien ympärivuorokautinen käynti ja ääni näyttää häiritsevän poroja enemmän kuin rakennusvaiheessa esiintyvät äkilliset äänet ja ihmisten lisääntynyt aktiivisuus. Porot siirtyivät pois tuuliturbiinien lähistöltä, niiden laidunpaikat muuttuivat ja tokat hajaantuivat. (Skarin, Sandström, Alam. Out of sight of wind turbines – Reindeer response to wind farms in operation. 3.9.2018. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/ece3.4476>)

Muissa tehdyssä tutkimuksissa on havaittu esimerkiksi seuraavaa:

- *Porot siirtyvät pois tuulivoimaloiden luota; vaatimien ja vasojen mediaanietäisyys voimalasta sen käyttöönoton jälkeen oli n. 9,1 km (Skarin, Sandström, Alam 2018)*
- *Porojen määrä 15 km:n säteellä voimalasta romahtaa jopa 61–86 % ajanjaksolla vasomisesta syksyyn (Skarin & Alam 2017)*
- *Porojen laidunkierto siirtyy kauemmaksi tuulivoimaloista (Skarin, Nelleman, Rönnegård, Sandström & Lundqvist 2015)*
- *Laidunnus lisääntyy alueilla, joille tuulimyllyt eivät näy -> laitumet kuluvat ja pirstaloituvat (Skarin, Sandström, Alam 2018)*

VASTINE:

Tuulivoimahankkeesta aiheutuu hyvin todennäköisesti porojen välttämiskäyttäytymistä, mutta sen voimakkuudesta ja kestosta ei toistaiseksi ole valmista tutkimustietoa Suomessa.

Väistämisen voimakkuus ja sen ajallinen kesto riippuvat ennen kaikkea hankkeen tieltä poistuvan laitumen käytöstä. Kuten Skarin ym. tutkimuksissa todetaan, ovat vasoma-alueet herkimpiä kaikille häiriöille ja sen mukaan vaatimien ja vasojen väistäminen on voimakkainta ajanjaksolla kevään vasomisajasta syksyyn.

Tuulivoimahankkeen rakennustyöt aiheuttavat muutoksia ja häiriöitä alueen aikaisempaan käyttöön, jolloin porojen väistäminen on merkittävää. On myös todennäköistä, että väistäminen ja sopeutuminen kestävät pidempään ja on myös mahdollista, että ainakin osittain laidunkierto siirtyy pysyvästi pois tuuliturbiinien lähistöltä.

Kaavan kohdassa 5.3. todetaan, että "tuulivoima-alue sijoittuu poronhoitoalueelle, mutta ei seudullisesti kokonaisuutena tarkasteltuna aiheuta merkittäviä vaikutuksia poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäyttöliisiin toimintaedellytyksiin". Väite on virheellinen, sillä Lohijärven paliskunnan toimintaedellytysten kannalta katsottuna hanke aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia paliskunnan harjoittamaan poroelinkeinoon. Lisäksi on outoa väittää, että kaavamerkintä, jolla määrätään porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset turvattavaksi, ei koskisiakaan juuri kyseistä merkittyä aluetta, vaan siinä pitäisi ottaa huomioon koko seudun poronhoito. Mitä seudulla tässä yhteydessä tarkoitetaan? Eikö yhden paliskunnan vaarantunut toiminta ole seudullisesti merkittävää?

VASTINE:

Kaavan vaikutusten arviointi perustuu porotalousselvitykseen (Pöyry 2015) ja porotalousselvityksen päivitykseen (AFRY 2022), jossa on arvioitu hankkeen vaikutukset riittävällä tavalla. Kaavaselostuksesta on jo ehdotusvaiheessa poistettu sana "seudullisesti" lausunnossa mainitusta kohdasta.

Poroelinkeino merkitys Ylitornion kunnalle

Poronhoito on alueen vanhimpia elinkeinoja. Se on paitsi olennainen osa säilytettävää kulttuuriperintöä, myös tälläkin hetkellä merkittävä työllistäjä. Poronliha on parasta lähiruokaa ja luomua ja sen tuotanto on ekologisesti ja eettisesti kestävä, mikä lihan erinomaisen maun lisäksi tekee siitä kysyttyä. Alueella tuotettu liha jalostetaan pääosin oman kunnan alueella ja myydään ympäri Suomea, mikä tuo alueelle merkittävää tuloa. Poroelinkeino on lisäksi muuttotappiosta kärsivälle Ylitornion kunnalle tärkeä pitovoimatekijä sen sitoessa pää- ja sivutoimiset harjoittajansa paikkakunnalle sukupolvesta toiseen. Poronhoito on keskeinen elinkeino kunnan järvikylillä ja edesauttaa niiden asuttuna pysymistä.

VASTINE:

Kaavavalmistelussa on ollut periaatteena, että porotalouden näkökohdat huomioidaan niin hyvin kuin mahdollista. Myös tuulivoimalla on huomattavia positiivisia vaikutuksia esimerkiksi kunnan talouteen, työllisyyteen ja muuhun elinkeinotoimintaan.

Kaavaa laadittaessa erilaisia tavoitteita joudutaan usein sovittamaan keskenään yhteen. Reväsvaaran tuulivoimaosayleiskaavan ratkaisut on pyritty tekemään niin, että kaikki tavoitteet voivat toteutua kokonaisuutena.

Hankkeesta ei ole käyty neuvotteluja Lohijärven paliskunnan kanssa kaavoituksen uudelleen käynnistämisen jälkeen. Paliskunnan kanssa tulee neuvotella suunnitellun kaavan vaikutuksista sellaisessa vaiheessa, että asioihin on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa.

VASTINE:

Kaavan suunnittelua on tehty osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti yhteistyössä paliskunnan edustajien kanssa. Lohijärven paliskunta on osallistunut molempiin poronhoitolain 53 §:n kaltaisiin neuvotteluihin kaavan ehdotusvaiheessa (26.10.2021 ja 15.12.2021). Tällä tavalla neuvottelujen tulokset olivat tiedossa varhaisessa vaiheessa, kun kaavan ehdotusaineistoa laadittiin.

1.8 Museovirasto

Ylitornion kunta on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa Reväsvaaran tuulivoimalan osayleiskaavaehdotuksesta. Museovirasto arvioi hanketta Unescon maailmanperinnöstä vastaavana viranomaisena sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen suhteen. Hankkeen vaikutuksia muuhun kulttuuriperintöön ja maisemaan arvioi alueellinen vastuumuseo Tornionlaakson museo.

Hankevaikutuksia Struven-ketjuun kuuluvien maailmanperintöpisteiden osalta on arvioitu HIA-selvityksellä (Heritage Impact Assessment), joka on laadittu ICOMOSin vuonna 2011 julkaiseman oppaan Guidance on Heritage Impact Assessments for Cultural World Heritage Properties mukaisesti. HIA-selvitysten ohjeistus päivittyi syksyllä 2022 (Guidance and toolkit for impact assessments in a World Heritage Context). Myös uusi ohjeistus on huomioitu arvioinnissa. Museovirasto on kommentoinut selvitystä sen laatimisvaiheessa (MV/125/05.02.01/2022, 22.10.2022, muis-tio).

Struven ketjun autenttisuus muodostuu maailmanperintöpisteistä, niiden erityispiirteistä ja merkityksestä tekniikan ja tieteen saralla. Kaikki pisteet ovat säilyneet alkuperäisillä paikoillaan, eikä niihin kohdistu muutoksia suunnitellun tuulivoimahankkeen vaikutuksesta. HIA-selvityksen mukaan tämän perusteella voidaan katsoa, ettei maailmanperintöpisteiden (Aavasaksan ja Perravaaran mittauspisteet) autenttisuus vaarannu tuulivoimarakentamisen myötä. Tuulivoimaloiden suuresta koosta ja sijainnista kolmiomittausalueen tähytyslinjojen läheisyydessä ja lähellä Huitaperin mittauspistettä sekä maiseman herkkyydestä johtuen on Reväsvaaran suunnitelluilla tuulivoimaloilla kohtalaisen haitallinen vaikutus koko Struven ketjun maiseman visuaaliseen eheyteen.

Selvityksen mukaan tämä tarkoittaa sitä, että visuaalisten suhteiden ymmärtäminen eri mittauspisteiden välillä heikkenee ja kokemus maailmanperintöarvosta muuttuu. Selvityksen mukaan maailmanperintökohteen erityisiä universaaleja arvoja ei kuitenkaan menetä tuulivoimarakentamisen seurauksena, eikä tuulivoimahanke muuta täysin maailmanperintökohteen luonnetta tai sen kontekstia.

Museovirasto arvioi HIA-selvityksen perusteelliseksi ja hyvin laadituksi, mutta ei täysin yhdy arvioinnin lopputuloksiin, vaan pitää niitä liian lievinä etenkin tähytyslinjojen suojelussa (luku 7.1. Suoja-alueen määrittely ja raja - ehdotuksia) sekä kun huomioidaan hankkeen yhteis- ja kerrannaisvaikutuksia Palovaaran, Reväsvaaran, Kitkiäisvaaran ja Karhakkamaan tuulivoimahankkeiden kanssa Tornionjoen laakson maisemaan. Laakso muodostaa Struven ketjun pisteiden "wider-setting", josta maailmanperintösopimuksen toimintaohjeessa todetaan näin (para 112):

"Effective management involves a cycle of short, medium and long-term actions to protect, conserve and present the nominated property. An integrated approach to planning and management is essential to guide the evolution of properties over time and to ensure maintenance of all aspects of their Outstanding Universal Value. This approach goes beyond the property to include any buffer zone(s), as well as the wider setting. The wider setting may relate to the property's topography, natural and built environment, and other elements such as infrastructure, land use patterns, spatial organization, and visual relationships. It may also include related social and cultural practices, economic processes and other intangible dimensions of heritage such as perceptions and associations. Management of the wider setting is related to its role in supporting the Outstanding Universal Value. Its effective management may also contribute to sustainable development, through harnessing the reciprocal benefits for heritage and society."

Lapin liiton laatimassa Lapin tuulivoimaselvityksessä 2022 (FCG Finnish Consulting Group Oy 5.12.2022) todetaan Ylitornion kunnan alueella suunnitteilla olevat Reväsvaaran, Tornion kunnan alueella olevan Karhakkamaan sekä Pellon kunnan alueella olevan Palovaaran tuulivoimahankkeet. Niiden potentiaalia tuulivoima-alueeksi ei kuitenkaan selvityksessä ole arvioitu. Potentiaalisina tuulivoimahankealueina esitellään Ylitornion alueella Juopavuoman ja Kontiovaaran alueet. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet korostavat tuulivoimarakentamisessa pyrkimystä keskittyä ratkaisuihin sekä tuulivoimarakentamisen ja muiden alueidenkäyttötarpeiden yhteensovittamista. Usean tuulivoimahankkeen rakentamisen myötä Tornionjokilaaksosta tulee kokonaisvaltaisemmin tuulivoiman tuotantoaluetta. Tällä kehityksellä voi olla myös vakavia ja pysyviä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumiseen Tornionjokilaakson ja Aavasaksan valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden osalta.

Museoviraston näkemys on, että vaikka Reväsvaaran tuulivoimahanke ei vaikuta Struven ketjun tieteelliseen tai tekniseen merkittävyyteen, tulee Reväsvaaran tuulivoimahanketta arvioida maakunnallisena tuulivoimahankkeena yhdessä muiden Tornionjokilaaksoon suunniteltujen tuulivoimahankkeiden kanssa etenkin, kun osa Struven-ketjun pisteistä sijaitsee Ruotsin puolella ja merkittävimmät maisemalliset yhteisvaikutukset kohdistuvat myös sinne.

VASTINE:

Reväsvaaran tuulivoimahankkeen kaavan tuulivoimaloiden alueet on rajattu niin, ettei tuulivoimaloiden mitään osia sijoitu Struven ketjun tähytyslinjoille. Sijoittelu on täten tehty tiukemmin kriteerein, kuin mitä Struven ketjun muinaisjäännösten

suoja-alueet edellyttävät, koska tähytyslinjoille ei ole asetettu suoja-alueita. Tuulivoimalat eivät estä tähytyslinjojen käyttämistä tai mahdollisen Struven ketjun rekonstruktion toteuttamista. Tuulivoimaloiden merkittävin vaikutus Struven ketjuun tapahtuu niiden yhteisen maiseman kautta. Maisemaa ei ole huomioitu Struven ketjun maailmanperintökohteen kuvauksessa tai erityisten yleismaailmallisten arvojen määrittelyssä, koska sillä ei ole merkitystä kolmiomittauksessa.

Struven ketjun maailmanperintökohde, Aavasaksan valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAMA 2021), Eteläisen Tornionlaakson valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAMA 2021) ja Tornionjoen jokivarsiasutuksen valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY) säilytetään tulevillekin sukupolville. Tuulivoimalat on suunniteltu toimimaan 30–35 vuoden ajan, jonka jälkeen ne puretaan tai uusitaan. Arvokohteiden ja -alueiden aikajanalla tuulivoimalat saattavat olla vain yksi väliaikaisesti maisemaan ilmestyvä ja sieltä häviävä elementti.

Tuulivoimalat sijoittuisivat valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ulkopuolelle. Ne lisäisivät maisemaan uuden kerroksen, mutta ne eivät hävitä maisemasta pysyvästi mitään. Tuulivoimalat eivät estä Struven ketjun arvojen ja Tornionjokilaakson kulttuurimaiseman arvokkaiden piirteiden vaalimista, vaan saattavat osaltaan edesauttaa niiden vaalimista ja hoitamista vaikuttamalla positiivisesti Ylitornion kunnan talouteen. Maisemavaikutusten arvioinnissa Reväsvaaran tuulivoimaloiden ei nähdä lisäävän Tornionjokilaakson nykyisessä maisemassa olennaisesti kulttuurihistoriallisen ja modernin ristiriitaa tai luonnonmukaisen ja rakennetun ristiriitaa, jotka heikentäisivät olennaisesti maiseman laatua.

Lapin liitto toteaa kaavan valmisteluaineistosta antamassaan lausunnossa, että Reväsvaaran tuulivoimaosayleiskaavaluonnos tukee maakunnan suunnittelun tavoitteita pyrkiessään keskitettyyn kokonaisuuteen tuulivoimarakentamisen osalta eikä vaikeuta Länsi-Lapin maakuntakaavan toteuttamista. Yhteisvaikutuksia on tarkasteltu työssä siten, että vaikutukset voidaan arvioida riittävällä tavalla myös seudullisella tasolla. Merkittäviä yhteisvaikutuksia ei ole tunnistettu.

Tornionjokilaaksoon suunniteltujen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arviointia täydennettiin arviointitekstin osalta. Nykyisten ja suunniteltujen tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset Reväsvaaran tuulivoimaloiden kanssa voivat olla maisemavaikutuksiltaan kohtalaiset, etenkin jos kaikki suunnitellut tuulivoimalat rakennettaisiin tiedossa olevien suunnitelmien mukaisesti. Tornionjokilaakson maisema- ja kulttuuriarvojen kannalta suurin yhteisvaikutus olisi Palovaaran, Reväsvaaran, Kitkiäisvaaran ja Karhakkamaan voimaloilla. Kahden tai kolmen uuden tuulivoima-alueen toteutumisen myötä tuulivoimaloita näkyisi todennäköisesti laajalti jokilaakson koko arvoalueella sen eteläisintä osaa lukuun ottamatta. Lähimmät tuulivoimalat näkyisivät monin paikoin kookkaina ja toisissa suunnissa voisi näkyä muiden tuulipuistojen voimaloita osana kaukomaisemaa. Luonnontilaisten tai siltä vaikuttavien alueiden luonnontuntu vähenisi tuulivoimaloiden näkyvyyden lisääntymisen myötä. Kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaiden alueiden taustalla näkyisi entistä useammin moderneja tuulivoimaloita.

Koska ihmistoiminnan vaikutus näkyy jo nykyisinkin maisemassa selvästi, tuulivoimaloiden lisääntymisen ei voida nähdä muuttavan maiseman luonnetta olennaisesti. Kuitenkin usean voimala-alueen rakentamisen myötä jokilaaksoista tulisi kokonaisvaltaisemmin tuulivoiman tuotantoaluetta, kun nyt tuulivoimaa sijoittuu ainoastaan Kitkiäisvaaralle. Voimaloiden merkittävimmät maisemalliset yhteisvaikutukset kohdistuisivat Ruotsin puolelle korkeille paikoille, joilta olisi mahdollista nähdä Suomen puolen maisemassa useita tuulivoimalaryppäitä.

Lapin liiton laatimassa Lapin tuulivoimaselvityksessä 2022 (FCG Finnish Consulting Group Oy 5.12.2022) tunnistettiin yhteensä 46 potentiaalista tuulivoima-alueita.

Koska Reväsvaaran tuulivoimahanke on jo osayleiskaavavaiheessa, on Reväsvaaran alue selvityksessä tuotu esille Ylitornion kunnan alueella sijaitsevana suunnitteilla olevana tuulivoimala-alueena.

Täydennetään selostukseen yhteisvaikutusten arviointia maiseman osalta.

1.9 Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Reväsvaaran tuulivoimaosayleiskaavan ehdotuksesta, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.

VASTINE:

Merkitään tiedoksi.

1.10 Lapin Liitto

Lapin liiton hallinnoima Lapin tuulivoimaselvitys 2022 -hanke toteutettiin vuoden 2022 maalimarraskuun aikana ympäristöministeriön avustuksella. Selvityksen keskeisenä tavoitteena oli löytää tuulivoimatuotantoon potentiaalisia alueita maakuntakaavoituksen taustaksi sekä laatia maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n tarkoittama riittävä selvitys ja merkittävien vaikutusten arviointi mahdollisen maakuntakaavoituksen lähtötiedoiksi ja kuntakaavoituksen tueksi. Selvityksessä tunnistettiin yhteensä 46 potentiaalista tuulivoima-alueita. Koska Reväsvaaran tuulivoimahanke on jo osayleiskaavavaiheessa, on Reväsvaaran alue selvityksessä tuotu esille Ylitornion kunnan alueella sijaitsevana suunnitteilla olevana tuulivoimala-alueena.

Vuoden 2023 alussa käynnistyi Lapin liiton hallinnoima Lapin aurinko- ja tuulivoimaselvitys 2023–2024, jonka tavoitteena on täydentää Lapin tuulivoimaselvitystä 2022 mahdollisilla uusilla alueilla. Tavoitteena on myös selvittää, löytyykö Lapista laajoja tuulivoimapuistoalueita, joiden yhteyteen voisi kehittää uusiutuvan energian teollista toimintaa, esim. vedyn tai muun uusiutuvan polttoaineen tuottaminen ns. offgrid-alueina. Selvityksessä tutkitaan myös mahdollisuutta aurinkoenergia-alueiden osoittamiseen. Hankkeeseen kuuluu myös tuulivoimapotentialin selvittäminen saamelaiden kotiseutualueelta. Hanke toteutetaan ympäristöministeriön avustuksella.

Kaavaselostukseen olisi hyvä lisätä tieto edellä mainituista selvityksistä.

Kaavaselostuksen kappaleessa 1.7.1 Maakunnalliset ilmastotavoitteet on tuotu esille Lappi-sopimus, Lapin maakuntaohjelma 2018–2021 (Lapin liitto 2017). Kohtaa on hyvä päivittää voimassa olevan Lappi-sopimuksen mukaiseksi. Päivitetty Lappi-sopimus pitää sisällään Lapin maakuntaohjelman 2022–2025 sekä maakuntasuunnitelman vuoteen 2040. Lapin liiton hallitus viimeisteli ja hyväksyi Lappi-sopimuksen 2022–2025 kokouksessaan 12.11.2021.

Muutoin Lapin liiton virasto toteaa Reväsvaaran tuulivoimaosayleiskaavaehdotuksen toteuttavan Länsi-Lapin maakuntakaavan tavoitteita.

VASTINE:

Kaavaselostusta tarkistetaan lausunnossa ehdotetulla tavalla.

1.11 Tornionlaakson museo

Kaava-alueella sijaitsee kaksi muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettua kiinteää muinaisjäännettä, Reväsvaara Laki-Autto (1000011613) ja Reväsvaara 3 (1000027323). Lisäksi alueella sijaitsee löytöpaikka Reväsvaara 2 (1000024353), joka on merkitty kaavaehdotuskartassa luo-1-merkinnällä. Reväsvaara 2 löytöpaikkaa ei ole tarpeen merkitä kaavaan. Kohteet Reväsvaara Laki-Autto sekä Reväsvaara 3 on merkitty oikein kaavaehdotuksessa sm-1-merkinnällä.

Kaavaehdotukseen muinaismuistokohteen määräykseksi tulee korjata: "Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännettö. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen,

vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon (Tornionlaakson museo) lausunto.”

Tornionlaakson museo edellytti aikaisemmassa lausunnossaan arkeologista inventointia. Inventointi on tehty 2021 ja tieto on näin ajantasainen ja riittävä. Näiden kolmen edellä mainitun arkeologisen kohteen tiedot on syytä tarkistaa ajantasaisiksi selostukseen käyttäen pohjana muinaisjäännösrekisterin tietoja. Suunniteltavat uudet tiet ja voimaloiden sijainnit eivät ylety muinaisjäännösten alueille.

Tornionlaakson museo yhtyy Museoviraston lausuntoon ja siinä tuotuihin huomioihin tuulivoimarakentamisen vaikutuksista Unescon maailmanperintökohde Struven ketjuun ja valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin Tornionlaaksossa. Osayleiskaavaehdotus ei museon näkemyksen mukaan täytä maankäyttö- ja rakennuslaissa ja -asetuksessa (MRL:n 5 § ja 39 § sekä MRA 1 § ja 18 §) annettuja kaavan sisältövaatimuksia rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen osalta.

Tornionlaakson museo toistaa kaavan valmisteluvaiheessa esiintuomansa näkemyksen Reväsvaaran tuulivoimahankkeen vaikutuksista valtakunnallisesti merkittäviin maisema- ja kulttuuriympäristöarvoihin. Museo ei siten yhdy kaavan vaikutusten arviointiin suhteessa maisemaan ja kulttuuriympäristöön. Arvioinnissa on muun muassa korostettu sitä, että jokilaaksossa on jo olemassa perinteisen kulttuuriympäristön lomassa modernia rakentamista ja infrastruktuuria. Nämä ovat luonteeltaan erilaisia ja mittakaavaltaan merkittävästi pienempiä kuin tuulivoimalat. Ne myös sijoittuvat pääosin jo rakennetulle alueelle, kun taas tuulivoima-alueet sijoittuvat jokilaaksoa rajaaville metsäisille selänteille, jolloin maiseman muutos on merkittävämpi ja voimaloiden koon takia laajempi.

Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan yksittäisen tuulivoimahankkeen kulttuuriympäristöön ja maisemaan kohdistuvien vaikutusten lisäksi tuulivoimalaalueiden vaikutusten arvioinnissa keskeiseksi nousevat maisemalliset yhteisvaikutukset muiden lähialueella jo olevien ja suunniteltujen tuulivoimahankkeiden kanssa. Kaavan liitteenä olevissa näkemäalueanalyysissä ja valokuvasovitteissa ei ole huomioitu muita lähialueelle suunnitteilla olevia tuulivoimahankkeita, joten todellisista yhteisvaikutuksista maisemaan ei saa käsitystä. Kulttuuriympäristön ja maiseman arvoalueille tulee näkymään ja vaikuttamaan useampi voimala-alue.

Tornionlaakson museo yhtyy Museoviraston näkemykseen Tornionlaaksoon valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden läheisyyteen suunniteltujen tuulivoimala-alueiden maakunnallisesta merkityksestä. Tornionlaaksoon, Karungista Ratasjärvelle Juoksenkiin, parinkymmenen kilometrin etäisyydelle Tornionjoesta, on Kitkiäisvaaran rakennetun tuulivoimala-alueen ja Reväsvaaran lisäksi tiedossa 4–7 suunnitteilla olevaa tai potentiaalista tuulivoimala-aluetta, joille voi olla tuossa maksimissaan jopa 200 tuulivoimalaa. Kyse on merkittävästä ja laajasta teollisuusalueesta. Museon näkemyksen mukaan nyt lausunnolla olevaa Reväsvaaran tuulivoimayleiskaavaa ja muita vireillä olevia ja suunniteltuja tuulivoimalahankkeita ei tämän vuoksi voi enää tarkastella ja arvioida yksittäisinä hankkeina vaan kokonaisuutena, jonka vaikutukset Aavasaksan ja Tornionjokilaakson kansallismaisemaan tulevat toteutuessaan olemaan huomattavat.

Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman (14.4.2023) osallisten luettelosta puuttuu Tornionlaakson museo.

VASTINE:

Luo-alueena on osoitettu alueella oleva lähde, ei löytöpaikkaa Reväsvaara 2. Kaavaselostuksessa olevat arkeologisten kohteiden tiedot tarkistetaan ja päivitetään muinaisjäännösrekisterin mukaisiksi.

Kaavaehdotuksen muinaismuistokohteen määräys korjataan Tornionlaakson museon esityksen mukaiseksi.

Tornionlaakson museo lisää kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman (14.4.2023) osallisten luetteloon.

Reväsvaaran tuulivoimahankkeen kaavan tuulivoimaloiden alueet on rajattu niin, ettei tuulivoimaloiden mitään osia sijoitu Struven ketjun tähystyslinjoille. Sijoittelu on täten tehty tiukemmin kriteerein, kuin mitä Struven ketjun muinaisjäännösten suoja-alueet edellyttävät, koska tähystyslinjoille ei ole asetettu suoja-alueita. Tuulivoimalat eivät estä tähystyslinjojen käyttämistä tai mahdollisen Struven ketjun rekonstruktion toteuttamista. Tuulivoimaloiden merkittävin vaikutus Struven ketjuun tapahtuu niiden yhteisen maiseman kautta. Maisemaa ei ole huomioitu Struven ketjun maailmanperintökohteen kuvauksessa tai erityisten yleismaailmallisten arvojen määrittelyssä, koska sillä ei ole merkitystä kolmiomittauksessa.

Struven ketjun maailmanperintökohde, Aavasaksan valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAMA 2021), Eteläisen Tornionlaakson valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAMA 2021) ja Tornionjoen jokivarsiasutuksen valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY) säilytetään tulevillekin sukupolville. Tuulivoimalat on suunniteltu toimimaan 30–35 vuoden ajan, jonka jälkeen ne puretaan tai uusitaan. Arvokohteiden ja -alueiden aikajanalla tuulivoimalat saattavat olla vain yksi väliaikaisesti maisemaan ilmestyvä ja sieltä häviävä elementti.

Tuulivoimalat sijoittuisivat valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ulkopuolelle. Ne lisääisivät maisemaan uuden kerroksen, mutta ne eivät hävitä maisemasta pysyvästi mitään. Tuulivoimalat eivät estä Struven ketjun arvojen ja Tornionjokilaakson kulttuurimaiseman arvokkaiden piirteiden vaalimista, vaan saattavat osaltaan edesauttaa niiden vaalimista ja hoitamista vaikuttamalla positiivisesti Ylitornion kunnan talouteen. Maisemavaikutusten arvioinnissa Reväsvaaran tuulivoimaloiden ei nähdä lisäävän Tornionjokilaakson nykyisessä maisemassa olennaisesti kulttuurihistoriallisen ja modernin ristiriitaa tai luonnonmukaisen ja rakennetun ristiriitaa, jotka heikentäisivät olennaisesti maiseman laatua.

Tornionjokilaaksoon suunniteltujen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arviointia täydennettiin arviointitekstin osalta. Nykyisten ja suunniteltujen tuulivoimainpuistojen yhteisvaikutukset Reväsvaaran tuulivoimaloiden kanssa voivat olla maisemavaikutuksiltaan kohtalaiset, etenkin jos kaikki suunnitellut tuulivoimalat rakennettaisiin tiedossa olevien suunnitelmien mukaisesti. Tornionjokilaakson maisema- ja kulttuuriarvojen kannalta suurin yhteisvaikutus olisi Palovaaran, Reväsvaaran, Kitkiäisvaaran ja Karhakkamaan voimaloilla. Kahden tai kolmen uuden tuulivoima-alueen toteutumisen myötä tuulivoimaloita näkyisi todennäköisesti laajalti jokilaakson koko arvoalueella sen eteläisintä osaa lukuun ottamatta. Lähimmät tuulivoimalat näkyisivät monin paikoin kookkaina ja toisissa suunnissa voisi näkyä muiden tuulipuistojen voimaloita osana kaukomaisemaa. Luonnontilaisten tai siltä vaikuttavien alueiden luonnontuntu vähenisi tuulivoimaloiden näkyvyyden lisääntymisen myötä. Kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaiden alueiden taustalla näkyisi entistä useammin moderneja tuulivoimaloita.

Koska ihmistoiminnan vaikutus näkyy jo nykyisinkin maisemassa selvästi, tuulivoimaloiden lisääntymisen ei voida nähdä muuttavan maiseman luonnetta olennaisesti. Kuitenkin usean voimala-alueen rakentamisen myötä jokilaaksosta tulisi kokonaisvaltaisemmin tuulivoiman tuotantoaluetta, kun nyt tuulivoimaa sijoittuu ainoastaan Kitkiäisvaaralle. Voimaloiden merkittävimmät maisemalliset yhteisvaikutukset kohdistuisivat Ruotsin puolelle korkeille paikoille, joilta olisi mahdollista nähdä Suomen puolen maisemassa useita tuulivoimalaryppäitä.

Osayleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain sekä -asetuksen mukaisesti siten, ottaen huomioon alueiden käytön suunnittelun tavoitteet ja sisältövaatimukset. Kaavan vaikutukset on arvioitu MRL 9 §:n ja MRA 1 §:n edellyttämällä tavalla.

Täydennettiin selostukseen yhteisvaikutusten arviointia maiseman osalta.

1.12 Fingrid Oyj

Fingridillä ei ole kommentoivaa nähtävillä olevasta materiaalista.

VASTINE:

Merkitään tiedoksi.

1.13 Paliskuntain yhdistys

Poronhoidon huomioiminen kaavoituksessa ja maankäyttöhankkeissa

Poronhoitolaissa (PHL 848/1990, 3 S) säädetään poronhoidolle vapaa laidunnusoikeus maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta. Poronhoitajat ovat alueella oikeudenhaltijoita, heillä on alueella ikaikainen nautintaoikeus, poronhoito-oikeus. Poronhoitolain 53 velvoittaa viranomaisen neuvottelemaan asianosaisen paliskunnan kanssa valtion maita koskevien hankkeiden yhteydessä, mikäli ne vaikuttavat olennaisesti poronhoidon harjoittamiseen. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 32 mukaan maakuntakaavan on oltava ohjeena yleiskaavaa laadittaessa ja muutettaessa. Alueella voimassa olevassa Länsi-Lapin maakuntakaavassa olevan suunnittelumääräyksen mukaan "Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa," Aluetta ei ole merkitty maakuntakaavaan tuulivoiman tuotantoon sopivaksi alueeksi, vaan se jätettiin vahvistamatta ympäristöministeriössä.

Maankäyttö ja rakennuslain (MRL, 132/1999) 39 mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Yleiskaavan vaikutukset on arvioitava koko siltä alueelta kuin ne voivat olla olennaisia (MRL 9 S). Poronhoitoon kohdistuu vaikutuksia laajalla alueella, koko paliskuntaan.

Kaavan vaikutukset poronhoitoon

Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia selvitettiin aikanaan YVA-menettelyssä. Hankkeessa käytiin myös aikanaan poronhoitolain 53 S:n kaltaisia neuvotteluita. Hankkeen toimija on noista ajoista vaihtunut. Uuden toimijan kanssa on ollut kaksi neuvottelua vuoden 2022 puolella.

Tuulivoimahankkeen vaikutukset paliskunnan poronhoidon kannalta eivät koostu pelkästään suorasta laidunalan menetyksestä, vaan todennäköisesti vielä merkittävämpi vaikutus tulee olemaan porojen laidunkierron muuttumisella ja tällä hetkellä rauhallisen alueen häiriintymisellä. Tästä on tutkimustietoa pohjoismaista (mm. Skarin & Åhman 2014, Skarin ym. 2015, 2018 ja 2021, Eftestøl ym. 2023) ja lisäksi käytännön tietoa useista Suomen poronhoitoalueen paliskunnista, joihin tuulivoimateollisuusalueita on rakennettu. Useiden paliskuntien mukaan porot eivät käytä tuulivoimaloiden alueita kevätlaitumina, vasoma-aikana, kesäaikaan pienten vasojen kanssa eivätkä syyslaidunnukseen, vaan siirtyvät muualle.

Reväsvaara ja Kiimavaara ovat paliskunnalle tärkeitä syysajan laitumia ja rykimäaluetta. Syksyllä porot hakeutuvat alueelle ja siellä laiduntaa noin 450–500 poroa. Tämä on merkittävä määrä, noin kolmasosa, paliskunnan kokonaisporomäärästä. Juuri Reväsvaara on päärykimäpaikka alueella, missä porot ovat syksyllä. Hankealueen eteläreunalla on Kiimavaarassa siirtoaita, johon poroja kootaan erotuksia varten tarpeen mukaan. Porojen kuljetusreitti kohti koillista, Portimojärven eteläpuolella olevalle Kivivaaran erotusaidalle menee suunnitellun tuulipuiston kahden päätien välistä ja keskeltä Reväsvaaraa. Reitti on vakiintunut, koska vaarat (Reväs-, Kiima-, Ainio-, Eho-, Simo- ja Viisavaarat) muodostavat poroille luontaisen kulkureitin.

Aita on paliskunnan pääerotusaita, jossa käsitellään 70 % poroista. Kyseinen erotusaita on merkitty Länsi-Lapin maakuntakaavaan merkinnällä "Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue (ph) ja sitä koskee suunnittelumääräys: "Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittä-

vien rakenteiden/alueiden säilyminen." Maakuntakaavan kaavaselostuksessa kiinnitetään huomiota siihen, että suunnittelussa tulee ottaa huomioon erotuspaikoille johtavat porojen kuljetusreitit. Myös Kiimavaarasta itään Perävaarassa on aita-alue, jossa poroja käsitellään, Lastusaajo.

Tällä hetkellä porojen käsittely tapahtuu optimaaliseen aikaan: teuraat ja eloporot saadaan käsiteltyä silloin kun ne ovat parhaassa kunnossa. On epävarmaa, miten paliskunnan poronhoitotyöt voivat jatkua, mikäli hanke toteutuu. Ovatko porot enää alueella tai saadaanko niitä kuljetettua alueen poikki erotusaitaan. Poronhoitotyöt tulee ottaa huomioon hankkeen rakentamisaikana siten, että rakentaminen ajoitetaan mahdollisimman vähän häiriötä tuottavasti. Toiminta-aikana voimaloita voidaan kokeilla pysäyttää, jos se auttaisi porojen kuljettamisaikaisen häiriön vähentämiseen. Tämä on kuitenkin epävarmaa ja todennäköisempää on, ettei poroja saada alueen kautta enää aitaan.

Hankkeesta aiheutuu sekä suoria laidunten menetyksiä, että luontaisen kuljetusreitin estyminen. Porojen laidunkierron sekoittaminen voi ohjata poroja ei-toivotuille alueille, kuten pelloille tai asumusten pihoille ja aiheuttaa ristiriitoja muiden maankäyttäjien kanssa. Hankealueen lähellä on laajat viljelysalueet Saarenmaanvuomassa. Vaarojen alue on tällä hetkellä rauhallinen, siellä ei ole asutusta, eikä juurikaan teitä. Lohijärven paliskunta on pinta-alaltaan suhteellisen pieni ja siellä on tuulipuistohankkeen lisäksi muutakin maankäyttöä, mikä on kaventanut valmiiksi poronhoidon harjoittamisen mahdollisuuksia. Mikäli porot välttävät tuulipuiston alueita häiriön (rakentaminen, voimaloiden liike, ääni, välke) vuoksi tai niitä ei voida muusta syystä enää käyttää poronhoitotöissä, aiheutuu laajemmille alueille ulottuvia välillisiä laidunmenetyksiä. Jos porot siirtyvät rauhattomaksi muodostuneelta alueelta pois, aiheutuu tästä epätasaista laidunten kulumista muissa osissa paliskuntaa. Työmäärän lisääntyminen ja toiminnan uudelleensuunnittelu sekä mahdollisesti poronhoidon rakenteiden siirtäminen aiheuttavat kustannuksia elinkeinolle. Lisäksi kustannuksia voi aiheutua viljelysten suojaamisessa poroilta tai porojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta.

VASTINE:

Alueen poronhoidon edellytykset on huomioitu kaavaratkaisussa ja kaavan vaikutukset on arvioitu MRL 9 §:n edellyttämällä tavalla.

Päivitetyn porotalousselvityksen (AFRY 2022) mukaan laidunalueiden mahdolliset suorat ja välilliset menetykset, mahdollisten melu- ja välkevaikutusten aiheuttama haitta ja mahdollinen poronhoidon rakenteiden siirto voivat aiheuttaa kohtalaista haittaa porotalouden harjoittamiselle.

Muuttunut ympäristö voi lisätä porojen harhautumista vakiintuneilta reiteiltä ja laidunalueilta, mikä tuodaan esille myös kaavaselostuksessa. Päivitetyn porotalousselvityksen mukaan väistämisen voimakkuus ja sen ajallinen kesto riippuvat ennen kaikkea hankkeen tieltä poistuvan laitumen käytöstä. Selvityksen mukaan kaava voi aiheuttaa sopeutumistarvetta alueen poronhoidolle, mutta tuulivoimahanke ei estä alueen nykyistä porotalouskäytön jatkumista.

GPS-seurantaa on tärkeä jatkaa nyt sekä myös rakentamisen aikana ja toiminnan ollessa käynnissä.

Hankkeessa tehtiin erillinen porotalousselvitys ja siinä hyödynnettiin porojen GPS-seurantatietoa. Seurantatietoa oli paliskunnan omista pannoista useamman vuoden ajalta ja lisäksi tuulivoimayhtiö hankki lisäpantoja seurannan tehostamiseksi ja kohdentamiseksi. Kohdennetut GPS-pantaseurannat aloitettiin syksyllä 2014. Seurannoista ei ole raportointeja. Kaavaselostuksen liitteen kartat ovat vuodelta 2015, eikä niitä ole päivitetty GPS-tiedon osalta.

Toiminta voi myös aiheuttaa vaikutuksia, joita ei osata ennakoita. Nämäkin vaikutukset tulee niiden ilmetessä pyrkiä estämään, lieventämään ja korvata. Reväsvaaran hankkeessa on toteutuvia

vaikutuksia ja poronhoitoon kohdistuvia haittoja varten kaavaselostuksen mukaan aiottu järjestää seurantaa. Seurannasta tulee sopia paliskunnan kanssa ja sen kulut tulee korvata paliskunnalle täysimääräisesti.

VASTINE:

Porojen pantaseurannasta keskusteltiin poronhoitolain 53 §:n kaltaisessa neuvottelussa 26.10.2021. Lohijärven paliskunta on jatkanut seurantaa myös seurantajakson 1.2.2011–12.10.2015 jälkeen. Nykytilanteen toteamiseen voidaan hyödyntää aiemman seurantajakson tietoja, sillä porojen käyttäytyminen ei oleellisesti ole muuttunut sen jälkeen. Hankevastaavan ja paliskunnan välisessä neuvottelussa joulukuussa 2021 nähtiin tärkeänä uusien GPS-pantojen hankkiminen sekä niistä saatavan tiedon hyödyntäminen seurannassa. GPS-seurantaa on syytä jatkaa rakentamis- ja toteutusvaiheessa. Hankkeesta vastaava ja paliskunta sopivat tarkemmin järjestelyistä.

Hankkevastaava pyrkii pitämään paliskunnan kanssa säännöllistä vuoropuhelua, minkä avulla on mahdollista löytää sopivia ratkaisuja mahdolliset haitalliset vaikutukset huomioiden.

Nykyisen tutkimustiedon vähäisyyden vuoksi Reväsvaaran tuulipuistohankkeen toiminnanaikaisen seurannan merkitys on erityisen keskeinen. Seuranta on toteutettava yhteistyössä paliskunnan kanssa siten, että porojen käyttäytymisen muutokset ja niihin liittyvät poronhoidon rakenteiden muuttamistarpeet saadaan kartoitettua. Seurantaa on perusteltua jatkaa useiden vuosien ajan mahdollisten vaikutusten toteamiseksi ja arvioimiseksi. Tällöin on mahdollista arvioida tarkemmin myös taloudellisia vaikutuksia.

Yksityiskohtaisemmat huomiot kaavaselostuksesta

Kaavaselostuksen sivulla 40 sanotaan: "Kaava ei kokonaisuutena katsottuna aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia porotalouden kannalta." Paliskuntain yhdistys on tästä eri mieltä. Kuten edellä lausunnossa on kerrottu, kaava-alue sijoittuu merkittävälle rykimä-, syys- ja talvilaidun alueelle. Siellä laiduntaa kolmasosa paliskunnan poroista. Alueelle sijoittuu tärkeä porojen kuljetusreitti paliskunnan pääerotusaitaan, Kivivaaraan. Tuulivoimateollisuusalueen sijoittaminen tälle alueelle aiheuttaa häiriötä, jonka vuoksi porot tulevat välttämään aluetta ja poronhoitotöiden tekeminen siten estyy. Kaavaselostusta on syytä korjata.

Kaavaselostuksen mukaan (s. 64): "Tuulivoimapuiston toteutuminen voi aiheuttaa muutoksia Lohijärven paliskunnan laidunalueiden käyttöön, mutta varsinaisia paliskunnan nykyisten laidunalueiden menetyksiä ei voida osoittaa syntyvän." Paliskuntain yhdistys on tästä eri mieltä. Porolaitumia menetetään suoraan hankkeen infrastruktuurin alle. Lisäksi aiheutuu laajempi laidunmenetys, kun porot välttävät laiduntamasta alueella. Tuulivoimaloiden alue on toiminnassa 25–30 vuotta ja sen jälkeen koneistoa uusimalla jälleen saman verran. Tämä on enemmän kuin ihmisen työkä ja noin kuuden porosukupolven elinikä. Kyseessä on pysyvä menetys. Nykyisten laidunalueiden pysyviä menetyksiä voidaan osoittaa aiheutuvan, joten kohta tulee poistaa selostuksesta.

Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu. Arvioinnissa todetaan seuraavaa (s. 64): "Poromiesten työmäärän ja kustannusten odotetaan lisääntyvän muutosten myötä, jos esimerkiksi poromiesten tulee reagoida lähialueen pelloille siirtyviin poroihin ja siirtää tai aidata ne tavanomaisille laidunalueilleen." Poroja ei voi aidata laidunalueille, sillä ne laiduntavat vapaasti luonnossa oikeutensa perusteella. Viljelysten aitaaminen on mahdollista, jos se on aiheutuviin vahinkoihin verrattuna kustannustehokasta. Paliskuntaa ei saa jättää yksin vastuuseen vahinkojen estämisestä, mikäli tuulipuisto aiheuttaa porojen menemisen viljelyksille. Selostukseen tulee muuttaa kohta "aidata ne tavanomaisille laidunalueilleen" siten että mahdollinen viljelysten aitaamisen tarve käy siitä ilmi.

Vaikutusten arviointia on täydennetty poronhoitotöiden osalta. Siellä kuitenkin sanotaan johtopäätöksenä seuraavasti (s.64): "Poronhoidon lisääntyvät työt ovat kertaluonteisia ja painottuvat tuulivoimahankkeen rakennusaikaan sekä toiminnan alkuvaiheisiin." On täysin selvää, että paliskunnan pääerotusaidalle, Kivivaaraan, kulkeva nykyinen porojen kuljetusreitti samoin kuin alueella käytettävä siirtoaitapaikka, jäävät pois käytöstä. Poroja ei voida kuljettaa aitaan tuulivoimateollisuusalueen läpi siitä aiheutuvan häiriön vuoksi. Poro ei kerta kaikkiaan kulje häiriötä vasten kuljetustilanteessa. Tuulivoimateollisuusalueella ei myöskään voi käyttää helikopteria. Alue jää pois käytöstä vain yhden kerran, se on totta, mutta poronhoitotyöt ovat sekaisin vuosia, kun alueelle sijoittuvan siirtoaidan käyttö päättyy ja jos Kivivaaran erotusaidan käyttö estyy kokonaan. Tämä tarkoittaa, että niille tulee etsiä korvaavat paikat, mikä kestää vuosia. Tällöin ei mitenkään voida puhua kertaluonteisesta lisätyöstä. Kaavaselistusta on syytä korjata. Kivivaaran erotusaidan käyttö on määrätty turvattavaksi maakuntakaavassa, kuten yleensäkin poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset koko kaava-alueella. Paliskuntaa tulee tukea aitapaikan käytön jatkamisessa, tai uusien paikkojen perustamisessa, mikäli tuulivoimateollisuusalue rakennetaan.

Kaavaselistuksen mukaan (s.64): "Kaava-alueella ja sen lähialueella tuulivoimaloiden rakentaminen sekä liikenteen lisääntyminen voivat aiheuttaa porojen väliaikaista välttämiskäyttämistä." Tutkimuksissa on osoitettu, että tuulivoimatuotannon rakentamisen aikana porot välttävät aluetta (Skarin ym. 2015). On kuitenkin myös tutkittu, että välttäminen jatkuu toiminta-aikana (Skarin ym. 2018 ja 2021, Eftestöl ym. 2023) ja että välttäminen on jopa voimakkaampaa kuin rakentamisaikana, mikä johtuu tuulivoimaloiden tasaisesta humisevasta äänestä (Skarin ym. 2018). Kaavaselistuksen lausuma ei siten pidä paikkansa ja tulee muuttaa.

Kaavaselistuksen mukaan (s.65): "On mahdollista, että tuulivoimahankkeesta aiheutuu välttämiskäyttämistä, mutta siitä ei toistaiseksi ole kattavaa soveltuvaa tutkimustietoa Suomessa." Paliskuntien kokemukseräistä tietoa aiheesta on Suomessa, vaikka asiaa ei ole tieteellisesti tutkittu. Tutkimustieto koskee samaa eläintä Norjassa ja Ruotsissa: myös siellä on muuta täysin vastaavaa maankäyttöä kuin Suomessa, ja poroja paimennetaan eli ne ovat tekemisissä ihmisen kanssa säännöllisesti. Vertaisarvioitua tieteellistä tutkimustietoa muualta voidaan soveltaa myös Suomeen.

Kaavaselistuksen mukaan (s. 65): "Laidunalueiden mahdolliset menetykset (suorat ja välilliset), mahdolliset ääni- ja välkevaikutusten aiheuttama haitta, mahdollinen lisääntynyt poronhoitajien työmäärä ja mahdollinen poronhoidon rakenteiden siirto voi aiheuttaa kohtalaista haittaa porotalouden harjoittamiselle. Hanke voi aiheuttaa toimintojen sopeutumisen tarvetta alueen poronhoidolle, mutta tuulivoimahanke ei estä nykyisen porotalouskäytön jatkumista." Reväsvaaran tuulivoimahanke estää alueen käytön poronhoidossa, sillä porot eivät tule laiduntamaan aluetta ja poroja ei voida todennäköisesti myöskään kuljettaa alueen kautta pääerotusaitaan. Alue jää siten käyttökelvottomaksi, vaikka hankealuetta "ei mikään estä käyttämästä".

Kaavaselistuksen mukaan (s. 65): "Verratessa Lohijärven paliskunnan todellista eloporolukua arvioon Reväsvaaran hankealueella olevista poroista, voidaan todeta hankealueella olevan varsin lievä vaikutus alueen paliskunnan porojen laiduntamiseen ja poronhoitotöihin." Paliskuntain yhdistys on eri mieltä. Hanke koskee kolmasosaa paliskunnan poroista, ja sen pääerotusaitaa. Se tarkoittaa, että hanke todellakin vaikuttaa merkittävästi paliskunnan toimintaan. Tällainen lausuma on raskas aliarvio alueen merkityksestä ja tulee poistaa kaavaselistuksesta.

VASTINE:

Tuulivoimahanke voi aiheuttaa porotaloudelle sekä kielteisiä että myönteisiä vaikutuksia. Kaava-alueen poronhoidon edellytykset on huomioitu kaavaratkaisussa ja kaavan vaikutukset on arvioitu MRL 9 §:n edellyttämällä tavalla. Päivitetyin porotalousselvityksen (AFRY 2022) mukaan kaavan mahdollistama toiminta voi aiheuttaa kohtalaista haittaa porotalouden harjoittamiselle. Selvityksen mukaan kaava voi aiheuttaa sopeutumistarvetta alueen poronhoidolle, mutta tuulivoimahanke ei estä alueen nykyistä porotalouskäytön jatkumista. Reväsvaaran tuulivoimahankkeella ei voida myöskään nähdä olevan niin voimakkaita taloudellisia vaikutuksia, että sen

tuomien lisätöiden myötä porotalouden tulotaso merkittävästi pienenesi ja toimeentuloedellytykset siten merkittävästi heikkenisivät. Porotalousselvitys noudattaa Paliskuntain yhdistyksen johdolla laaditun julkaisun "Opas poroelinkeinojen tarkasteluun maankäyttöhankkeissa" suosituksia.

Kaavaselostuksen lukuun 5.10 tehdään tarkennuksia lausunnon perusteella.

Arvioinnissa oleva lause muutetaan seuraavaan muotoon:

"Poromiesten työmäärän ja kustannusten odotetaan lisääntyvän muutosten myötä, jos esimerkiksi poromiesten tulee reagoida lähialueen pelloille siirtyviin poroihin ja siirtää porot tavanomaisille laidunalueilleen tai osallistua mahdollisiin viljelysten ai-
taamistöihin ja -kustannuksiin."

Vaikutusten arvioinnin johtopäätöksiin tehdään täydennys seuraavasti:

"Poronhoidon lisääntyvät työt painottuvat tuulivoimahankkeen rakennusaikaan sekä toiminnan alkuvaiheisiin. Poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset kaava-alueella turvataan. Paliskuntaa tuetaan Kivivaaran erotusaidan käytön jatkamisessa myös hankkeen toiminnan aikana."

Kaavaselostuksen tekstiä muutetaan seuraavaan muotoon:

"Verratessa Lohijärven paliskunnan todellista eloporolukua arvioon Reväsvaaran hankealueella olevista poroista, voidaan todeta hankealueella olevan kohtalaista haittaa alueen paliskunnan porojen laiduntamiseen ja poronhoitotöihin."

Muuten lausunto merkitään tiedoksi.

Kaavaselostuksen mukaan (s.65): "Reväsvaaran tuulivoimapuistohankkeella ei voida nähdä olevan niin voimakkaita taloudellisia vaikutuksia, että sen tuomien lisätöiden myötä porotalouden tulotaso merkittävästi kasvaisi tai toimeentuloedellytykset siten merkittävästi paranisivat." Poronhoidolle aiheutuva lisätö aiheuttaa kustannuksia paliskunnalle ja yksittäisille poronhoitajille. Se ei tuo lisätuloja, kuten tekstissä oletetaan, vaan päinvastoin heikentää elinkeinojen kannattavuutta, mikäli lisätöitä ei korvata. Jos ne korvataan, ei niistä siltikään hyödytä vaan korvaus on aiheutuneen haitan kompensointia. Kohta tulee poistaa tai muuttaa selostukseen.

VASTINE:

Kaavaselostusta tarkistetaan tältä osin.

Kaavamerkinnot ja määräykset

Kaavan M-1 aluetta koskee määräys, jonka mukaan alueelle saa rakentaa porotalouteen liittyviä rakennelmia. Tämä on tarpeellinen määräys, sillä alueella käytetään siirtoaitaa ja pysyville rakennelmille, kuten aidoille, voi tulla tarvetta, mikäli porot vielä menevät alueelle.

Kaavassa porotalouden toimintaedellytykset pyritään turvaamaan kaavamääräyksellä:

"Alueen suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset".

Kaavamääräys on perusteltu ja tärkeä. Kaavamääräystä on avattu kaavaselostuksessa. Siellä sanotaan: "Porotalouden kannalta on suositeltavaa, että kaava-alueen yksityiskohtaisessa suunnittelussa, toteutuksessa ja vaikutusten seurannassa tehdään yhteistyötä paliskunnan kanssa. Rakennustöiden ajoituksessa tulee ottaa huomioon porojen liikkeet ja siten lieventää mahdollisia haittavaikutuksia. Porotöiden toimintaedellytyksiä tulee turvata myös porotoiminnan ajallisella huomioon ottamisella rakennusvaiheessa ja tarvittaessa toimintavaiheessa." Toimintaedellytysten turvaaminen tarkoittaa haittojen estämistä, ja jäljelle jäävien haittojen minimoimista. Mitä ei voida estää tai minimoida, tulee kompensoida. Toimintaedellytysten turvaaminen tarkoittaa siten käytännössä myös laidunalan menetyksen, mahdollisten rakenteiden menetyksen tai siirtojen, ylimääräisten poronhoitotöiden sekä muiden haittojen ja vahinkojen korvaamista paliskunnalle täysimääräisesti. Kaavaselostusta tulee täydentää.

VASTINE:

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavassa ei voida antaa määräyksiä korvauksiin tai kustannusjakoon liittyen. Hankkeesta vastaava neuvottelee erikseen paliskunnan kanssa haittojen korvauksista.

Lopuksi

Alueen maakuntakaavasta tulee määräyksiä, jotka edellyttävät erityistä poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamista. Mikäli hanke etene, sen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee estää ja lieventää sekä kompensoida Lohijärven paliskunnalle täysimääräisesti. Näistä tulee sopia ennen kaavan valmistumista. Myös seurannasta tulee neuvotella ja sopia Lohijärven paliskunnan kanssa asianmukaisesti. Neuvotteluita on syytä jatkaa ensi tilassa. Kaavaselostuksessa on puutteita, jotka tulee korjata.

Lohijärven paliskunnan lausunnot tulee ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa painoarvoltaan merkittävinä.

VASTINE:

Merketään tiedoksi.

1.14 Suomen Erillisverkot-konserni

Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

VASTINE:

Merketään tiedoksi.

1.15 Lapin ELY-keskus

Lapin ELY-keskus on 24.6.2021 antanut lausunnon tuulivoimaosayleiskaavan valmisteluaineistosta. Tuolloin ELY-keskus on kiinnittänyt huomiota mm. valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamiseen, maakuntakaavan ohjausvaikutuksen avaamiseen, tuulivoimayleiskaavan sisältövaatimukseen, rakentamisrajoitukseen, maisemaan ja ympäristöön sopeutumiseen, liikenteeseen ja alueen luontoarvojen huomioon ottamiseen. Kaavaehdotuksessa lausunto on huomioitu vain osittain, joten ELY-keskus lausuu tuulivoimaosayleiskaavaehdotuksesta vielä seuraavaa:

VASTINE:

Rakentamisrajoituksen osalta on todettava, että osayleiskaavan yleisten määräysten mukaan alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon valtioneuvoston asetus (VNa 1107/2015) tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) melun toimenpiderajoista. Meluvaikutukset rajoittavat melulle herkkää rakentamista tuulivoimaloiden läheisyydessä, joten alueelle ei ole tarvetta osoittaa ehdotonta rakentamisrajoitusta. Ennen mahdollisen rakennusluvan myöntämistä tulee varmistaa, että ohjearvot eivät ylitä. Lähialueen maanomistajat ovat maanvuokrasopimuksien kautta sitoutuneet tuulivoimaloiden rakentamiseen, eikä heillä ole senkään vuoksi ole tarvetta esimerkiksi asuinrakentamiseen alueella.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakuntakaavan ohjausvaikutus

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 24 §:n mukaan alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. ELY-keskus on valmisteluaineistosta antamassaan lausunnossa edellyttänyt, että kaavaselostuksessa tunnistetaan kyseessä olevaa suunnittelualuetta koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja selvitetään, miten tuulivoimaosayleiskaava edistää ja yhteensovittaa mainittuja tavoitteita. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan huolehditaan muun muassa valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

VASTINE:

Kaavaa laadittaessa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita joudutaan usein sovittamaan keskenään yhteen. Tavoitteiden konkretisoimisessa voi olla keskenään ristiriitaisia ratkaisuvaihtoehtoja, mutta ratkaisut on pyrittävä tekemään niin, että kaikki tavoitteet voivat toteutua. Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ei voida asettaa tärkeysjärjestykseen. Tuulivoimaosayleiskaava varmistaa parhaalla mahdollisella tavalla tavoitteiden toteutumisen kokonaisuutena, vaikkakin yksittäisten tavoitteiden osalta onkin eroja sisältöratkaisujen ja tavoitteiden välisessä suhteessa. Osayleiskaavan suhdetta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin on selostettu kaavaselostuksen luvussa 5.2.

Reväsvaaran tuulivoima-alueen luoteispuolella sijaitsee Aavasaksan valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAMA 2021) lähimmillään noin 4 kilometrin etäisyydellä. Alueen länsipuolella noin 2 kilometrin etäisyydellä sijaitsee Eteläisen Tornionlaakson valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAMA 2021), johon sisältyy myös valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön lukeutuva Tornionjoen jokivarsiasutus (RKY). Unescon maailmanperintökohteeksi valittu Struven kolmiomittausketju sijaitsee myös tuulivoima-alueella. Ruotsin puolella ovat kansallisesti merkittävät kulttuuriympäristön suojelun, virkistyskäytön ja luonnonsuojelun alueet (riksintresse).

Kaavaselostuksen mukaan Reväsvaaran tuulivoimaosayleiskaavaehdotuksen taustaselvitykset ja vaikutusten arviointi on pääosin tehty ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) yhteydessä. Yhteysviranomaisen katsoi YVA-selostuslausunnossaan (15.9.2015), että jatkosuunnittelussa olennaista on, että hankkeen vaikutukset arvioidaan asianmukaisesti valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön näkökulmasta. ELY-keskus katsoo, että tuulivoimaosayleiskaavaehdotus ei turvaa riittävästi valtakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä ja luonnonperinnön arvoja ja ei siten edistä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

VASTINE:

Reväsvaaran tuulivoimahankkeen kaavan tuulivoimaloiden alueet on rajattu niin, ettei tuulivoimaloiden mitään osia sijoitu Struven ketjun tähystyslinjoille. Sijoittelu on täten tehty tiukemmin kriteerein, kuin mitä Struven ketjun muinaisjäännösten suoja-alueet edellyttävät, koska tähystyslinjoille ei ole asetettu suoja-aluetta. Tuulivoimalat eivät estä tähystyslinjojen käyttämistä tai mahdollisen Struven ketjun rekonstruktion toteuttamista. Tuulivoimaloiden merkittävin vaikutus Struven ketjuun tapahtuu niiden yhteisen maiseman kautta. Maisemaa ei ole huomioitu Struven ketjun maailmanperintökohteen kuvauksessa tai erityisten yleismaailmallisten arvojen määrittelyssä, koska sillä ei ole merkitystä kolmiomittauksessa.

Struven ketjun maailmanperintökohde, Aavasaksan valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAMA 2021), Eteläisen Tornionlaakson valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAMA 2021) ja Tornionjoen jokivarsiasutuksen valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY) säilytetään tulevillekin sukupolville.

Tuulivoimalat on suunniteltu toimimaan 30–35 vuoden ajan, jonka jälkeen ne puretaan tai uusitaan. Arvokohteiden ja -alueiden aikajanalla tuulivoimalat saattavat olla vain yksi väliaikaisesti maisemaan ilmestyvä ja sieltä häviävä elementti.

Tuulivoimalat sijoittuisivat valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ulkopuolelle. Ne lisääisivät maisemaan uuden kerroksen, mutta ne eivät hävitä maisemasta pysyvästi mitään. Tuulivoimalat eivät estä Struven ketjun arvojen ja Tornionjokilaakson kulttuurimaiseman arvokkaiden piirteiden vaalimista, vaan saattavat osaltaan edesauttaa niiden vaalimista ja hoitamista vaikuttamalla positiivisesti Ylitornion kunnan talouteen. Maisemavaikutusten arvioinnissa Reväsvaaran tuulivoimaloiden ei nähdä lisäävän Tornionjokilaakson nykyisessä maisemassa olennaisesti kulttuurihistoriallisen ja modernin ristiriitaa tai luonnonmukaisen ja rakennetun ristiriitaa, jotka heikentäisivät olennaisesti maiseman laatua.

Tornionjokilaaksoon suunniteltujen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arviointia täydennettiin arviointitekstin osalta. Nykyisten ja suunniteltujen tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset Reväsvaaran tuulivoimaloiden kanssa voivat olla maisemavaikutuksiltaan kohtalaiset, etenkin jos kaikki suunnitellut tuulivoimalat rakennettaisiin tiedossa olevien suunnitelmien mukaisesti. Tornionjokilaakson maisema- ja kulttuuriarvojen kannalta suurin yhteisvaikutus olisi Palovaaran, Reväsvaaran, Kitkiäisvaaran ja Karhakkamaan voimaloilla. Kahden tai kolmen uuden tuulivoima-alueen toteutumisen myötä tuulivoimaloita näkyisi todennäköisesti laajalti jokilaakson koko arvoalueella sen eteläisintä osaa lukuun ottamatta. Lähimmät tuulivoimalat näkyisivät monin paikoin kookkaina ja toisissa suunnissa voisi näkyä muiden tuulipuistojen voimaloita osana kaukomaisemaa. Luonnontilaisten tai siltä vaikuttavien alueiden luonnontuntu vähenisi tuulivoimaloiden näkyvyyden lisääntymisen myötä. Kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaiden alueiden taustalla näkyisi entistä useammin moderneja tuulivoimaloita.

Koska ihmistoiminnan vaikutus näkyy jo nykyisinkin maisemassa selvästi, tuulivoimaloiden lisääntymisen ei voida nähdä muuttavan maiseman luonnetta olennaisesti. Kuitenkin usean voimala-alueen rakentamisen myötä jokilaaksosta tulisi kokonaisvaltaisemmin tuulivoiman tuotantoaluetta, kun nyt tuulivoimaa sijoittuu ainoastaan Kitkiäisvaaralle. Voimaloiden merkittävimmät maisemalliset yhteisvaikutukset kohdistuisivat Ruotsin puolelle korkeille paikoille, joilta olisi mahdollista nähdä Suomen puolen maisemassa useita tuulivoimalaryppäitä.

Täydennetään selostukseen yhteisvaikutusten arviointia maiseman osalta.

Ympäristöministeriö jätti Länsi-Lapin maakuntakaavan vahvistamispäätöksessään 19.2.2014 vahvistamatta muun muassa Reväsvaaran tuulivoimaloiden aluetta koskevan tuulivoimaloiden alue-merkinnän sitä koskevine määräyksineen. Ympäristöministeriön päätöksen mukaan maakuntakaavassa oleva yleismääräys maiseman ja kulttuuriperinnön huomioon ottamisesta tuulivoimamarkentamisen yhteydessä ei ohjaa riittävästi yksityiskohtaisempaa suunnittelua niin, että voitaisiin varmistua maakuntakaavalle asetettujen sisältövaatimusten täyttymisestä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä säädetyn maiseman ja kulttuuriperinnön erityisen huomioon ottamisen näkökulmista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa. ELY-keskus on valmisteluaineistosta antamassaan lausunnossa todennut, että ottaen huomioon osayleiskaavan sijainti valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön sekä Ruotsin kansallisesti merkittävän alueen läheisyydessä, keskenään ristiriitaisten valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yhteensovittaminen maakuntakaavassa, maakuntakaavan tehtävä, tuulivoimaosayleiskaavan vähäiset mahdollisuudet lieventää vähintään seudullista kokoluokkaa olevien tuulivoima-alueiden

maisemavaikutuksia ja osayleiskaavan sallima tuulivoimaloiden lukumäärä suhteessa maakunta-kaavoituksessa tehtyyn selvitykseen, maakuntakaavan ei voi katsoa olleen ohjeena laadittaessa osayleiskaavaa.

ELY-keskus toistaa viranomaisneuvottelussa esittämänsä kannan, että seudullisesti merkittävät hankkeet tulee osoittaa maakuntakaavassa.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan seudulliseksi merkittäväksi tuulivoimala-alueeksi katsotaan Länsi-Lapin maakuntakaavan mukaisesti vähintään 8–10 tuulivoimalan kokonaisuudet. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan yksittäisen tuulivoimahankkeen vaikutusten lisäksi tuulivoimala-alueiden vaikutusten arvioinnissa keskeiseksi nousevat maisemalliset yhteisvaikutukset muiden lähi-alueella jo olevien ja suunniteltujen tuulivoimahankkeiden kanssa. ELY-keskus katsoo, että kaavaselvityksessä ei ole riittävästi selvitetty ja arvioitu seudullisia yhteisvaikutuksia. ELY-keskus ei siten yhdy tuulivoimaosayleiskaavaehdotuksen vaikutusten arviointiin.

ELY-keskus katsoo, että tuulivoimaosayleiskaavaehdotuksessa ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota maiseman- ja kulttuuriperinnön arvojen huomioon ottamiseen. Näin ollen ELY-keskus katsoo, että maakuntakaava ei ole ollut ohjeena laadittaessa tuulivoimaosayleiskaavaa.

VASTINE:

Maakuntakaava on ollut maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla ohjeena tuulivoimaosayleiskaavaa laadittaessa, ja se on otettu yleiskaavoituksessa huomioon 39 §:n 1 momentin mukaisesti.

Osayleiskaavaratkaisu ei estä maakuntakaavan toteuttamista. Osayleiskaava on maakuntakaavan tavoitteiden ja keskeisten periaatteiden mukainen. Kaavaa laadittaessa on selvitetty kaikki oleelliset, myös seudulliset, vaikutukset.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden vuoden 2016 osayleiskaavaa koskevassa päätöksessä 6.7.2018 on todettu seuraavaa: "Maankäyttö- ja rakennuslain säännösten mukaan se, ettei tuulivoimaloiden aluetta ole lainvoimaiseksi tullessa maakuntakaavassa osoitettu Reväsvaaralle, ei kuitenkaan sellaisenaan ole oikeudellisena esteenä tuulivoimapuiston osoittamiselle yleiskaavassa."

Maakuntakaavan laatija Lapin liitto katsoo, että tuulivoimaosayleiskaavassa on tunnistettu Länsi-Lapin maakuntakaavan merkinnät ja määräykset. Lapin liiton mukaan tuulivoimaosayleiskaava edistää maakunnan suunnittelun tavoitteita pyrkien keskitettyyn kokonaisuuteen tuulivoimarakentamisen osalta. Lapin liitto toteaa, että osayleiskaava ei vaikeuta Länsi-Lapin maakuntakaavan toteuttamista.

Osayleiskaavoituksen yhteydessä on varmistettu valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristön arvojen säilyminen. Kattava vaikutusten arviointi osoittaa, että kaavan toteuttaminen ei merkittävästi heikennä valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen arvoja. Kaavan mahdollistama maankäyttö ei kokonaisuutena katsottuna aiheuta merkittäviä maisemavaikutuksia eikä vaaranna alueen kulttuuriympäristöarvojen säilymistä, vaikka visuaaliset vaikutukset tulevatkin olemaan tietyistä pisteistä tai suunnista katsottuna merkittäviä. Kaavassa osoitettu maankäyttö ei siten ole ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa.

Tuulivoimayleiskaavan sisältövaatimukset

MRL 39 §:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon muun muassa rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen. Tuulivoimarakentamista koskevalle yleiskaavalle on asetettu maankäyttö- ja rakennuslaissa erityiset sisältövaatimukset (MRL 77 b §) mm. siksi, että kyseinen kaava voisi olla suoraan rakentamista ohjaava eli tuulivoimaloiden rakennusluvut voidaan myöntää ilman asemakaavaa. ELY-keskus huomauttaa, että yleiskaavan sisältövaatimusten (MRL 39 §) lisäksi on otettava huomioon erityiset sisältövaatimukset eli on huolehdittava siitä, että:

- 1) yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta alueiden käyttöä kyseisellä alueella;
- 2) suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön;
- 3) tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää.

VASTINE:

Tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityiset sisältövaatimukset on otettu kaavoituksessa huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 77 b §:n mukaisesti. Kaavaselostusta täydennetään tältä osin.

Maisemaan ja ympäristöön sopeutuminen

Kaava-alueen läheisyydessä sijaitsevat Tornionjokilaakson valtakunnallisesti arvokas maisema-alue ja Tornionjoen jokivarsiasutuksen valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Ruotsin puolella Tornionjokilaakso on myös arvotettu valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi. Kaava-alueen pohjoispuolella sijaitsee Aavasaksan valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Aavasaksa ja Tornionjokilaakso muodostavat yhden Suomen 27:stä kansallismaisemasta ja edustavat ainutlaatuisuudellaan kansallista kulttuuriperintöä.

ELY-keskus on valmisteluaineistosta antamassaan lausunnossa todennut, että tuulivoimaloiden maisemavaikutukset ovat merkittäviä, muun muassa valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen ja valtakunnan rajan ylittävän vaikutusten vuoksi. ELY-keskus yhtyy Museoviraston ja Tornionlaakson museon lausuntoihin ja niissä esiin tuotuihin kannanottoihin tuulivoimarakentamisen vaikutuksista Unescon maailmanperintökohde Struven ketjuun ja valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin Tornionlaaksossa. Lisäksi ELY-keskus katsoo, että maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa ei ole otettu huomioon riittävästi yhteisvaikutuksia muiden lähialueella jo olevien ja suunniteltujen tuulivoimahankkeiden kanssa. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ei voida katsoa, että kaavaehdotuksen mukainen rakentaminen vaalii maisemaa (MRL 39.2 §) tai sopeutuu maisemaan (MRL 77 b §).

VASTINE:

Merkitään tiedoksi.

Tornionjokilaaksoon suunniteltujen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arviointia täydennetään arviointitekstin osalta.

2. MUISTUTUKSET, SUOMI

2.1 Ylitornion-Pellon Luonto ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Hankekokonaisuus heikentää merkittävästi Tornionjokivarren valtakunnallisesti merkittävien maisemien arvoa ja vetovoimaa

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry ja Ylitornion-Pellon Luonto ry yhteisesti muistuttavat hanketoimijaa siitä, että hanke pilaa valtakunnallisesti arvokkaan Tornionjoen maisema-alueen sijoittumalla liian lähelle maisema-aluetta. Tämä asia on puutteellisesti hankkeessa selvitetty, ja sen esille ottamista vältettiin myös vasta järjestetyissä yleisötilaisuuksissa.

VASTINE:

Tässä hankkeessa vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön on arvioitu Ympäristöministeriön (2016) Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa -

oppaassa esitettyjen periaatteiden mukaisesti. Vaikutusten arviointi perustuu kattaviin selvityksiin hankealueesta ja vaikutusalueesta sekä Suomen että Ruotsin puolelta.

Reväsvaaran suunnitellut tuulivoimalat sijoittuvat 2–3,5 kilometriä valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen ja valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön ulkopuolelle.

Kokemus maisemavaikutuksista on subjektiivinen, ja osa ihmisistä kokee tuulivoimalat häiritsevän sijaan neutraaleina tai kauniina.

Reväsvaaraa ei ole merkitty Länsi-Lapin maakuntakaavaan tuulivoima-alueeksi

Muistutamme, että myöskään Ympäristöministeriö ei hyväksynyt hanketta Länsi-Lapin maakuntakaavaan 2014. Länsi-Lapin Maakuntakaavassa ei ole siten merkittävä siitä, että Ylitornion Reväsvaara olisi soveltuva tuulivoimatuotantoon. Siten hanke on Länsi-Lapin maakuntavan vastainen.

VASTINE:

Maakuntakaava on ollut maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla ohjeena tuulivoimaosayleiskaavaa laadittaessa, ja se on otettu yleiskaavoituksessa huomioon 39 §:n 1 momentin mukaisesti.

Osayleiskaavaratkaisu ei estä maakuntakaavan toteuttamista. Osayleiskaava on maakuntakaavan tavoitteiden ja keskeisten periaatteiden mukainen. Kaavaa laadittaessa on selvitetty kaikki oleelliset, myös seudulliset, vaikutukset.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden vuoden 2016 osayleiskaavaa koskevassa päätöksessä 6.7.2018 on todettu seuraavaa: ”Maankäyttö- ja rakennuslain säännösten mukaan se, ettei tuulivoimaloiden aluetta ole lainvoimaiseksi tullessa maakuntakaavassa osoitettu Reväsvaaralle, ei kuitenkaan sellaisenaan ole oikeudellisena esteenä tuulivoimapuiston osoittamiselle yleiskaavassa.”

Maakuntakaavan laatija Lapin liitto katsoo, että tuulivoimaosayleiskaavassa on tunnistettu Länsi-Lapin maakuntakaavan merkinnät ja määräykset. Lapin liiton mukaan tuulivoimaosayleiskaava edistää maakunnan suunnittelun tavoitteita pyrkinessään keskitettyyn kokonaisuuteen tuulivoimarakentamisen osalta. Lapin liitto toteaa, että osayleiskaava ei vaikeuta Länsi-Lapin maakuntakaavan toteuttamista.

Yleisötilaisuuden kuvissa tuulivoimalat esiteltiin todellista pienempinä ja häivytettyinä

Yleisötilaisuuden powerpoint-kalvoissa tuulivoimalat, jotka ovat entistäkin suurempia, esiteltiin todellista kokoaan pienempinä ja häivytettyinä, niin etteivät ne esityksessä näkyneet arvokkaassa, valtakunnallisesti merkittävässä Tornionjoen maisemakokonaisuudessa. Katsomme tämän olleen tietoista median, päättäjien ja alueen asukkaiden harhauttamista. Myös voimaloiden punaiset ja välkkyvät varoitusvalot esiteltiin todellista himmeämpinä.

VASTINE:

Yleisötilaisuudessa esitetyt kuvat ovat samat kuin kaavan liiteaineistossa. YVA-menetelmän ja kaavoitusprosessin aikana laaditut valokuvasoitteet vastaavat voimaloiden näkyvyyttä ja vaikutusta maisemakuvaan luotettavalla tarkkuudella. Lisäksi osassa valokuvasoitteista tuulivoimaloita on tarkoituksella korostettu keltaisen tai punaisen korostevärin avulla, jotta voimaloiden sijainnit erottuisivat kuvissa paremmin. Pohjakuvien kinovastaavuus on kerrottu kunkin kuvan yhteydessä kaavaselostuksen liitteessä 5.

Hankekokonaisuus on Lapin liiton tuulivoimaselvitysten EI-alueella ja kriteerien vastainen

Painotamme, että Ylitornion Reväsvaaran suurtuulivoimalahanke on myös malliesimerkki siitä, että Lapin liiton paljon julkisuuttakin saanut tuulivoimaselvitys on ns. kuollut paperi, koska Ylitornion Reväsvaara on siinä selvityksessä merkitty tuulivoiman EI-alueeksi. Lapin liiton tuulivoimaselvitys toteaa myös, että valtakunnallisesti merkittävistä alueista tulisi olla vähintään 1 km suojavyöhyke tuulivoima-alueeseen. Tätäkään ei toteudu Ylitornion Reväsvaarassa, vaan hankealue - tuulivoimalat ja siirtolinjat - on kiinni valtakunnallisesti merkittävässä maisemakokonaisuudessa.

VASTINE:

Lapin liiton hallinnoima Lapin tuulivoimaselvityksen 2022 keskeisenä tavoitteena oli löytää tuulivoimatuotantoon potentiaalisia alueita maakuntakaavoituksen taustaksi sekä laatia maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n tarkoittama riittävä selvitys ja merkittävien vaikutusten arviointi mahdollisen maakuntakaavoituksen lähtötiedoiksi ja kuntakaavoituksen tueksi. Selvityksessä tunnistettiin yhteensä 46 potentiaalista tuulivoima-aluetta.

Koska Reväsvaaran tuulivoimahanke on jo osayleiskaavavaiheessa, se on selvityksessä tuotu esille suunnitteilla olevana tuulivoimala-alueena. Kaavan mahdollistamien tuulivoimaloiden etäisyys valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema- ja kulttuuriympäristöalueisiin on selvästi enemmän (noin 2–3,5 kilometriä) kuin selvityksessä käytetty minimietäisyys. Arvoalueiden läheisyydessä olevaa kaava-aluetta käytetään jatkossakin yksinomaan maa- ja metsätalouteen. Näillä alueilla sallitaan vain maa-, metsä- ja porotalouteen liittyvä rakentaminen, mikä edistää maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilymistä.

Hankealue lintujen muuttoreitillä ja kotkien vaikutuspiirissä

Reväsvaaran tuulivoimahankkeet - tuulivoimalat ja siirtolinjat - sijoittuvat Lapin liiton tuulivoimaselvityksen mukaan Tornionjokivarren laaksojen ja vaarojen mukaisesti lentävien muuttolintujen muuttoreitille. Yleisötilaisuudessa kuultiin myös, että hankealueen vaikutuspiirissä on kotkien pesiä ja saalistusreviirejä. Pohjois-Pohjanmaan maakunnan tuulivoimaselvityksessä tuli ilmi, että 5 km ei ole riittävä suojavyöhyke saalistavalle kotkalle. Tätäkään ei ole otettu riittävästi huomioon.

VASTINE:

Tornionjokilaakso ei ole valtakunnallisesti merkittävä muuttoreitti millekään lajille, poikkeuksena on joutsenen syysmuutto. Jokilaakson läheisyydestä huolimatta Reväsvaaran kaava-alue ei osoittautunut vuonna 2013 tehdyissä muutonseurannoissa merkittäväksi kohteeksi. GPS-seurantatietojen perusteella Reväsvaara ei ole myöskään petolinnuille merkittävää aluetta.

Entistäkin suurempien myllyjen varoalueen pysyvään asutukseen tulee olla vähintään 5 km

Tuulivoimalat aiheuttavat matalataajuista melua ja huminaa lähiseuduille. Siksi suuremmille ja voimakkaammille voimaloille kannattaa jättää varoalue pysyvään asutukseen, vähintään 5 km ihan varovaisuusperiaatteen pohjalta, jotteivät lähiseudun asukkaat menetä kotiensa viihtyvyyttä ja kiinteistöjensä arvoa. Katsomme, että edellä mainituin syin hanke tulisi varovaisuusperiaatteen mukaisesti jättää toteuttamatta ja etsiä myllyille toinen paikka.

VASTINE:

Merkitään tiedoksi.

Melumallinnuksen mukaan hankkeesta ei aiheudu tuulivoimaloiden ulkomelutasolle annettuja ohjearvoja ylittävää melua lähimmille asuinkehteille.

3. LAUSUNNOT, RUOTSI

Ruotsista saatiin yhteensä 11 lausuntoa, jotka on kuvattu alla. Yhteisvastine on lausuntojen jälkeen.

3.1 Haaparannan kaupunki

Johdanto

Haparannan kunnan mukaan tuulivoima ja aurinkovoima ovat tärkeitä osia tulevaisuuden energiahuollosta ja ne myötävaikuttavat hyvinvoinnin rahoittamiseen. Kunta katsoo myös, että sähkövoimalaitoksia on arvioitava huolellisesti ja ne on sijoitettava sopiviin paikkoihin sekä toteutettava siten, että ne sopeutetaan sen mukaan, mitä eri sijoitusmaiset kestävät. Tavoitteena tulisi olla pitkän tähtäyksen tasapainotettu yhteiskuntahyöty ja energiahyöty, joka luo pitkäjänteisen ja monialaisen yhteiskuntataloudellisen näkymän, jolla on ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys. Haaparanta ei rajoitu suoraan alueeseen, mutta se on osa Tornionlaakson luontoa ja kulttuuriympäristöä ja on aktiivinen osapuoli Tornionlaakson neuvostossa.

Taustaa (asiakirjoista, omilla kommenteilla)

Kaava-alue sijaitsee Reväsvaaralla Ylitornion kunnassa n. 4–5 km Ylitornion kuntakeskuksesta kaakkoon. Tornionjoki / Ruotsin raja / Övertorneån kunta sijaitsevat lähimmillään n. 2 km kaava-alueesta länteen. Haaparannan kuntarajalle on matkaa n. 11 km ja Haaparannassa sijaitsevaan Matkakoskeen on 13 km.

Tornionjokea pitkin kulkeva E8-tie (Torniontie) sijaitsee kaava-alueen länsipuolella. Kaava-alueen koko on n. 1 040 hehtaaria ja se on kokonaisuudessaan yksityisten omistuksessa. Suurin osa kaava-alueesta sijaitsee metsäisellä selänteellä, joka on suureksi osaksi metsätalouskäytössä.

Osayleiskaavan mukaan rakennettaisiin mantereelle korkeintaan 12 tuulivoimalaa. Niiden yksiköteho on 5–8 MW. Voimaloiden napakorkeus on n. 150 m, roottorin halkaisija n. 160 m ja voimaloiden kokonaiskorkeus korkeintaan 230 m. (Jos verrataan tunnettuihin rakennuksiin, Näsinneulan korkeus on 168 m, Turning torso 190 m, Juutinrauman silta n. 200 m, Karlatornet 245 m).

Tuulivoimalat rakennetaan joko maanvaraiselle teräsbetoniperustukselle tai kallioon ankkuroidulle teräsbetoniperustukselle, jonka halkaisija on 18–20 metriä ja korkeus n. 1–2 metriä. Asennusalueen koko on n. 50 x 80 metriä. Maanvaraisten teräsbetoniperustusten lisäksi kallioon ankkuroitu perustus voi myös tulla kyseeseen, jolloin betonimäärä on pienempi ja kallion louhintaa tarvitaan vähemmän.

Tuulivoimaloiden torni valmistetaan joko täysin teräsrakenteisena, betonin ja teräksen yhdistelmänä (hybriditorni) tai täysin betonista. Tuulivoimaloiden konehuoneessa on öljyä n. 2200–3300 litraa/voimala. Muuntajat sijoitetaan öljykaukaloon, jolloin öljyä ei pääse luontoon mahdollisen mutta epätodennäköisen vuodon yhteydessä.

Voimalat varustetaan vilkkuvilla ja kiinteillä lentoestevaloilla konehuoneen päällä ja välivaloilla tornissa 52 metrin välein. Tarkempia määräyksiä niistä löytyy lentoesteluvasta, joka on haettava Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta.

Tuulivoima-alueen käyttäminen edellyttää tien rakentamista jokaiselle voimalalle tai nykyisten teiden parantamista. Tuulivoima-alueelle rakennetaan sähköasema, johon voimalat liitetään 20

kV tai 30 kV maakaapeleilla. Tuulivoimaloiden tuottama sähkö muunnetaan sähköasemassa 110 kV jännitteeksi siirrettäväksi alueelta ulos.

Yleisiä näkökohtia

Haaparanta kiittää mahdollisuudesta esittää näkökohtia ja siitä, että aineisto on selkeää ja laajaa sekä myös käännetty ruotsiksi. Haaparanta haluaa osallistua koko prosessin aikana.

Lausunto ei ole mitenkään suostumus eikä tuulivoimapuistoa puoltava/epäävä asiakirja, vaan kunta haluaa esittää toivomuksia perusteellisesta arvioinnista, jossa eri intressejä ja suojia verra-taan toisiinsa ja jossa naapurikuntien/Tornionlaakson kuntien näkökannat Tornionlaakson pitkä-jänteisestä kestävästä kehityksestä ja vetovoimasta otetaan huomioon.

Tornionjoki ja jokilaakso ovat erittäin arvokas luontoympäristö. Se on yksi harvoista Ruotsin ja Suomen joista, joihin ei ole rakennettu vesivoimaloita vaan se on luonnontilassa, joten siihen liittyy erilaisia suojia, koska sille on niin suuria arvoja. Tornionlaakso on myös erittäin arvokas kulttuuriympäristö, johon myös liittyy erilaisia suojia Ruotsissa.

Nyt on esitetty toivomuksia tuulivoiman rakentamiselle nopeassa tahdissa. Monta hakemusta uusien puistojen rakentamisesta tähän Tornionlaakson arvokkaaseen ympäristöön on esitetty.

Näiden puistojen yhteisvaikutus suorassa yhteydessä jokilaaksoon tulee vaikuttamaan koko jokilaakson kokemiseen ja sen arvoon asukkaiden, kävijöiden ja vierailuelinkeinon kannalta. Pitkällä tähtäimellä näiden puistojen yhteisvaikutus suorassa yhteydessä jokilaaksoon vaikuttaa siihen, miten houkuttelevalta tuntuu jäädä sinne asumaan, miten ihmisiä pystytään houkuttelemaan muuttamaan sinne sekä käydä ja oleskella matkailulaitoksissamme ym. Tämä on verrattava hyötyyn, joka saadaan tuottamalla sähköä itse jokilaaksossa.

Tuulivoimayhtiöt valitsevat tietysti sähköntuotantoon kaikkein parhaiten soveltuvat alueet, jos ne ovat käytettävissä. Nykyään pystytään kuitenkin teknisesti rakentamaan niin korkeita tuulivoimaloita, ja sellaisia ehdotetaan tälle alueelle, että vastaavaa sähköntuotantoa voidaan saada muual-lakin kuin kaikkein korkeimmilla vaaroilla ja itse jokilaaksossa.

Huolet tuulivoiman vaikutuksesta tähän arvokkaaseen ympäristöön voidaan ottaa huomioon koh-tuullisella suojaetäisyydellä jokilaaksoon ja selvittämällä, pitäisikö tämän vyöhykkeen olla esim. 10 tai 15 km jne. Suunniteltu puisto sijaitsee 2 km joesta. Voidaanko sellaisia kannanottoja ja vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja puoltaa?

Vaikutusalue ei huomioi kunta- eikä valtakunnanrajoja, mikä selviää asiakirjoista. Kuten selvityk-sessä mainitaan, puistot aiheuttavat eniten haittoja joen länsipuolella sijaitseviin maisemiin/yhteiskuntiin. Nämä yhteiskunnat ja maisemat sijaitsevat muissa kunnissa ja toisessa maassa ei-vätkä ne siksi saisi automaattisesti korvauksia haittavaikutuksista. Mihin Ruotsin puolen kiinteis-tönomistajat/yrittäjät/asianosaiset esittäisivät vaatimuksiaan kiinteistöjen arvon alenemisesta, yritystoiminnan edellytysten huononemisesta ym.? On syytä mainita selvästi, mihin ne, jotka jou-tuvat kärsimään haitoista eli yleisö, asukkaat, asianosaiset, yrittäjät saavat kääntyä ja esittää korvausvaatimuksensa, riippumatta siitä, missä maassa vaikutus on syntynyt.

Aineistossa on erilaisia havainnekuvia. Tornionlaaksossa on neljä tai jopa viisi vuodenaikaa, joilla on keskenään aivan erilaisia ominaisuuksia. Havainnekuvia on tehtävä eri vuodenaajoilla, kesällä ja pimeällä talvella, jolloin jään päällä on voimakkaasti heijastavaa lunta. Miten voimaloiden len-toestevalot vaikuttavat, ja minkälaista varjostusta ja minkälaisia stroboskooppivaikutuksia voi-daan odottaa vuoden eri aikoina. Miten tämä vaikuttaa niihin, jotka oman elämänlaadun johdosta tai kaupallisessa mielessä haluavat esittää revontulta ja tähtitaivasta tai juhannusaurinkoa joki-laaksossa puiston rakentamisen jälkeen? Havainnollistaminen elokuvien muodossa liikkuvilla ku-villa ja valoilla voisi vahvistaa hahmotusta. Yksinkertainen valokuviasovite ei riitä, kun on kysy-mys 230 m korkuisista voimaloista. Tällaista tarvitaan sekä valoisasta että pimeästä vuoden-ajasta, ja talvesta sekä jäällä että ilman jäätä.

Pohjoiskalotille suunnitellut uudet suuret teollisuudet tulevat tarvitsemaan mineraaleja, malmia, energiaa ja paikkakunnalle muuttavaa työvoimaa. Miten hanke vaikuttaa haluun muuttaa pohjoi-seen, jos arvokkaimmat ympäristöt riistetään? Kuntien vetovoima on vaarassa heikentyä.

Onko olemassa yhtä suuria puistoja vastaavissa ympäristöissä, joissa on voitu seurata ympäristövaikutuksia, jotta voitaisiin paremmin ennustaa, kuinka paljon puisto tulee vaikuttamaan.

Miten melu leviää veden ja lumipeitteisen jään tai lumettoman jään yli?

Pohjoiskalotti on Norjalle, Ruotsille, Suomelle, EU:lle ja Natolle kokonaispuolustuksen kannalta tärkeässä asemassa. Edellytetään, että maiden puolustusvoimat ja niiden yhteistyökumppanit osallistuvat arviointiin.

Konsultin aineisto sisältää valitettavasti myös kannanottoja ja arviointeja siitä, mikä on jollekin toiselle kohtuullinen häirintä jne. Arviointi tulisi tehdä sen sijaan viranomaisten toimesta tuulipuiston vaikutusten puolueettoman/neutraalin kuvauksen perusteella.

3.2 Korpikylän kotiseutuyhdistys

Koskien Reväsvaaran tuulivoima-alue, Ylitornion kunta, Suomi

Tornionlaakso on Ruotsin osoittama valtakunnallisesti merkittävä alue kalastuksen ja ulkoilun, kulttuuriympäristön, luonnon ja maiseman osalta. Suomessa se on Natura 2000 -alue. Lisäksi Aavasaksa ja Etelä-Tornionlaakson maisemat ovat Suomen ympäristöministeriön mukaan valtakunnallisesti arvokas maisema-alue.

Nyt suunnitellaan tuulivoiman rakentamista Reväsvaaralle Ylitornion kuntaan.

Lähes 8 vuotta sitten, kun olemassa olevat tuulivoimalat kyläämme Korpikylää vastapäätä otettiin käyttöön, emme pystyneet edes kuvittelemaan, miten nämä 8 voimalaa, joiden korkeus on 190 m, vaikuttaisivat meihin Ruotsin puolelle jokea.

Emme ole pystyneet tottumaan vilkkuvaan valoon emmekä voimaloiden näkemiseen. Ne ovat siellä aina ja ottavat huomiota. Tämä koetaan jokea pitkin etelän Kukkolasta aina pohjoisen Luppiovaaraan asti.

Jos jo 8 voimalaa häiritsee, miten tilanne sitten kehittyy, jos kaikki Suomen puolelle jokea pitkin suunnitellut lähekkäin sijoitettavat tuulivoimapuistot toteutuvat.

Olemme myös huolissamme tämän sähköteollisuuden terveysvaikutuksista meihin sekä kasvis-toomme ja eläimistöömme. Viime vuosina on tullut paljon tietoa tuulivoimaloiden rakentamisen haitoista ympäristölle. Niiden rakentamiseen ja huoltoon kuuluu laajoja maa-alueita. Dieseliä ja moottoriöljyä valuu maahan rakennusvaiheessa, perustuksiin käytetään betonia. Öljyä täytetään lisää jokaiseen voimalaan joka vuosi. Kaikki tämä valuu Tornionjokeen.

Sveriges Lantbruksuniversitet (Ruotsin maatalousyliopisto) on lisäksi SLU-tutkimuksessaan todennut, että porot välttävät tuulivoimaloita usean kilometrin etäisyydellä.

Nämä laitokset ovat epäluonnollisia ja vieraita maisemakuvassamme.

Suurimittainen teollinen laitos elinympäristössämme hävittää avaran, omaleimaisen kulttuuriympäristön, ja houkutteleva maisemakuva häviää, rumentuu ja turmeltuu.

Ruotsin puolella Tornionjokea emme saa rakentaa mitään 300 metrin etäisyydellä Tornionjoesta. Lisäksi on muitakin rajoituksia, koska alue on valtakunnallisesti arvokas.

Sekä Ruotsin että Suomen valtiot vaalivat Tornionjokea, johon ei ole tehty rakennelmia. Kuinka Suomen valtio voi silloin hyväksyä tuulivoimaa koko jokeamme pitkin?

Tornionlaaksoa on jo vuosisatoja pidetty arvokkaana, ja aikaisemmat sukupolvet ovat rakkautella säilyttäneet sen. Meidän sukupolvemme on velvollinen vaalimaan kotiseutuamme samalla rakkautella.

Voimme tarjota sellaisen alueen, joka puuttuu muilta eurooppalaisilta, ja vierailuelinkeino on viime vuosina kehittynyt hyvin kylässämme ja koko Tornionlaaksossa.

Luonnontilainen, mahtava kulttuuriympäristö, ainutlaatuiset kalastusmahdollisuudet, luonnonmukainen maatalous ja ainutlaatuiset käyntikohteet luovat vetovoimaa.

Mielestämme suunniteltu tuulivoimapuisto tulee vähentämään kiinnostusta asettua asumaan tänne ja estämään uusien toimintojen kehittämistä Korpikylässä.

Vaalimme tulevien sukupolvien eloonjäämistä.

Tuulivoimarakentamisen suunnitelmat kauhistuttavat. Se aiheuttaisi syviä haavoja jokilaakson asukkaiden sieluihin.

Miten tulevat sukupolvet tulevat tuomitsemaan meitä?

Tiedotustilaisuudet näistä voimaloista on mielestämme annettava ruotsin kielellä myös kyläsämme eli Korpikylässä ja Vitsaniemessä, jotta ihmiset näkevät omin silmin, miltä tilanne nyt näyttää.

Vaadimme animaatioelokuvaa, joka näyttää, miltä nämä kaikki puistot, Reväsvaaran lisäksi, koetaan Haaparannasta Pajalaan. Valokuvasoitteet eri suunnista eivät riitä.

3.3 Energimyndigheten (Energiaviranomainen)

Energimyndighetenilla ei ole esitettäviä näkökohtia. Haluamme kuitenkin saada tiedoksemme tulevatkin asiakirjat tässä asiassa.

3.4 Övertorneå kommun (Övertorneån kunta)

Övertorneån kunta vaatii, että Ylitornion kunta Suomessa ei hyväksy Reväsvaaran tuulipuiston osayleiskaavaa. Övertorneån kunta pysyy aikaisemmissa näkökannoissaan, jotka on esitetty Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle 3.10.2016 sekä yhteisneuvottelulausunnossaan 7.7.2021 sekä yhteisneuvottelukokouksessa esittämissään näkökohdissa 24.8.2022. Näihin näkökantoihin ei ole vastattu riittävästi vastineessa.

Taustaa

Övertorneån kunta on taas saanut tilaisuuden esittää mielipiteitä Ylitornion kuntaan suunnitellusta Reväsvaaran tuulivoimapuistosta. Selitämme kunnalle aiheutuvat vaikutukset sekä kaavan vaikutusta paikalliseen elämänlaatuun ja paikallisen elinkeinoelämän edellytyksiin tulevaisuutta ajatellen.

Johdanto

Övertorneån kunta on saanut vastineet v. 2021 pidetystä yhteisneuvottelusta ja pitää vastauksia riittämättöminä ja liian yleisinä. Lisäksi katsotaan, että kaavaehdotukselle ei ole perustaa, koska vaihtoehtoisia paikkoja ei ole esitetty. Övertorneån kunta katsoo vielä, että Reväsvaaran tuulipuistolla on suuri haitallinen vaikutus asumiseen, yrityksiin ja kunnan kehittämisstrategioihin. Tuulipuiston rakentaminen esitettyyn paikkaan Suomen puolelle Tornionjokea aiheuttaa suuria haittavaikutuksia hiljattain tehtyihin investointeihin kehityshankkeisiin, se vaikuttaa haitallisesti jokivarren maisemakuvaan, estää kunnan strategiaa markkinoida paikkoja, hävittää kunnan poliittiset kannanotot jokilaakson säilyttämisestä, mitä on luvattu kansalaisille, väestöluku tulee laskemaan, jolloin olemassa olevia ja tulevaisuudessa mahdollisesti syntyviä työpaikkoja häviää, erityisesti vierailuelinkeinon alalla. Tämä on Övertorneån kunnalle henkiinjäämiskysymys. Siksi Övertorneån kunta korostaa, että Reväsvaaran suunniteltua tuulipuistoa ei saa toteuttaa.

Lausunto

Övertorneån kunta toivoo ensi kädessä, että esitutkimuksia ja aineistoa tarkistetaan, koska edellytykset ovat muuttuneet kymmenen vuoden aikana siitä, kun ensimmäinen tutkimus tehtiin (2014). Asiakirjoissa ei esitetä mitään vaihtoehtoisia paikkoja tuulivoimapuistolle. Ei kerrota, miksi juuri tämä paikka on valittu ja mitkä ovat tämän paikan edut ja haitat verrattuna muihin Ylitornion kunnassa sijaitseviin paikkoihin koskien yhteiskuntahyötyä, taloudellisia, sosiaalisia ja ekologisia vaikutuksia. Tornionjoen itäpuolelle suunnitellaan useita tuulivoimapuistoja, kuitenkin suuremmalle etäisyydelle jokilaaksosta. Kun tarkastaa karttaa, kyseisessä kunnassa olisi useita vaihtoehtoisia paikkoja, joissa olisi vähemmän asuntoja läheisyydessä ja ne sijaitsevat kauempana jokilaaksosta, jolloin vaikutus maisemaan olisi pienempi.

Övertorneån kunta katsoo, että Reväsvaaran suunniteltu tuulivoimapuisto muuttaisi maisemakuva merkittävästi suurella alueella Ruotsin puolella, joka on valtakunnallisesti arvokasta aluetta kulttuuriympäristön vaalimisen, ulkoilun ja luonnonsuojelun kannalta.

Yhteisneuvotteluasiakirjoista ei myöskään selviä, miten kaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnissa on otettu yleisön käsitys maisemasta huomioon. Monet olettamukset perustuvat yleisiin päätelmiin ja tutkimustuloksiin, joissa ei ole paikallistuntemusta eikä arviointia sijoituksen suhteesta lähialueeseen nähden. Aineistossa ei mainita, miltä asukkailta, yrittäjiltä ja asiaa koskevilta on kysytty mielipiteitä Suomen ja Ruotsin puolella, kun on kartoitettu kaavaehdotuksen vaikutuksia.

Eurooppalainen maisemayleissopimus korostaa juuri yleisön käsityksiä ja paikallistuntemusta maisemasta tärkeänä demokratiakysymyksenä, joka on otettava suunnittelussa huomioon. Yleissopimuksen kaksi kantavaa taustaperiaatetta ovat maiseman suuri merkitys ihmisille sekä maiseman suojeleminen köyhtymiseltä. Yleissopimuksen toinen periaate, eli maiseman suojeleminen köyhtymiseltä, on suorassa ristiriidassa Reväsvaaran tuulivoimapuiston perustamisen kanssa. Kulttuurimaisema ja Tornionjoen Natura 2000 -alue ovat vaarassa köyhtyä ja alueelle tulee liikaa teollista toimintaa, jos ehdotetut tuulivoimasuunnitelmat toteutuvat. Ihmistoiminta on vuosien varrella vaikuttanut alueeseen, mutta kohtuullisesti. Tuulivoimalat jokea pitkin vaikuttaisivat maisemakuvaan enemmän kuin ihmisen tämänhetkinen vaikutus kuten tiet, pientalot ja sähköjohdot. Näin yleissopimus vaikuttaa tuulivoimasuunnittelun päätöksiin. Tätä ei ole otettu huomioon Reväsvaaran tuulivoimapuiston kaavaehdotuksen aineistossa.

EU:n oikeuskäytännöstä selviää lisäksi, että ympäristövaikutusten selostuksessa on oltava tietoa yhteisvaikutuksista. Täytyy pystyä ottamaan kantaa suojeltuun ympäristöön kohdistuviin yhteisvaikutuksiin (ks. esim. EU-oikeuden päätös 21.9.1999, asia C-392/96, Komissio vasten Irlantia). Yhteisneuvottelujen asiakirjojen perusteella katsomme, että usean tuulivoimapuiston rakentamisesta kansallisjokea, Tornionjokea pitkin Tornion, Ylitornion ja Pellon kuntiin Suomen puolelle ei ole raporteissa esitetty riittävästi tietoa niiden yhteisvaikutuksista. Yhteisvaikutusten arvioiminen on mahdollista vasta silloin, kun nyt esillä olevan hankkeen ja muiden hankkeiden vaikutukset vaikutusalueella on tunnistettu ja kun niitä on ensin arvioitu yksittäin. Raporteista ei löydetä näitä yksittäisiä arvioita kustakin kehityksestä ja suunnitellusta hankkeesta koko Natura 2000 -alueella jota Tornionjoki edustaa. Siksi on tehtävä täydentävä ja syventävä tutkimus olemassa olevien ja suunniteltujen hankkeiden yhteisvaikutuksista Tornionjoen alueella, eli vaikutukset sekä Suomen että Ruotsin puolelle.

Lisäksi punaiset huomiovalot koetaan erittäin häiritseviksi maisemakuvassa sekä asukkaille että vierailijoille. Kiinteät punaiset valot vaikuttavat maisemakuvaan vähemmän kuin vilkkuvat valot, mutta ne ovat joka tapauksessa selvästi näkyviä keinovaloja suurella korkeudella, matkailulaitosten näkökentässä esim. Luppiovaaralla ja Risuddenille suunnitellulla taidehallilla (Konsthall Torne-dalen). Luppiovaaran maisemahotellissa on 100 vuodepaikkaa, ravintola ja kylpylä. Tuulivoimapuisto pilaa koko toimintamallin, jonka lähtökohtana on näkymä tähtitaivaalle, luontoon, metsään ja joelle. Swedish Lapland markkinoi seudun pimeimpiä paikkoja, joissa ei ole valosaasteita tai niitä on mahdollisimman vähän. Valottomia paikkoja on koko maailmassa erittäin vähän, ja Övertorneån kunta ja Tornionlaakso ovat tässä suhteessa hyvässä asemassa. Tähtien valokuvaaminen ja astronomia/tähtien tarkkaileminen on kasvava toiminta sekä intoilijoilla että uteliailla.

On myös syytä huomioida tuulipuistojen aiheuttamat korotetut melutasot alueen asukkaille ja elinkeinonharjoittajille. Asiakirjoissa esitetyt melumallinnukset lienevät luotettavia, mutta ennen tulevaa rakentamista on myös otettava huomioon, miten melu leviää jokilaaksossa Ruotsin puolelle. Ruotsin Övertorneån kunnan ulkoilualueilla melu ei saa ylittää 35 dB, mikä koskee koko Tornionjokea. Tämä on Naturvårdsverketin (Luonnonsuojeluviraston) ohjearvo tuulivoimaloista tulevalle melulle ulkotilassa.

Suurin osa Övertorneån kunnan eteläosien asunnoista sijaitsevat kylissä, joissa talot on suunnattu Tornionjokea päin. Jos näkökenttään ilmestyy huomiota herättävä elementti kuten Reväsvaaran tuulivoimapuisto, asuntojen houkuttelevuus ja kiinteistöjen hinnat laskevat ja poismuutto

saattaa kasvaa. Alueen kesämökkien ja loma-asuntojen käyttö vähenee ja ne rappeutuvat loppuksi, mikä rumentaa alueita, kun niitä ei hoideta.

Asukkaat ja yhdistykset ovat jo aikaisemmin esittäneet huoliaan Övertorneån kunnalle sekä lähettäneet mielipiteitään yhteisneuvottelun yhteydessä v. 2021, jossa heidän mielipiteitään joen varteen rakennettavasta tuulipuistosta ei saa jättää ilman huomiota. Myös yhteisneuvottelutilaisuudessa 24.8.2023 useat paikkakuntalaiset ottivat puheeksi, että he ovat huolissaan ehdotetusta tuulipuiston sijoituspaikasta.

Vastustaminen johtuu lähinnä sijoituspaikan aiheuttamista haitoista sekä muuttuvasta (heikentyneestä, pilatusta) näköalasta päivisin ja vilkkuvista valoista öisin. Monet paikkakuntalaiset kokevat vielä yhden haitan: monivuotinen ulkopuolinen yksityinen hyväksikäyttö ja valtiollinen hyödyntäminen koskien metsää, vesivoimaa, porotalouden ja saamelaisten elämäntavan rajoittamista, Tornionlaakson asukkaiden syrjintää, ja nyt myös viimeisen resurssin hyväksikäyttö – ulkoilumahdollisuudet ja luonnon kokeminen (tätä on tutkittu myös kansainvälisellä tasolla esim. J. Anshelm, 2013 1).

Övertorneån kunnassa on jo suuria haasteita poismuuton ja alhaisen syntyvyyden johdosta. Kunta tekee kovaa työtä jotta se voisi osoittaa maaseudulla asumisen edut, jotta se saisi nuoria ihmisiä asettumaan asumaan tälle alueelle. Eräs panostus on useita kuntia käsittävä hanke Hej Hemby (Hei Kotikylä), jota Övertorneån ja Pajalan kunnat vetävät. Siihen liittyy useita kiinteistöjä avoimilla markkinoilla, vetovoiman parantaminen ja Tornionlaakson markkinoiminen, Unique Selling Points (USP) kuten koskematon luonto, metsä ja joki. Kolmen vuoden työn jälkeen Hej Hemby -hanke on saanut yhteyttä n. 250 mahdolliseen paikallemuuttajaan, monilla on puoliso ja/tai perhe, ja ollaan selvitetty mitä he etsivät, kun he etsivät asuntoa jokilaaksosta. Yli 90% sanoo, että he etsivät erillistaloa, luonnon läheltä, mieluiten Tornionjoen varrelta, ja he haluavat asua maisemassa, jota ei ole pahasti riistetty. Tornionlaaksossa sijaitsevien autotalojen kunnostaminen kiinnostaa yhä enemmän muuttajia, mikä edistäisi paikallisia asuntomarkkinoita sekä hoitaisi paikallista aluetta. Monet paikalle muuttavat kysyvät tuulivoimasuunnitelmista ennen kuin he ostavat talon. He mainitsevat erityisesti, että tuulivoimalat näköalassa vaikuttaisivat merkittävästi siihen, haluavatko he muuttaa kuntaan vai ei. Jos Reväsvaaran tuulipuisto rakennetaan, puolet kunnastamme menettää vetovoimansa, Ruskolasta etelään, mikä luo suuria haasteita meille, koska tarvitsemme kuntaan muuttajia.

Övertorneån kunnalla on tavoitejohtaminen ja visio vuoteen 2035 perustuen Agenda 2030:een, jossa houkuttelevat asumismuodot, ympäristö ja elinkeinoelämä ovat seikkoja, joihin keskitytään. Reväsvaaran tuulipuisto vaikuttaisi selvästi tähän työhön ja pakottaisi Övertorneån kuntaa tarkistamaan kunnan kestävästä kehityksestä. Valtio on jo osoittanut, että Övertorneån kunta on sosiaaloudellisesti uhattu kunta, ja tuulipuisto olisi katastrofaalinen pienelle kunnalle, jossa on vain n. 4119 asukasta.

Övertorneån kunnan voimassa olevan yleiskaavan mukaan matkailun ja liikkuvan ulkoilun intressit on ensi kädessä otettava huomioon arvioitaessa suuria rakennushankkeita, jotka voisivat vaikuttaa paikallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaisiin alueisiin.

Kunta on hiljattain tehnyt kannanoton, jonka mukaan poliittinen päätös on selkeästi sellainen, että tuulivoiman rakentamista ei sallita Tornionlaaksossa. Kunnan visio 2035, että Övertorneån kunta on houkutteleva ja kestävä kunta, varmistetaan siten, että tuulivoiman rakentamista varten on olemassa tiettyjä kriteerejä. Niiden mukaan Tornionlaakso on selvästi sopimaton tuulivoimalle, koska tuulivoima heikentäisi maisemakuvaa ja jokilaakson statusta kansallisjokena sekä aiheuttaisi ristiriitoja muiden maankäyttöintressien, esim. vierailuelinkeinon kanssa.

Lisäksi on syytä ottaa vaikutukset myös Suomen puolelle huomioon, joten sijoittelu myös varsinaisen jokilaakson ulkopuolelle saattaa myös olla sopimatonta, jos se vaikuttaa pitkän etäisyyden maisemakuvaan. Lisäksi tuulivoimaloita ei saa rakentaa houkuttelevien asuinalueiden sekä tunnettujen matkailukohteiden ja retkikohteiden läheisyyteen, koska ei saa häiritä niiden houkuttelevuutta, joka on kunnan yhteiskuntakehityksen kannalta arvokas. Tuulivoima on sinänsä tärkeä voimavara tulevaisuuden vihreässä sähkönhuollossa, ja Övertorneån kunnassa on osoitettuja alu-

eita, joissa kunta katsoo tuulivoiman rakentamista myönteiseksi asiaksi, mutta tärkeitä luontoarvoja, kulttuurimaisemia sekä ulkoilun edellytyksiä ja vierailuelinkeinon tulevaisuutta ei saa tuhota.

Elinkeinokehitys kunnassa nousee, ja vierailuelinkeinon investoinnit luovat lähes 40 työpaikkaa kuntaan. Tämä vastaisi n. 450 työpaikkaa Luulajaan. Pienessä kunnassa kuten Övertorneåssa jokainen työpaikka on äärimmäisen arvokas ja saa ihmisiä muuttamaan kuntaan tai jäämään siihen asumaan. Reväsvaaran tuulipuisto tuhoaisi tämän työn kokonaan. Se on puhtaasti henkiinjäämis-kysymys.

Tutkimukset osoittavat, että paikalliselle vierailuelinkeinolle aiheutuisi haitallisia vaikutuksia, liikevaihto vähenisi 2 %, työpaikkojen määrä vähenisi, ja maiseman houkuttelevuus pienenesi huomattavasti. Heart of Lapland esittää, että kyseisten vierailuelinkeinon liikevaihto suunnitellun tuulipuiston lähialueella oli 97 miljoonaa kruunua v. 2022, ja kasvua odotetaan tulevina vuosina. 2 prosenttia tarkoittaisi vähintään 2 miljoonan kruunun menetystä vuodessa. Tämä voidaan verrata siihen, että Ylitornion kunta saisi tuulivoimasta 4 miljoonaa kruunua verotuloja, ja tämä investointi puoliintuisi suoraan. Skotlannissa tehdyn tutkimuksen mukaan lähes 20 % matkailijoista ilmoitti, että he eivät halua vierailualueilla, ja lisäksi yli 60 % suosii näköaloja, missä ei ole tuulivoimaa (ks. myös Bodén, 20142).

Tornionlaakso on osa Heart of Laplandia ja se on nopeasti kasvava matkailukohde "Swedish Laplandissa", Ruotsin arktisin kohde. Täällä on laadukkaita laitoksia, ainutlaatuista asumista, toimintaa ja rentoutusmahdollisuuksia, sekä luontoa ympärillä. Tornionjoki on koskematon rajajoki ja ainutlaatuinen myyntikohde monille jokilaaksossa toimiville vierailualan yrityksille. Matkailijat ihailevat luonnon näköaloja. Koskematon rajajoki on ainutlaatuinen, sillä Tornionjoki on maiden välinen raja Övertorneån kunnan pohjoisosasta Haaparantaan ja Perämerelle asti. Luontomatkailu kasvaa Ruotsissa nopeasti, ja Ruotsin Tornionlaakso on houkutteleva paikka sekä ruotsalaisille että globaalille matkailijoille. Visit Sweden panostaa kestävään luonto- ja ekomatkailuun maaseudulla; näin Ruotsi voi vastata luonnonläheisten lomaelämysten kasvavaan kysyntään. Tähän on panostettu vuodesta 2015 alkaen, jolloin Visit Sweden on todennut, että yhdeksän kymmenestä "Gloobalisista matkailijoista" haluaa kokea luontoa Ruotsin matkallaan. Ruotsilla on vahva luontoprofiili ulkomaisten matkailijoiden keskuudessa. He katsovat, että Ruotsiin liittyy ainutlaatuinen, koskematon luonto, joka on kaikkien käytettävissä.

Tässä on myös otettava vierailuelinkeinon yritykset huomioon. Vierailijat ja paikkatavaramerkit sekä kohdetyöt eivät yleensä ole rajattuna vain yhteen paikkaan tai käyntikohteeseen kyseisen kunnan sisällä. Vierailuelinkeino käyttää yleensä laajempaa seutua, jossa ei ole rajoja vaan voidaan käydä eri paikoissa, nähtävyyksissä ja jopa maissa, mikä on positiivinen asia. Tässä mielessä Tornionlaakso tarjoaa aivan ainutlaatuisen elämyksen vierailijoille. Tuulivoimapuiston rakentaminen vaikuttaisi siis haitallisesti matkailuelinkeinon molemmilla maissa.

Kansainväliset toimijat kuten matkanjärjestäjät, DMC (Destination Management Companies jotka ovat erikoistuneet tiettyyn kohteeseen), Incoming (toimisto, joka tekee "paketteja" ja myy edelleen matkanjärjestäjille tai muille välittäjille – he tekevät yleensä työtä useilla markkinoilla), matkanvälittäjät ja vastaavat toimivat yhteistyössä kyseisten vierailuelinkeinon yritysten kanssa, myyvät aluetta luonnollisen maisemakuvan ansiosta, alueella on hyvin vähän valosaasteita ja raja on ainutlaatuinen ja rauhallinen. Koskematon Tornionjoki toimii rajajokena. Matkanjärjestäjät myyvät näitä alueita ja kohteita. Jos luonnollinen maisemakuva muuttuu ja siitä tulee hyväksikäytetty, teollistettu alue, koko Övertorneån kunnan vierailuelinkeinon yrittäjät tulevat menettämään suuren osan kävijöistään ja kansainvälisistä yhteistyökumppaneistaan ympäri maailmaa.

Övertorneå voi todeta, että kunnan vierailuelinkeino ja elinkeinokehitys jää kärsimään, jos Reväsvaaran tuulipuisto rakennetaan. Jos sekä Reväsvaaran että Karhakkamaan tuulipuistot rakennetaan, tulos olisi tuhoisa elinkeinoelämän kehitykselle Övertorneån kunnan eteläosassa.

Övertorneån kunta on useita vuosia luonut tavaramerkkiään ja investoinut paikan markkinointiin keskittyen juuri koskemattomaan luontoon, säilyneeseen kulttuuriympäristöön Tornionjokea pitkin, talviajan toimintaan ja vähäisiin valosaasteisiin. Odotukset ja paikan markkinointi voi vaikuttaa elämyksen laatuun. Tuulivoima erämaana markkinoidussa maisemassa luo epäsointuisuutta

matkailijoiden elämysten ja odotusten välille (Olafsdottir & Sæborsdottir, 2019). Sijainti ja etäisyys vaikuttavat asiaan, mutta tärkeintä on se, että paikkakohtainen asiayhteys otetaan vakavasti (Bolin ym. 2021). Katsomme, että kaavaehdotuksen tutkimukset ja aineisto sekä vastineet yhteisneuvotteluun 2021 eivät ota paikkakohtaista asiayhteyttä huomioon. Aineisto ja vastineet viittaavat yleisiin, yleispäteviin päätelmiin tutkimuksista, jotka eivät mitenkään liity kyseiseen alueeseen, vaikutuksia paikallisten yritysten ja vierailuelinkeinon edellytyksiin ei oteta huomioon, koska tässä on kysymys nimenomaan erämaamatkailusta, joka on erittäin tärkeä Tornionjokea pitkin sijaitsevilla kunnissa sekä Ruotsin että Suomen puolella. Heart of Lapland on tutkinut tuulivoimapuistojen vaikutusta kansainvälisiin matkailijoihin, jolloin matkojen myyjät ovat korostaneet, että he ehkä lopettavat kyseisen alueen myynnin. Tämä vaikuttaa myös Suomen puolen vierailuelinkeinon, koska yhteistyötä rajan yli on paljon. Ramboll viittaa tutkimuksiin, joissa on huomattu positiivisia vaikutuksia matkailuun, mikä voi pitää paikkansa muunlaisessa matkailussa, esim. ”vihreät, kestävät kohteet ja kaupungit” tai seikkailutoimintaan keskittynyt toiminta (esim. downhill mtb, paramoottorilentäminen, vuoristokiipeily ym.) (Smyth ym. 2020). Yleiset tutkimukset eivät kuitenkaan vastaa kysymykseen, miten tuulivoima vaikuttaa paikalliseen vierailuelinkeinon. Tässä on tehtävä kohdennettuja tutkimuksia kyseisellä paikalla, koska kaikki paikat ovat erilaisia ja ainutlaatuisia.

Kunnan elinkeinostrategian mukaan kreatiiviset elinkeinot ja vierailuelinkeino ovat ne alat, jotka haluavat aloittaa toimintaa kunnassa ja joihin kunta haluaa pitkäjänteisesti panostaa, investoida ja joihin kunta suunnittelee. Pari esimerkkiä on investoinnit maisemahotelliin Luppiovaaralla sekä valmistelut taidehalli Konsthall Tornedal in rakentamiseen. Vuoteen 2024 mennessä on investoitu 150 miljoonaa kruunua vierailuelinkeinon kyseisellä alueella ja yhteensä on toimitettu 360 vierasvuodetta Ruotsin ja Suomen puolelle. Övertorneå on ainutlaatuinen siinä mielessä, että 60 % yöpyjistä on kansainvälisiä kävijöitä. Tämä johtuu suureksi osaksi siitä, että keskitytään edellä mainittuihin aloihin ja kansainvälinen mielenkiinto koskee nimenomaan erämaamatkailua, koskematon arktista maisemaa ja elämyksiä kuten revontuli. Yhdessä Pajalan kunnan kanssa olemme erikoisia koko läänissä, koska kansainvälisten kävijöiden osuus on näin suuri.

Suurin osa vierailuelinkeinon yrityksistä Övertorneåssa toimivat yhteistyössä, jotta he voivat hyödyntää asumisen ja toiminnan tarjonnasta. Monet pienet yritykset käyttävät Ruotsin ja Suomen puolen majoituslaitokset hyväksi tarjotessaan yrityksen toimintaa. Jos tuulivoimapuisto toteutuu, Övertorneån kunta voi menettää yrittäjiä ja investointeja, kun yhteistyö ei toimi eikä elinkeinoelämään tule uusia investointeja, mikä vaikuttaa suoraan myös Suomen puolen yrittäjiin. Vierailuelinkeinon yhteistyö rajan yli on luultavasti vielä vahvistumassa, kun Matarengi Lodges avataan talvella 2024. Vierailijat saavat matkustaa majojen välillä ja Suomen puolelle Aavasaksalle rakennettavaan toimintakeskukseen. Näin suurempi määrä kävijöitä voi oleskella jokilaaksossa, kun matkojen aiheena on revontuli ja ehjät maisemat. Alue kokonaisuutena, seutu ja koskematon maisema ovat itse vierailukohde, ei vain vierailukohteita Övertorneåssa tai Ylitorniossa.

Övertorneån kunnan investoinnit eivät rajoitu pelkästään elinkeinoelämään, vaan rajan yli tehdään myös yhteisiä investointeja ja käytetään laitoksia yhdessä. Esimerkiksi on ehdotettu hiihtokeskusta Ylitornion Aavasaksalle ja Ekobadet-ulkouimalaa Övertorneån kuntaan. Yhteistyöhön kuuluu myös Rajajokikomissio. Nämä yhteiset panostukset tulevat kärsimään maiseman houkuttelevuuden vähenemisestä ja kävijämäärän laskemisesta, ennen kaikkea Ruotsin puolella.

Övertorneån kunta haluaa korostaa, että uusiutuvan energian, kuten tuulivoiman ja aurinkoenergian, kehittäminen on tärkeä osa tulevaisuutta kestävästä kehityksestä saavuttamiseksi. Övertorneån kunnassa on paljon tuulivoimatuotantoa, muun muassa Aapuan kylän vieressä on tuulivoima-alue, jonka perustamisessa asukkaat itse olivat aktiivisia. Övertorneån kunnan mukaan on kuitenkin erittäin tärkeää, että uusiutuvien energialähteiden kehittäminen ei vaikuta negatiivisesti muihin tekijöihin, jotka ovat tärkeitä kestävästä tulevaisuudesta luomiseksi tuleville sukupolville. Tällaisia vaikutuksia voivat olla peruuttamattomat vahingot villieläimille ja ympäristölle, kunnan asukkaiden elinolojen heikkeneminen ja liiketoiminnan kehittämismahdollisuuksien heikkeneminen.

3.5 Heart of Lapland

Heart of Lapland on paikallinen kohdeyhtiö, joka kehittää ja markkinoi Haaprannan, Kalixin, Pajalan, Överkalixin ja Övertorneån vierailuelinkeinoa. Heart of Lapland on taloudellinen yhdistys, jonka jäsenet omistavat. Rahoituksesta vastaa sen kunnat ja jäsenet sekä EU:n rakennerahastojen hankkeet Tornedalen 2020:n, Jordbruksverketin (Maatalousviraston), Sparbanken Nordin (Säästöpankin) – Framtidsbankenin (Tulevaisuuspankin) ja Längmanska Företagarfondenin (yrittäjärahaston) kautta.

Heart of Laplandin toiminta pyrkii parantamaan kilpailukykyä ja luomaan kasvua Itä-Norrbotenin vierailuelinkeinoon. Tehtävään kuuluu viestintä ja markkinointi, neuvonta ja osaamisen kehittäminen sekä kohteen myynti ja markkinoiden työstäminen. Heart of Lapland on osa Swedish Lapland Visitors Boardia, joka on alueellinen elinkeinoelämän ohjaama yhteistyöelin pohjoisimman Ruotsin vierailuelinkeinolle. Alueelliseen matkakohteeseen eli Swedish Laplandiin (Ruotsin Lappiin) kuuluvat Norrbottenin kaikki kunnat sekä Västerbottenin Skellefteå ja Sorsele. Elinkeinoitoiminnan yhteistyöhön kuuluu tavaramerkki Swedish Lapland, joka on yhteinen viestintäelin ja paikallisen lähettäjä.

Heart of Lapland on tutustunut Ramboll Finlandin aineistoon ja haluaa elinkeinon toimeksiannosta esittää seuraavat näkökohdat.

Tiivistelmä

Alueen maantieteellisistä olosuhteista eli laakeasta maisemasta ja Reväsvaaran sijoituksesta johdettua tuulipuisto vaikuttaisi erittäin tuntuvasti ainutlaatuisuuteen ja koskemattomaan maisemakuvaan. Tuulipuisto aiheuttaisi myös valosaasteiden voimakasta kasvua, mikä vaikuttaisi mahdollisuuksiin kokea erilaisia valoilmioita (kuten revontulta). Tämä vaikuttaa eniten Övertorneån keskusalueen ja kunnan eteläosan vierailuelinkeinon yrityksiin, ja he ovat myös esittäneet eniten huolia Reväsvaaran tuulipuiston rakentamisesta.

Kansainvälisissä myyntiyhteyksissä tehdyn tutkimuksen perusteella selviää, että yritykset eivät pysty tuottamaan niitä tuotteita, joita seutu tällä hetkellä tarjoaa, jos tuulipuisto tulee näin lähelle, mikä johtaa siihen, että paikallinen vierailuelinkeino ei selviä ja vierailijat valitsevat muita matkakohteita.

Koska hanke vaikuttaisi voimakkaasti maisemakuvaan, valo-olosuhteisiin, kulttuuriympäristöön ja vierailuelinkeinoon, Heart of Lapland katsoo, että suunnitelmat rakentaa tuulivoimaa Reväsvaaralle on torjuttava ja Tornionlaakson maisemakuva on säilytettävä koskemattomana.

Perustelu

Övertorneån vierailuelinkeino on viime vuosina kasvanut voimakkaasti ja se on elpynyt nopeasti covid-19 -pandemian jälkeen. Kunnassa yöpyvien vieraiden koostumus on ainutlaatuinen: lähes 60 % on kansainvälisiä (vastaava luku koko maassa on 23 % ja koko Swedish Lapland -seudulla 34 %). Yli kolme neljäsosaa näistä tulee Pohjoismaiden ulkopuolelta (erityisesti Belgiasta, Sveitsistä ja Saksasta), ja he vaikuttavat huomattavasti kunnan suureen vientiarvoon. Suurin osa Övertorneån kunnan vierailijoista tulevat tänne talvikuukausina.

Suurimmat syyt, miksi matkailijat valitsevat juuri Övertorneån kunnan ja Tornionlaakson alueen ovat revontulen katseleminen, luontoelämykset, suhteellisen koskematon erämaa ja kulttuuriympäristö. Tuulipuiston rakentaminen tälle alueelle vaikuttaisi rajusti nykyiseen luontoympäristöön, jolloin suhteellisen koskemattomien luontoalueiden määrä supistuisi. Rakennelmien lentoestevalot aiheuttaisivat valosaasteita, mikä heikentää matkailijoiden elämystä ja poistaa tärkeän syyn, miksi he haluavat tulla tänne. Nämä tekijät ovat ratkaisevia, kun kansainväliset matkailijat valitsevat matkakohteen ja kun kansainväliset matkanjärjestäjät valitsevat kohteet, mihin he järjestävät matkoja. Useat matkanjärjestäjät Euroopan maista ja Aasiasta ovat vahvistaneet, että näin on. Tutkimuksia tuulipuistojen vaikutuksesta kansainvälisiin matkailijoihin teki Heart of Lapland, jonka matkanmyyjät ilmoittavat, että se voi johtaa siihen, että he lopettavat matkojen myymisen

tälle alueelle. Suurin osa kansainvälisistä matkailijoista tulee jälleenmyyjien kautta, joten vaikutus olisi tuhoisa tälle elinkeinolle.

Suunnitellun tuulipuiston välittömällä lähialueella kyseisten vierailualan yritysten liikevaihto v. 2022 oli 87 miljoonaa kruunua ja ne työllistivät 40 henkilöä vuoden ympäri. Vuodepaikkojen määrä kunnassa on kasvanut 400 % v. 2021–2022. Tammi–lokakuussa 2022 niillä oli kaikkien aikojen suurin käyttöaste. Vuosina 2021–2024 investoidaan runsaat 210 miljoonaa kruunua vierailuelinkeinon tällä alueella, mikä tarkoittaa lisää vuodepaikkoja ja uusia vierailukohteita – joissa panostetaan ainutlaatuiseen maisemakuvaan. Näistä investoinneista 85 % on jo toteutettu paikallisilla urakoitsijoilla, mikä on tuonut lisää välillisiä vaikutuksia paikalliseen talouteen.

Eräs aktiivinen toimija alueella on Explore the North, jonka liikevaihto v. 2023 tulee olemaan 130 miljoonaa kruunua. Vuonna 2024 konsernilla tulee olemaan yhteensä 360 vuodepaikkaa sekä Ruotsin että Suomen puolella tällä alueella yhdessä yhteiskumppaneiden kanssa. Työllistävä vaikutus on noin 80 henkilötyövuotta. Tällä hetkellä on myös olemassa sopimuksia, jotka tuovat vielä 1.000 yöpymistä lisää uusilta kansainvälisiltä markkinoilta jo vuoden 2023 loppupuolella. Suurin syy näihin matkoihin on revontuli ja alueet, joissa ei ole valosaasteita (ns. dark skies). Tuulipuiston rakentaminen aiheuttaa siis vaikutuksia myös Suomen vierailuelinkeinon, koska yhteistyö rajan yli kasvaa.

Ramboll on sitä mieltä, että tuulivoiman vaikutuksista matkailuun on tehty vain vähän tutkimuksia, ja muutamat tutkimukset osoittavat, että matkailuun ei synny merkittäviä vaikutuksia. Yleiset tutkimukset eivät anna vastausta siihen, syntykö vaikutuksia vierailuelinkeinon, vaan tutkimukset on tehtävä kyseiseen paikkaan kohdennettuina, koska jokainen paikka on ainutlaatuinen sen suhteen, miksi matkailijat haluavat tulla sinne ja millä argumenteilla matkakohdetta myydään. Ei sovi verrata esim. talviurheiluun erikoistuneeseen matkakohteeseen, koska matkojen syyt ja paikan vetovoima perustuu aivan eri asioihin.

Reväsvaaran osalta Heart of Laplandilla on 30 vuoden kokemus vierailuelinkeinon kehittämisestä ja kansainvälisten matkailijoiden vaatimuksista. Suurin yksittäinen syy käydä Övertorneån kunnassa on ja on aina ollut ehjä maisemakuva ja koskemattoman alueen kokeminen (rakennukset kuten talot ja sähköjohdot eivät vaikuta tähän, koska ne eivät ole huomiota herättäviä maisemassa), hyvin vähän valosaasteita, kun halutaan katsella revontulta, aidot ympäristöt joissa on pimeyttä ja hiljaisuutta. 80 % maailman väestöstä ei näe tähtitaivasta valosaasteiden takia. Jokilaaksomme alue on ainutlaatuinen ja on säilytettävä sellaisena. Hanke vaikuttaa myös Suomen puolen vierailuelinkeinon, koska yhteistyötä rajan yli on paljon.

Kulttuuriympäristö sijaitsee Tornion jokilaakson yhteydessä. Tätä sanotaan usein ”maailman rauhallisimmaksi rajaksi”, se on aivan ainutlaatuinen eikä sitä voi verrata yleisiin tutkimuksiin koskien vaikutuksia vierailuelinkeinon. Tämä kulttuuriympäristö ja sen perinteet, historia ja omat kielet on myös huomattava myyntiargumentti markkinoinnissa globaalisille matkaajille. Tämä omaleimaisuus kärsisi pahasti, jos maisemakuva muuttuisi merkittävästi. Ruotsissa on enää jäljellä vain muutama jokilaakso, johon ei ole rakennettu vesivoimaloita eikä tuulivoimapuistoja. Reväsvaaran vaikutuksesta maisemakuvaan Ramboll väittää, että tuuliturbiinit ”tulevat olemaan hyvin näkyvissä siellä, missä maisema avautuu”. Maantieteellisistä syistä maisema on hyvin laakea, jolloin Reväsvaaran voimat vaikuttaisivat voimakkaasti ja laajasti ainutlaatuiseen ja koskemattomaan maisemakuvaan.

Kesäisin lohen kalastus rajajoessa on yksi voimakkaimmista syistä, miksi kansainväliset matkajat haluavat tulla tänne. Miten läheisyyteen rakennettavat tuulivoimalat vaikuttaisivat veden laatuun ja lohen elinympäristöön? Vähenevä lohikanta kansallisjoissamme olisi suuri haitallinen vaikutus vierailuelinkeinon liikevaihtoon ja jatkuvaan kasvuun.

Övertorneån kunnan vierailuelinkeinon yritykset ovat erikoistuneet paikan mahdollisuuksiin, joten niitä ei voi siirtää jonnekin muualle. Yritykset ja niiden tuotteet (lähinnä luontoon perustuvat elämykset) vaativat tiettyjä edellytyksiä, jotta ne olisivat toteutettavissa ja kannattavia. Panostaminen tähän paikkaan perustuu sen hyviin edellytyksiin tarjota vierailijoille sitä, mitä he etsivät, eli suhteellisen koskemattonta luontoa ja mahdollisimman vähän valosaasteita, mikä maksimoi revontulen ja tähtitaivaan kokemuksen. Luonto yhdessä ainutlaatuisten kulttuuriympäristöjen

kanssa on kunnan ehdottomasti vahvin etu, joka houkuttelee uusia asukkaita, vierailijoita ja yrityksiä.

Vierailuelinkeino on tärkeä kunnalle monesta eri syystä, ei vain talouden kannalta. Matkailulaitokset tarjoavat tuotteita ja palveluja myös paikkakuntalaisille, ne luovat pohjan infrastruktuurille ja muulle yhteiskuntapalvelulle kuten kouluille ja kaupoille ja myötävaikuttavat siten voimakkaasti elävään maasesutuun. Tuulipuiston rakentaminen ei vaikuta pelkästään suoraan vierailuelinkeinon yrityksiin vaan myös kuljetusala, kaupat, käsityöläiset, ravintolat, kahvilat, ruoantuotanto menettävät liikevaihtoa, kun omat markkinat supistuvat. Pitkällä aikavälillä tämä aiheuttaa haitallisia vaikutuksia yhteiskunnan taloudelle, sosiaaloudellisia vaikutuksia sekä vetovoiman heikkenemistä. Övertorneån tavoitejohtaminen ja visio vuodelle 2035 rakentuu Agenda 2030:een, jossa houkuttelevat asunmuodot, ympäristö ja elinkeinoelämä ovat tärkeitä aloja, ja vierailuelinkeino on vahva "moottori", joka houkuttelee paikalle muuttajia sekä yrityksiä muillekin aloille.

Kun ottaa alueen vierailuelinkeinon rakenteen huomioon, Reväsvaaran tuulipuisto ei vaikuta pelkästään Övertorneån kunnan yrityksiin. Matkoja ja elämyksiä myydään "paketteina" kunta- ja maarajojen yli, eli kansainväliset matkajat käyvät usein monen eri kunnan nähtävyyksissä ja laitoksissa, sekä Ruotsin että Suomen puolella Tornionjokea. Jos vierailijoita jää pois yhdestä alueen kunnista, se vaikuttaa haitallisesti koko itäisen Norrbottenin ja Suomen Tornionlaakson kuntien yrityksiin ja kuntiin.

Heart of Lapland haluaa korostaa, että uusiutuvan energian kuten tuulivoiman ja aurinkovoiman kehittäminen on tärkeä elementti tulevaisuudelle, jotta voidaan luoda kestävä kehitys. Mutta uusiutuvien energialähteiden kehittäminen ei saa aiheuttaa haitallisia vaikutuksia muille tekijöille, jotka ovat alueelle tärkeitä, jotta voitaisiin luoda alueelle kestävä tulevaisuus tuleville sukupolville. Sellaisia haitallisia vaikutuksia ovat esim. palautumattomat vahingot eläimistölle ja ympäristölle, huonontuneet elinolosuhteet kuntalaisille ja yritysten kannattavuuden ja kehitysmahdollisuuksien heikkeneminen.

3.6 Sami Parliament (Saamelaiskäräjät)

Saamelaiskäräjät on Ruotsissa sekä valtiollinen viranomainen että kansan äänestämä saamelaisparlamentti, jonka tehtävänä on parantaa Ruotsin saamelaisten mahdollisuuksia alkuperäkansana säilyttää ja kehittää kulttuuriaan. Saamelaiskäräjät osallistuu yhteiskunnan suunnitteluun ja valvoo saamelaisten tarpeiden huomioonottamista, mm. porotalouden tarpeet maiden ja vesien käytössä.

Kyseinen alue

Energiequelle Oy suunnittelee tuulivoimapuiston rakentamista Reväsvaaran alueelle Suomen Ylitornion kuntaan. Suunnittelualue sijaitsee n. 4–5 km Ylitornion kuntakeskuksesta kaakkoon. Ruotsin raja on lähimmillään n. 3 km etäisyydellä ja Torniontie (E8) Tornionlaaksoa pitkin sijaitsee n. 2 km suunnittelualueen länsipuolella. Alueelle on tarkoitus rakentaa korkeintaan 12 tuulivoimalaa, joiden yksikköteho om 5–8 megawattia (MW). Voimaloiden kokonaiskorkeus on korkeintaan 230 m maan tasosta. Tuulivoimapuiston alue sijaitsee Ylitornion kunnassa. Lähin sijoitus on 5 km porotalouden kannalta valtakunnallisesti tärkeästä alueesta (ympäristökaaren 3 luku 5 §) Liehittäjän toimilupasaamelaiskylästä. Valtakunnallisesti tärkeä alue on ydinalue, jota käytetään lähinnä porojen kesä- ja syyslaitumeksi. Valtakunnallisesti tärkeän alueen pohjoisosassa sijaitsee myös kevätlaidunta-alue. Se on myös viihtyvyysalue. Liehittäjän pohjoispuolella sijaitsee Korjun toimilupasaamelaiskylä. Sekä Liehittäjän että Korjun saamelaiskyläalueet ulottuvat Tornionjoelle asti.

Kokemusta ja tutkimuksia tuulivoimasta ja poroista

Tuulivoimaloiden vaikutusta on syytä arvioida alueellisella tasolla. Jos harkitaan vain paikallista tasoa (tuulipuiston läheisyydessä olevat alueet) tärkeimmät vaikutukset porolaumaan saattavat jäädä huomaamatta, ensi kädessä koska alueen houkuttelevuus laidunalueena vähenee.

Tutkimukset osoittavat, että porot suosivat alueita, missä tuulivoimalat ovat topografisesti näky-mättömissä, eivätkä ne pidä alueista missä tuulivoimaloita näkyy. Uudet tuulipuistot tuntuvat muuttavan poikimisalueiden valintaa. Koska porot hyvin selvästi valitsevat alueita, missä tuulivoi-maloita ei näy, se on merkki siitä, että tuulivoima sinänsä häiritsee poroja ja vaikuttaa niihin. Tuulivoimaloiden melu saattaa myös vaikuttaa poroihin.

Saamelaiskäräjien näkökannat

Ei voida sulkea sitä pois, että Tornionjoen läheisyyteen sijoitettavat tuulivoimalat voivat selvästi vaikeuttaa poronhoitoa, erityisesti Liehittäjän saamelaiskylässä. Voimalat voivat myös vaikuttaa Korjun saamelaiskylän poroelinkeinoon. Tämä johtuu vilkkuvista valoista ja tuulivoimaturbomoot-toreiden melusta. Se häiritsee porojen laidunrauhaa ja heikentää porojen joustamista. Eli valta-kunnallisesti tärkeän ydinalueen arvo menettää merkitystä ja porojen liikkuminen laidunalueella muuttuu. On tärkeää, että voimalat sijoitetaan siten, että ne eivät näy Ruotsin puolelle. Lisäksi niiden melu ei saisi levitä tuulen mukana Ruotsin puolelle. Liehittäjään tulee yhteisvaikutusta, koska Aurora Line -voimajohto kulkee saamelaiskylän läpi. Yhtiö ei ole tehnyt analyysiä sen vai-kutuksesta porotalouteen.

3.7 Risudden/Vitsaniemi byaförening (kyläyhdistys)

Tornionjoki, Ruotsin ja Suomen välinen rajajoki ja sen luonto, kulttuurimaisema ja ainutlaatuinen kalastusalue on Tornionlaakson asukkaiden ja kävijöiden elinhermo.

Alue on valtakunnallisesti arvokas kalastukselle ja ulkoilutoiminnalle kulttuuriympäristössä, jossa on arvokasta luontoa sekä maisema, joka on säilyttänyt omaleimaisen ulkonäkönsä monien suku-polvien aikana siten, että talot suuntautuvat joelle päin ja suomalaisia naapureita päin. Jokilaak-son näköala on Suomen puolta päin.

Tornionlaakson kiinteistöt ja siellä asuminen, jokea pitkin sijaitsevissa kylissä, on alkanut kiinnos-taa yhä enemmän. Eri hankkeissa se on tärkeä tekijä seudun myönteiselle kehitykselle. Alueelle on perustettu paljon matkailutoimintayrityksiä ja kävijöiden määrä kasvaa tasaisesti. Hakeudu-taan ympäristöön, joka tarjoaa ainutlaatuisia ja monipuolisia ulkoilumahdollisuuksia vuoden-ajoista riippuen. Matkailu suuntautuu yhä enemmän pohjoiseen ja houkuttelee ihmisiä kokeile-maan elämää Tornionlaaksossa.

Kyläyhdistys on eri hankkeissa pyrkinyt parantamaan ulkoiluelämän mahdollisuuksia jokea pitkin rakentamalla uintia varten laiturit, alasajopaikka veneille, kalastuspolkuja, grillipaikkoja ja kalas-tajille sekä asuntoautoille "leiripaikka". Kyläyhdistys saa joka vuosi tuloja vuokraamalla ja hoita-malla taukopaikkoja luonnossa ja Vuentokosken leirintäpaikkaa. Leirintäpaikan käyttäjien ja asuntoautolla liikkuvien määrä kasvaa ennätysvauhtia ja suurin osa urheilukalastuksesta erityi-sen kiinnostuneista tulee Suomesta.

Kylä haluaa lisätä jokilaaksossa asumisen houkutusarvoa kehittämällä toimintoja kyläläisille ja kävijöille. Kyläyhdistys näkee selvästi, että kylän hyväksi tehty työ kannattaa. Paluumuuttajien ja kävijöiden määrä kasvaa vuosi vuodelta. Kylä on toiminut Hej Hemby -hankkeessa ja pyrkii löy-tämään vuokrattavia tai ostettavia kiinteistöjä, mikä helpottaisi muuttamista Tornionlaaksoon ja Övertorneån kuntaan.

Tuulivoima-teollisuuspuisto vaikuttaisi huomattavasti kyläyhdistyksen panostuksiin, jokea pitkin harrastettavaan ulkoilutoimintaan, elinympäristöön ja kehityksen jatkumismahdollisuuksiin. Ruot-sin puoli joutuu kärsimään pahasti. Näköalaamme ilmestyy voimala-aita jokea pitkin, tiivis raken-nelma jossa on voimakkaasti vilkkuvia lentoestevaloja ja jatkuvaa melua, välkettä ja muita tuuli-voimapuistosta aiheutuvia haittoja. Infraääni vaikuttaa myös pidemmällä etäisyydellä. Tämä on haitaksi terveys- ja elinympäristöllemme eikä jokilaaksoa voi enää markkinoida arvokkaana alu-eena ainutlaatuiselle kalastukselle ja virkistykselle sekä luontoelämyksille tai jännittävälle elä-mälle yritysmuodossa.

Tämän päivän työmarkkinoilla tehdään paljon työtä etänä kotoa, jolloin olisi mahdollista asua ja toimia jokilaaksossa, mutta tämä menettää arvonsa talouden ja terveyden kannalta tuulivoiman

seurauksena. Jos tuulipuisto toteutuu, se vaikuttaisi merkittävästi asukkaisiin ja kiinteistöjen arvoon. Arvo laskee, ja kun tiedetään, että lisää tuulipuistoja on suunnitteilla, arvo laskee jyrkästi ja kiinteistöjen myyminen vaikeutuu.

Risudden/Vitsaniemen kyläyhdistyksen huomautus keskittyy siihen, miten tuulivoimapuiston sijoittelu vaikuttaa haitallisesti kylään ja sen asukkaisiin ja heidän toimintaansa yleisesti.

3.8 Trafikverket (Liikennelaitos)

Taustaa

Asia on rajan ylittävä yhteisneuvottelu Espoon yleissopimuksen mukaan koskien Reväsvaaran tuulipuiston osayleiskaavaa Suomen Ylitornion kunnassa. Alue sijaitsee noin kaksi kilometriä Ruotsin Övertorneån kunnan itäpuolella ja lähimmät voimalat on suunniteltu muutama kilometri kauemmaksi Ruotsin rajalta.

Lausunto

Jos tuulivoimakuljetuksia on tarkoitus ajaa Ruotsin läpi, on otettava yhteys Trafikverkeihin jo varhaisessa vaiheessa. Viittaamme 5.7.2021 lähettämäämme lausuntoon tuulivoimakuljetuksia ajatellen.

3.9 Suomalais-Ruotsalainen Rajajokikomissio

Alueelle on laadittu aiemmin (2024-2016) osayleiskaava tuulivoimamala-aluetta varten. Ylitornion kunnanvaltuusto hyväksyi kaavan vuonna 2016, mutta siitä valitettiin Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen, joka kumosi kaavan.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio on aiemmin (lausunut Reväsvaaran osayleiskaavaehdotuksesta rajanylittävien vaikutusten osalta 1). Hankkeen sijainti tai koko ei ole muuttunut aiemmasta. Hankkeen maisemavaikutukset kohdistuvat valtaosin valtakunnanrajan länsipuolelle Ruotsiin, Övertorneån kyläalueille Vitsaniemen eteläpuolelta aina Ruskolaan ja Matarengin taajamaan.

Hankkeesta järjestetyssä yleisön kuulemistilaisuudessa 24.8.2023 ilmaistiin huolta maisemavaikutuksista mm. matkailun edellytyksiin ja asuinympäristön laatuun Ruotsin puolella. (webinar, komissiosta Sallisalme). Kaavaehdotuksessa on tunnustettu Ruotsin puolen arvokkaan kulttuuriympäristön riksintresse-alueelle kohdistuvat "vaikutukset näkyviin, jotka yksittäisten vastarannalla sijaitsevien kohteiden kannalta voi(vat) paikoitellen olla merkittäväkin"

Rajajokikomissio toteaa lausuntonaan saman kuin vuonna 2021, että muu sijainti hankkeelle voisi paremmin toteuttaa rajajokisopimuksen tarkoitusta turvata vesienhoitoalueella kummankin sopimuspuolen mahdollisuudet rajajokien tasapuoliseen käyttöön rajaseudun etuja edistävällä tavalla, sekä huomioida luonnonsuojelun, kulttuuriarvojen ja ympäristönsuojelun rajanylittävässä yhteistyössä (rajajokisopimus §2).

3.10 Länsstyrelsen Norrbotten (Lääninhallitus)

Tiivistelmä

Lääninhallitus katsoo edelleen, että suunnitellun tuulipuiston vaikutus tulee olemaan huomattavan negatiivinen Ruotsin puolen kulttuurimaisemalle. Lausuntojen tiivistelmässä olevat yhteisneuvotteluvastaukset/vastineet eivät oikeastaan vastaa Lääninhallituksen aikaisemmassa kaava-vaiheessa jättämiin asiakysymyksiin. Sen sijaan toistetaan aikaisemmat johtopäätökset, joista Lääninhallitus on jo selittänyt, miksi ne ovat virheellisiä. Luppiovaara-otsikon alla oleviin näkökohtiin esitetyn vastineen osalta kunnan vastine ei ole selkeä, eli mitä tarkoitetaan. On virheellistä, että näkövaikutus vaarojen lakikohdista ei sisältyisi kulttuuriympäristön kokonaisuuteen, koska maisematila on orientoitunut jokea päin siten, että vaarat muodostavat "kehysten" ja selännteet ovat väistämätön osa arkimaisemien näkymää. Reväsvaaran tuulipuisto yhdessä muiden lähialueelle suunniteltujen puistojen kanssa aiheuttaa suuren yhteisvaikutuksen kulttuurimaisemaan ja muuttaa maisemakuvaa yhdessä Övertorneån kunnan keskeisimmistä paikoista.

Yleiset näkökohdat

Nyt tarkistettuun osayleiskaavaan on tehty vähän muutoksia koskien niitä näkökohtia, jotka Norrbottenin lääninhallitus on aikaisemmassa lausunnossaan esittänyt (dnro 401-8237-2021, päivätty 30.8.2021). Reväsvaaralle suunniteltu tuulipuisto koskee maailmanperintöä Struven ketjua sekä Ruotsin puolella valtakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä. Ruotsin lainsäädännön mukaan (ympäristökaaren 3 luku 6 §) luonnonsuojelun, kulttuuriympäristösuojelun ja ulkoiluelämän kannalta valtakunnallisesti arvokkaat alueet on suojeltava toimenpiteiltä, jotka voivat huomattavasti haitata luonto- tai kulttuuriympäristöä. Jos tuulipuiston suunnittelu olisi tapahtunut Ruotsin lainsäädännön mukaan, lääninhallitus olisi todennäköisesti arvioinut, että suunniteltu tuulipuisto, nykyisellä sijoittelulla ja suunnittelulla, saattaa johtaa kielletyn huomattavan vahingon syntymiseen Tornionlaakson valtakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön ydinarvoihin sekä huomattavaan vaikutukseen Struven ketjun maailmanperintöön.

Alla nostetaan taas esiin Lääninhallituksen tärkeimmät näkökohdat, joista suurin osa on jo korostettu aikaisemmassa lausunnossa (dnro 401-8237-2021, päivätty 30.8.2021):

Kohta 5.6.1

Sivulla 50 lukee edelleen, että "tuulivoimaloiden näkövaikutus ei ole aina negatiivinen, vaan jotta voitaisiin ymmärtää muutoksen merkitys, se on asetettava suhteessa maisemakokonaisuuteen. Yleisesti voidaan todeta, että mitä vähemmän ympäristöä on muokattu ihmisen toiminnalla ja mitä pienpiirteisempi maisema on, sitä herkempi se on tuulivoimarakentamisen vaikutuksille. ... Yleisesti voidaan sanoa että mitä kauempana ollaan katseltaessa tuulivoimaloita, sitä enemmän muut elementit vähentävät voimaloiden hallitsevuutta, ja voimalat sulautuvat paremmin osaksi suurempaa maisemakokonaisuutta."

Lääninhallitus on aikaisemmin esittänyt seuraavan näkökohdan, joka vielä pätee: Edellinen päätelmä on liian yleistävä ja lähtee ilmeisesti koskemattoman maiseman arvioinnista. Kun harkitaan kulttuurimaisemaa, tilanne on oikeastaan päinvastainen. Ihmisen vaikutus pienpiirteiseen maisemaan voi hävitä, kun moderni, suuri, teollinen elementti muuttaa suhteita siten, että pienpiirteistä kulttuurimaisemaa ei voida enää lukea. Tämän asian Lääninhallitus on myös esittänyt tuomioistuimen tutkinnassa koskien osayleiskaavaa, josta tehtiin valitus v. 2016.

Kohta 5.6.4

Lääninhallitus katsoo, että vaikka pitkä maisemajakso kokonaisuudessaan ei kärsi paikallisia visuaalisia vahinkoja, se ei automaattisesti merkitse sitä, että kyseinen maisema ei olisi arka. Kun maisema on ajallisesti kerroksellinen, se ei myöskään tarkoita sitä, että se ei olisi arka muutoksille.

Ei ole merkityksellistä, että tasaisen selänteen maastomuodot eivät korostaisi voimaloiden paikkoja maisemakokonaisuudessa, koska voimaloiden sijoittaminen korkeisiin paikkoihin, niiden teollinen luonne, poikkeava muoto ja ulkonäkö on korostusta aiheuttava tekijä.

Kohta 5.6.6

Kohdassa Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja rakennettu kulttuuriympäristö, toisessa kappaleessa, arvioidaan kaavassa tuulipuiston visuaalista vaikutusta arvoytimiin kuten Hedenäsetiin ja Bäckestaan (Ruotsin puolella) että vaikutus ei tule olemaan huomattavan negatiivinen. Tämä perustellaan etäisyydellä, avointen maisematilojen suuntautuneisuudella ja voimalarakenteiden hallitsevuudella näkösektorissa joelle päin. Lääninhallitus ei yhdy tähän arviointiin, edellä mainituista syistä, ks. Lääninhallituksen näkökohdat kohdissa 5.6.1 ja 5.6.4.

Lääninhallitus katsoo myös, että ei ole asiallista tässä yhteydessä ottaa mukaan koko matkaa, jossa arvoytimet ovat harvassa, kokonaisarvioinnissa, kun arvioidaan 100 kilometrin vyöhykettä kokonaisuutena. Kynnyskysymys rajaa ylittävässä maisemavaikutuksessa koskee paikallista maisemaa mainituissa vanhanaikaisissa arvoytimissä, missä voimalat sijaitsevat hyvin lähellä, n. 5 km päässä.

Maailmanperintö Struven ketju

Lääninhallitus toteaa, että aikaisemmin jätetyn lausuntonne jälkeen on tehty HIA-selvitys (Heritage Impact Assessment). Näin kaava kuvaa paremmin Reväsvaaran tuulipuiston vaikutuksia maailmanperintöön Struven ketjuun, mikä on hyvä. Esillä olevassa osayleiskaavassa on myös tehty tarkistuksia voimaloiden sijoitteluun, jotta mikään voimala ei osu Struven ketjun tähystyslinjoille. Kaavasta selviää kuitenkin, että tuulipuiston rakentaminen ehdotetulle paikalle vaikuttaa kolmioketjun maisemaan siten, että pisteet eivät ole yhtä selvästi erotettavissa kuin ennen. Siksi lääninhallitus ei yhdy arviointiin, että tuulipuiston sijoituksen vaikutus olisi korkeintaan kohtalaisen negatiivinen maailmanperintöön Struven ketjuun, koska välillä olevien kolmiointipisteiden tähystyslinjat sisältyvät meridiaanikaareen, vaikka niitä ei ole erityisesti osoitettu maailmanperintöpisteinä.

Muut asiat

Lääninhallitus haluaa lopuksi huomauttaa, että osayleiskaavassa (lähinnä kohdissa 5.6.1, 5.6.4 sekä 5.6.6) tehdyt analyysit vaikutuksesta kulttuuriympäristöön ja maisemaan ovat puutteellisia. Tekstin sisällöstä näkee, että analyysien tekijä ei ole kulttuuriympäristösuojelun ja kulttuurimaiseman osaamista omaava asiantuntija ja että analyysit perustuvat enemmän tekniikan ja (luonto)ympäristöasioiden osaamiseen.

3.11 Naturvårdsverket (Luonnonsuojeluvirasto)

Naturvårdsverket (The Swedish Environmental Protection Agency (SEPA), Luonnonsuojeluvirasto) sai kutsun osallistua kuulemiseen koskien Reväsvaaran tuulipuiston osayleiskaavaa Espoon yleisopimuksen 10. kohdan mukaan (SEA Protocol).

Kuulemisprosessi Ruotsissa

Ruotsin Luonnonsuojeluvirasto suoritti kuulemisen seuraavasti: Reväsvaaran tuulipuiston osayleiskaava aineistoinen on esitetty asianomaisille valtionhallinnoille, läänin viranomaisille, meri- ja ympäristöjärjestöille, tutkimuslaitoksille ja yleisölle kommentoitavaksi. Heillä oli vastausaikaa 13.7.2023–20.9.2023. Asiakirjat ovat myös olleet nähtävissä Luonnonsuojeluviraston nettisivuilla.

Jätetyt kommentit

Luonnonsuojeluvirasto sai kommentteja seuraavilta: Haaparannan ja Övertorneån kunnat, Saamelaiskäräjät, Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio, Norrbottenin lääninhallitus, Ruotsin Energiasvirasto, Ruotsin Liikennelaitos, Risudden/Vitsaniemen kyläyhdistys, Arthotel Tornedalen ja Konsthall Tornedalen sekä useat sidosryhmät yleisöstä. Luonnonsuojeluvirasto sai yhteensä 36 kommenttia, jotka on kaikki liitetty tähän kirjeeseen.

YHTEISVASTINE 11 LAUSUNTOON:

Sijainti

Kaava-alue sijaitsee lähimmillään noin 2 kilometrin päässä Tornionjoesta, mutta suunnitellut voimalat tulevat sen sijaan sijaitsemaan yli 4 kilometrin päässä joesta. Lähimpänä jokea olevaa kaava-aluetta käytetään jatkossakin yksinomaan maa- ja metsätalouteen. Näillä alueilla sallitaan vain maa-, metsä- ja porotalouteen liittyvä rakentaminen, mikä edistää esimerkiksi maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilymistä.

Vaihtoehtoiset sijainnit

Osayleiskaavassa ei esitetä vaihtoehtoisia sijainteja tuulivoimahankkeelle. Vaihtoehtoisia sijainteja on kartoitettu monipuolisesti aiemmassa vaiheessa.

Tuulivoimaloiden sijoittamiseen vaikuttavat useat tekijät. Näitä ovat muun muassa teknistaloudelliset tekijät kuten tuulisuus, maiseman ja ympäristön arvot sekä muu maankäyttö. Yksittäiset voimalat täytyy sijoittaa toisiinsa nähden siten, ettei niistä aiheudu tuotanto- tai muuta haittaa.

Kaava-alue soveltuu selvitysten perusteella hyvin tuulivoiman tuotannolle sekä tuuliolosuhteiden että muiden ympäristöolosuhteiden perusteella. Reväsvaaran tuulivoima-alueen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tutkittiin kahta tuulivoima-alueen toteutusvaihtoehtoa ja useampia vaihtoehtoisia sähkönsiirron reittiratkaisuja. Ympäristövaikutusten arvioinnissa eri vaihtoehtojen vaikutuksilla ei havaittu olevan merkittäviä eroja, eikä kumpikaan vaihtoehdoista nousut selkeästi toista suositeltavammaksi.

Kaavaa laadittaessa erilaisia alueidenkäyttötavoitteita joudutaan usein sovittamaan keskenään yhteen. Usein erilaisia tavoitteita ei voida asettaa tärkeysjärjestykseen. Tuulivoimaosayleiskaava pyrkii varmistamaan parhaalla mahdollisella tavalla tavoitteiden toteutumisen kokonaisuutena.

Vaikutusten arviointi

YVA-menettelyssä ja osayleiskaavoituksessa on selvitetty ja tunnistettu merkittävät vaikutukset MRL 9 §:n ja 39 §:n edellyttämällä tavalla. Selvitykset ja tutkimukset on tehty voimassa olevan lainsäädännön ja Suomessa tuulivoimakaavoitukseen vakiintuneen käytännön mukaisesti. Vaikutusten arvioinnit on otettu lain edellyttämällä tavalla huomioon kaavaratkaisussa.

Havainnekuvat

YVA-menettelyn ja kaavoitusprosessin aikana laaditut valokuvasoitteet vastaavat voimaloiden näkyvyyttä ja vaikutusta maisemakuvaan luotettavalla tarkkuudella. Havainnekuvia on laadittu monipuolisesti erilaisista paikoista sekä määrällisesti ja laadullisesti riittävällä tavalla, jotta vaikutukset voidaan arvioida.

Valokuvasoitteiden pohjina käytettyjä valokuvia on tarkoituksella otettu eri vuoden- ja vuorokaudenaikoina ja erilaisissa sää- ja valaistusolosuhteissa. Valokuvasoitteet painottuvat nimenomaan kasvukauden ulkopuolella otettuihin kuviin, koska voimalat erottuvat silloin maisemassa parhaiten. Valokuvia on otettu eri asiantuntijoiden maastokäyntien yhteydessä erityyppisillä kameroilla. Kameroissa ja niiden objektiiveissa on eroja, millä osaltaan on vaikutusta otettuihin kuviin. Kunkin havainnekuvan kuvatekstin yhteydessä on tuotu esiin tiedot pohjakuvan kinvastaavuudesta. Eri sää- ja valaistusolosuhteet huomioon ottavat havainnekuvat kertovat yhtenä vuoden- tai vuorokaudenaikana otettuja kuvia laajemmin tuulivoimaloiden visualisista vaikutuksista.

Muuttohalukkuus, kiinteistöjen arvo ja korvausasiat

Tuulivoimaloiden vaikutuksesta kiinteistöjen arvoon on tehty eri maissa useita tutkimuksia. Tutkimukset eivät ole osoittaneet, että tuulivoimalla olisi merkittävää vaikutusta kiinteistöjen myyntihintoihin – hintatasoa selittävät useat muut tekijä. Vaikutukset elämänlaatuun tai haluun muuttaa lähialueelle riippuvat kunkin henkilön omasta suhtautumisesta tuulivoimaan.

Poismuuttaminen ja pieni syntyvyys ovat suuria haasteita suurten kaupunkialueiden ulkopuolella. Talouden tasapainottamiseen ja uusien asukkaiden houkuttelemiseen tarvitaan myös uusia keinoja, joista tuulivoimatuotanto on yksi. Samalla

kunta voi osaltaan vastata ilmastonmuutoksen hillintään, profiloitua ympäristöystävälliseksi asuinympäristöksi ja saada lisätuloja kunnan kehittämiseen. Tuulivoimalat työllistävät useiden eri alojen asiantuntijoita. Paikallista osaamista tarvitaan hankkeen rakennus-, käyttö- ja kunnossapitovaiheissa. Rakentamisvaihe lisää esimerkiksi majoitus- ja ravitsemuspalvelujen käyttöä alueella, mahdollisesti myös Ruotsin puolella.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavassa ei voida antaa määräyksiä korvauksiin liittyen.

Matkailu ja elinkeinotoiminta

Yleisesti tuulivoimarakentamisen potentiaaliset haitalliset vaikutukset matkailuun kohdistuvat erämaamatkailuun ja kohteisiin, joiden matkailullinen arvo perustuu pelkästään erämaiseen luontoon. Tornionjokilaakson maisema on kulttuurimaisemana luonteeltaan monipuolinen kaikkine kerrostumineen eikä siellä ole varsinaista koskematonta luontoa. Sen sijaan kaikkialla luonnossa, erityisesti joenrannan ja saarien laiturilla ja niityillä sekä talousmetsissä, näkyy ihmisen kädenjälki. Rakentamisenkin osalta ihmisen toiminnot seudulla ovat pitkälti keskittyneet Tornionjokilaaksoon. On myös huomioitava, että kuten tuulivoimalat, myös matkailu ja sitä varten rakennettava infrastruktuuri sekä matkailijat itse muokkaavat voimakkaasti alueen luontoa ja luonnontilaisuuden tuntua.

Tornionjokilaakson kaltaisella ihmisen toiminnan vyöhykkeellä tuulivoiman vaikutukset voivat olla sekä myönteisiä että kielteisiä. Matkailu- ja virkistyskokemus sekä alueen vetovoima matkailun ja virkistyksen kannalta riippuvat kunkin henkilön omasta suhtautumisesta tuulivoimaloihin. Matkakohteen valintaan vaikuttavat siis monet tekijät, myös mielikuvat. Voimalat voivat olla toisille nähtävyys tai positiivinen signaali alueen kehittymisestä ja toisille häiritsevä maisemahaitta. Tornionjokilaaksossa matkailun vetovoimatekijöitä ovat maisema ja kulttuuriympäristö.

Kattavien selvitysten ja vaikutusten arviointien avulla on varmistettu, että kaavan toteuttaminen ei kokonaisuutena katsottuna aiheuta merkittäviä maisemavaikutuksia eikä vaaranna alueen kulttuuriympäristöarvojen säilymistä, mikä on myös matkailun kannalta keskeistä.

Tutkimuksia tuulivoimaloiden vaikutuksista matkailuun on tehty vielä suhteellisen vähän. Joidenkin tutkimusten mukaan tuulivoimalat eivät vaikuta matkustuskohteen valintaan tai matkailijoiden innokkuuteen palata turistialueelle. Vaikka hankkeen suunnitteluvaiheessa moni matkailija on suhtautunut tuulivoimaan kielteisesti, tuotantovaiheessa tuulivoimaloilla ei ole ollut merkittävää vaikutusta matkustuskohteen valintaan tai matkailuun alueella.

Matkailua ja uusia matkailutuotteita on mahdollista kehittää ammattimaisesti rinnakkain tuulivoiman kanssa. Tästä on esimerkkinä Kalajoen kaupunki, missä molemmat elinkeinot ovat vahvasti edustettuina.

Tuulivoimalla on positiivisia vaikutuksia kuntatalouteen. Voimalaitoksista maksettava kiinteistövero, maanvuokraus ja hankkeen työllistävä vaikutus tuovat tuloja Ylitornion kunnalle ja kuntalaisille.

Referenssikohteita

Suomessa on tuotannossa olevia tuulivoimaloita hyvin erilaisilla alueilla. Hankkeita voi tarkastella Suomen tuulivoimayhdistyksen karttapalvelussa: <https://tuulivoimayhdistys.fi/tuulivoima-suomessa/kartta>

Lentoestevalot

Lentoestevaloratkaisuja ei määritellä kaavassa vaan niitä koskevat tarkemmat vaatimukset määritellään Liikenteen turvallisuusvirasto Trafilta haettavassa lentoesteluvassa. Voimaloiden lentoestevalaistus tulee kirkkaalla säällä erottumaan maisemassa pimeään aikaan, mutta jokilaakson muut valaistut kohteet vähentävät valon erottuvuutta. Voimaloiden lentoestevalojen erottuvuutta maisemassa voidaan pyrkiä vähentämään erilaisin teknisin ratkaisuin. Suomen puolella vaaroilla sijaitsee jo nykyisin korkeita mastoja lentoestevaloineen: Ainiovaaran 100 m ja 80 m korkeat mastot ja Aavasaksan 88 m korkea masto.

Melu

Melumallinnus on tehty ympäristöhallinnon ohjeiden 2/2014 mukaisesti ja yhdellä nykymarkkinoiden tehokkaimmista malleista, jolla on voimakas lähtömelutaso. Tuulivoimaloiden tuotekehityksen takia lähtömelutasot ovat pääosin pienentyneet huolimatta voimaloiden koon ja tehon kasvusta. Tämä johtuu muun muassa siitä, että suuret voimalat ovat aiempaa tehokkaampia, ja niiden roottoreiden pyörimisnopeutta on voitu alentaa aiempiin pienempiin voimaloihin verrattuna. Hankkeesta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä meluvaikutuksia. Melumallinnuksen mukaan hankkeesta ei aiheudu tuulivoimaloiden ulkomelutasolle annettuja ohjearvoja ylittävää melua lähimmille asuinalueille Suomessa eikä Ruotsissa. Myöskään pientaajuinen melu ei ylitä sille asetettuja ohjearvoja.

infraäänestä puhutaan silloin, kun äänen taajuus (Hz) on alle 20 Hz. Infraäänen voi kuulla, mikäli sen taso on riittävän kova. Alle kuulokynnyksen olevia, eli ei-kuultavia, infraääniä esiintyy joka puolella ympäristössämme. Niitä syntyy esimerkiksi ilmakehän paineenvaihtelusta, tuulesta, rakenteiden värähtelystä, keinumisesta tai vaikkapa juoksuaskelista tietynlaisella alustalla. Tuulivoimaloiden infraäänepainetaso jää tutkimusten mukaan merkittävästi kuulokynnyksen alle. Tieteellisen tutkimuksen mukaan myöskään infraäänellä ei ole osoitettu olevan terveysvaikutuksia niin kauan, kun sitä ei voi korvin kuulla. Infraääni on samanlaista ääntä kuin mikä tahansa muu ääni, ja sitä koskevat samat lainalaisuudet. Lisätietoa infraäänestä, ks. <https://tuulivoimayhdistys.fi/tietoa-tuulivoimasta-2/tuulivoimasta-kunnille/tuulivoimaloiden-aani/infraaani>.

Elinolot ja viihtyisyys

Ihmisten elinolojen, viihtyvyyden ja alueen virkistyskäytön osalta tuulivoimahankkeen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi. Tuulivoimalat muuttavat maisemaa, minkä jotkut ihmiset voivat kokea elinolojen huononemisenä. Toisaalta voimalat voivat olla toisille nähtävyys tai positiivinen signaali alueen kehittymisestä. Tuulivoimahankkeen meluvaikutukset ja välke eivät ylitä ohjearvoja lähimmissä häiriintyvissä kohteissa.

Terveyshaitat

Hanke ei aiheuta ihmisille merkittäviä terveyshaittoja tai riskejä, mikä on varmistettu kattavalla ja monipuolisella vaikutusten arvioinnilla. Tuulivoimalat on sijoitettu riittävän etäälle vakituisesta ja loma-asutuksesta jotta ihmisille ei aiheudu kohtuutonta haittaa. Välke- ja melumallinnuksen avulla on osoitettu, ettei välke tai meluarvot ylitä asutukselle annettuja määräyksiä ja ohjearvoja.

Maisemavaikutukset

Suomen Ympäristöministeriön (2012) ohjeessa ”Tuulivoimarakentamisen suunnittelu. Ympäristöhallinnon ohjeita 4/2012” valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet katsotaan pääsääntöisesti tuulivoimarakentamiselle soveltumattomiksi. Reväsvaaran suunnitellut tuulivoimalat sijaitsevat valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön rajojen ulkopuolella 2–3,5 kilometrin päässä.

Ruotsin puolelta katsottaessa Reväsvaaran suunnitellut tuulivoimalat kattavat avautuvasta maisemasta ja taivaasta pienen osan. Kokemus tuulivoimaloiden maisemavaikutuksista on subjektiivinen, ja osa ihmisistä kokee tuulivoimalat häiritsevän sijaan neutraaleina tai kauniina. Tuulivoimalat lisäävät maisemaan uuden kerroksen, mutta ne eivät hävitä maisemasta pysyvästi mitään. Tuulivoimalat eivät estä Tornionjokilaakson kulttuurimaiseman arvokkaiden piirteiden vaalimista ja hoitamista, vaan saattavat osaltaan edesauttaa niiden vaalimista vaikuttamalla positiivisesti Ylitornion kunnan talouteen.

Maisemavaikutusten arvioinnissa Reväsvaaran tuulivoimaloiden ei nähdä lisäävän Tornionjokilaakson nykyisessä maisemassa olennaisesti kulttuurihistoriallisen ja modernin ristiriitaa tai luonnonmukaisen ja rakennetun ristiriitaa, jotka heikentäisivät olennaisesti maiseman laatua. Mutta kuten arvioinnissa on todettu, Rik-sintresse -alueeseen sisältyvien yksittäisten vastarannalla sijaitsevien kohteiden kannalta tuulivoimaloiden vaikutus näkyymiin voi paikoitellen olla merkittävä.

Porotalous

Alueen poronhoidon edellytykset on huomioitu kaavaratkaisussa ja kaavan vaikutukset on arvioitu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämällä tavalla.

Päivitetyn porotalousselvityksen (AFRY 2022) mukaan laidunalueiden mahdolliset suorat ja välilliset menetykset, mahdollisten melu- ja välkevaikutusten aiheuttama haitta ja mahdollinen poronhoidon rakenteiden siirto voivat aiheuttaa kohtalaista haittaa porotalouden harjoittamiselle.

Tuulivoimahankkeesta aiheutuu hyvin todennäköisesti porojen välttämiskäyttäytymistä, mutta sen voimakkuudesta ja kestosta ei toistaiseksi ole valmista tutkimustietoa Suomessa. Muuttunut ympäristö voi lisätä porojen harhautumista vakiintuneilta reiteiltä ja laidunalueilta, mikä tuodaan esille myös kaavaselostuksessa. Päivitetyn porotalousselvityksen mukaan väistämisen voimakkuus ja sen ajallinen kesto riippuvat ennen kaikkea hankkeen tieltä poistuvan laitumen käytöstä. Selvityksen mukaan kaava voi aiheuttaa sopeutumistarvetta alueen poronhoidolle, mutta tuulivoimahanke ei estä alueen nykyistä porotalouskäytön jatkumista

Onnettomuustilanteet ja vaikutukset vesistöön

Tuulivoimaloiden konehuoneissa on öljyä noin 2200–3300 litraa/voimala. Muuntajat sijoitetaan öljykaukaloihin, joilla estetään öljyn pääsy ympäristöön mahdollisen, mutta epätodennäköisen, vuodon sattuessa. Reväsvaaran tuulivoimahankkeen kaava-alueella ei ole pintavesimuodostumia lukuun ottamatta Kiimasojan latvaosaa, johon voi kohdistua tuulipuiston rakentamisvaiheessa vähäistä kuormitusta ja toimintavaiheessa vähäisiä valuntamuutoksia.

Tuulivoimahankkeen pintavesivaikutukset eivät ulotu Tornionjokeen tai sen kalakantoihin johtuen vaikutusten vähäisyydestä, paikallisuudesta ja kaava-alueen etäisyydestä.

Vuorovaikutus

Hankkeen osallistumis- ja vuorovaikutusmenettely sekä tiedottaminen on tehty riittävällä tavalla MRL:n mukaisesti. Siitä, miten ja milloin osalliset voivat osallistua kaavoitukseen, on ilmoitettu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

Kaavaprosessin aikana järjestettiin muun muassa suomen- ja ruotsinkieliset yleisötilaisuudet valmistelu- ja ehdotusvaiheissa. Osayleiskaavan yhteydessä toteutettiin kansainvälinen kuulemismenettely (ilmoitus- ja neuvottelumenettely, MRL 26 a luku), jotta myös Ruotsin kansalaisilla ja viranomaisilla olisi mahdollisuus osallistua kaavatyöhön.

Suomen- ja ruotsinkieliseen palautteeseen on laadittu vastineet ja palaute on huomioitu työssä valmistelu- ja ehdotusvaiheessa.

Kaavan suunnittelua on tehty osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti. Ruotsin viranomaisten kanssa järjestettiin 16.2.2021 neuvottelu liittyen ruotsinkieliseen osallistumisprosessiin ja tilaisuuksien käytännön järjestelyihin.

Kansainvälistä kuulemismenettelyä (ilmoitus- ja neuvottelumenettely) varten kaavasielostus sekä kaavakartta merkintöineen ja määräyksineen käännettiin ruotsin kielelle sekä valmistelu- että ehdotusvaiheessa.

Puolustusvoimien toiminta

Puolustusvoimat on antanut lausunnon kaavan valmisteluaineistosta ja lausunto on otettu asianmukaisesti huomioon kaavaehdotusta laadittaessa. Puolustusvoimat on antanut 11.11.2013 myönteisen lausunnon Reväsvaaran tuulivoimaloille. Puolustusvoimat on vahvistanut 4.8.2021, että uutta lausuntoa ei tarvita.

Yhteisvaikutukset

Arvioinnissa on huomioitu muiden hankkeiden mahdolliset yhteisvaikutukset muun muassa porotalouteen ja linnustoon, mutta näistä ei ole tunnistettu merkittäviä yhteisvaikutuksia.

Tornionjokilaaksoon suunniteltujen tuulivoimahankkeiden maisemallisten yhteisvaikutusten arviointia täydennettiin arviointitekstin osalta. Nykyisten ja suunniteltujen tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset Reväsvaaran tuulivoimaloiden kanssa voivat olla maisemavaikutuksiltaan kohtalaiset, etenkin jos kaikki suunnitellut tuulivoimalat rakennettaisiin tiedossa olevien suunnitelmien mukaisesti. Tornionjokilaakson maisema- ja kulttuuriarvojen kannalta suurin yhteisvaikutus olisi Palovaaran, Reväsvaaran, Kitkiäisvaaran ja Karhakkamaan voimaloilla. Kahden tai kolmen uuden tuulivoima-alueen toteutumisen myötä tuulivoimaloita näkyisi todennäköisesti laajalti jokilaakson koko arvoalueella sen eteläisintä osaa lukuun ottamatta. Lähimmät tuulivoimalat näkyisivät monin paikoin kookkaina ja toisissa suunnissa voisi näkyä muiden tuulipuistojen voimaloita osana kaukomaisemaa. Luonnontilaisen tai siltä vaikuttavien alueiden luonnontuntu vähenisi tuulivoimaloiden näkyvyyden lisääntymisen myötä. Kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaiden alueiden taustalla näkyisi entistä useammin moderneja tuulivoimaloita.

Koska ihmistoiminnan vaikutus näkyy jo nykyisinkin maisemassa selvästi, tuulivoimaloiden lisääntymisen ei voida nähdä muuttavan maiseman luonnetta olennaisesti. Kuitenkin kahden tai kolmen voimala-alueen rakentamisen myötä jokilaaksoista tulisi kokonaisvaltaisemmin tuulivoiman tuotantoaluetta, kun nyt tuulivoimaa sijoittuu ainoastaan Kitkiäisvaaralle. Voimaloiden merkittävimmät maisemalliset yhteisvaikutukset kohdistuisivat Ruotsin puolelle korkeille paikoille, joilta olisi mahdollista nähdä Suomen puolen maisemassa useita tuulivoimalaryppäitä.

Täydennetään selostukseen yhteisvaikutusten arviointia maiseman ja poronhoidon osalta.

4. MUISTUTUKSET, RUOTSI

Ruotsista saatiin yhteensä 22 muistutusta, jotka on kuvattu alla. Yhteisvastine on muistutusten jälkeen.

4.1 The Friendly Moose-yrityksen kaksi eri muistutusta

Muistutus 1

Haluamme esittää vahvan vastustuksemme Ylitornioon ehdotetulle tuulivoimapuistolle.

Matkailuyrityksemme, The Friendly Moose, houkuttelee kävijöitä koko maailmalta kokemaan Tornionlaakson koskemattomaa kauneutta, luontoa ja ainutlaatuista kulttuuria. Laajat, koskemattomat näkymät metsämaisemalle, paikan ajaton tunnelma ja pimeä taivas ovat tärkeitä osia siitä, joka tekee koko Tornionlaakson alueen niin erikoiseksi sekä kävijöille että asukkaille.

Näin korkeat, maisemaa hallitsevat myllyt olisivat erittäin haitallisia alueelle, ja siksi vastustamme tätä kehitystä.

Muistutus 2

Meillä on vaimoni kanssa matkailuyritys Övertorneåssa. Yritys houkuttelee kävijöitä Ruotsista, koko Euroopasta ja jopa Australiasta ja Uudesta Seelannista. Ruotsin kielen taitoni on valitettavasti erittäin heikko, joten liitän mukaan tästä tekstistä tehdyn ruotsinnoksen, mutta käännöstyökalu on saattanut tehdä virheitä.

Tornionlaakson luonto, kauneus ja kulttuuri ovat syy, miksi vastustan Reväsvaaran tuulivoimapuistoa.

Jos Reväsvaaran hanke saa jatkua, on hyvin mahdollista, että Suomen puolelle jokea rakennetaan vielä lisää tuulipuistoja.

Tämä on uhka kehityksen jatkumisesta, ja siksi katson, että vastustajien ei pitäisi nyt keskittyä vain tähän hankkeeseen vaan siitä on tehtävä ennakkotapaus, joka estää tulevat ehdotukset, jotka saattaisivat tulla joen läheisyyteen, jolloin suojellaan kaunista maisemaa, Tornionlaakson luonnetta ja luontoa tulevaisuuteen.

Kun olen puhunut paikallisväestön kanssa täällä, olen ymmärtänyt, että aktiivinen vastustaminen ei taida kuulua ruotsalaisten ominaispiirteisiin. Heillä on enemmän sellainen asenne, että "emme pidä siitä, mutta uskomme, että emme pysty pysäyttämään sitä". Mutta vakuutan, että kaikki, joiden kanssa olen keskustellut asiasta täällä alueella, vastustavat näiden tuulivoimaloiden rakentamista ehdotetulle paikalle, ja voin vakuuttaa, että ulkomaiset vieramme eivät halua nähdä tuulivoimaloiden hallitsemaa maisemaa.

Ymmärrän myös, että rajoja ylittävä herkkyys ja suhteet on otettava huomioon, mutta koska Ruotsin puolen kokemia vaikutuksia ei ole otettu riittävästi huomioon, Ruotsin pitää vastustaa asiaa mahdollisimman voimakkaasti.

Osallistuin viimeiseen Hedenäsetissä pidettyyn yleisötilaisuuteen, ja kun olin nähnyt illan esitykset ja olin lukenut rakennuttajan julkaisemat vaikutustenarviointianalyysit ja suunnitteluasiakirjat olen yllätynyt siitä, miten he ovat jättäneet kaikki esitetyt huomautukset huomioimatta. Minusta tämä on merkki siitä, että ei kunnioiteta eikä ymmärretä tämän hankkeen vakavia vaikutuksia ympäristöön, luontoon, yrityksiin ja jokilaakson yhteiskuntaan Ruotsin puolella.

Tämä hanke on pidetty hiljaisena ja siitä on ollut hyvin vähän yhteisneuvotteluja ja mainoksia, vaikka se on suuri hanke. Yleisötilaisuudessa esitetyt perustelut olivat periaatteessa että "Suomen puolen kaikki ihmiset ovat tyytyväisiä, joten tässä asiassa on sekä voittajia että hävittäjiä".

Voin hyvin kuvitella, miten varattuina sinä ja ryhmäsi taidatte olla Luonnonsuojeluvirastossa, mutta pyydän teitä tekemään kaikkenne, jotta tämä kehitys ei pääse etenemään, koska se aiheuttaisi erittäin haitalliset vaikutukset hyvin erikoiseen ympäristöön monella eri tavalla.

Minulla on paljon epäilyksiä ja luotan siihen, että pystyt käyttämään Luonnonsuojeluviraston toimivaltuutta, jotta nämä kaikki ongelmat tutkitaan puolueettomasti, mieluiten sopivan EU-elimen toimesta, eivätkä kehittäjät saa vain torjua epäilyksiä, jolloin hankkeet jatkuisivat rakentamiseen asti.

Olen pahoillani siitä, että jatkan valittamista, ja sinulla lienee jo nämä kaikki asiat hallussa ja olet valmistellut asiaa hyvin, mutta tässä on niin paljon vaarassa, että meidän on tehtävä kaikkemme suojataksemme ja säilyttääksemme luontoa ja Tornionlaakson maiseman erityispiirteitä ennen kuin on liian myöhäistä. Kiitos.

Tässä esitetyt mielipiteet ovat minun omiani ja kaikki esittämäni tosiasiat, numerotiedot ja yksityiskohdat pitävät tietääkseni paikkansa.

1. Vaikutus maisemaan:

Näiden turbiinien korkeus on 230 m (vastaa 70 kerroksen taloa ja on lähes 100 m korkeampi kuin Suomen korkein rakennus). Ne sijoitetaan joen läheisyydessä sijaitsevien selänteiden korkeimpiin kohtiin, jolloin ne näkyvät kymmenien kilometrien etäisyydellä.

Totta kai alueella on rakennuksia ja teitä, mutta nämä turbiinit ovat niin erilaisia kuin kaikki muut, mitä Övertorneån maaseudulla on, ne haittaavat selvästi näkymiä, maiseman kauneutta ja luonnetta laajalla alueella, ei ainoastaan Hedenäsetissä, mitä kehittäjät väittävät vastauksissaan.

Tornionlaakso houkuttelee kävijöitä koko Ruotsista sekä koko maailmalta. Eräs heidän maagisimmista elämyksistään on näköala laajaan melkein koskemattomaan metsämaisemaan. Tämän koikaiset tuulivoimalat luovat valtavan arven tähän luontoon.

Vaikutus tulee olemaan erittäin suuri niille, jotka asuvat turbiinien läheisyydessä olevissa yhteiskunnissa, erityisesti niille, jotka nauttivat näköalasta joen yli.

2. EU Natura 2000, Linnut ja suojeltu elinympäristö:

Tietoa nettisivulta (linkki alla). Natura 2000 kattaa yli 18 % EU:n maa-alasta ja yli 8 % sen merialasta. Se on suurin yhteensovitettu suojelualueiden verkosto koko maailmassa. Se tarjoaa turvapaikan Euroopan arvokkaimmille ja uhatuimmille lajeille ja elinympäristöille.

Natura 2000 on käytännössä harvinaisten ja uhattujen lajien tärkeiden pesimis- ja levähdysalueiden verkosto ja sisältää harvinaisia suojattuja luontotyyppejä. Siihen kuuluu kaikki 27 EU-maata, niiden maa- ja merialueet. Verkoston tarkoituksena on Euroopan arvokkaimpien ja uhattujen lajien ja elinympäristöjen pitkäjänteisen säilymisen varmistaminen. Ne luetellaan luonto- ja lintudirektiiveissä. Lisää tietoa löytyy linkin kautta. https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

Alla olevasta kuvasta nähdään tuulipuiston sijoitus (otettu kaavaehdotuksesta)

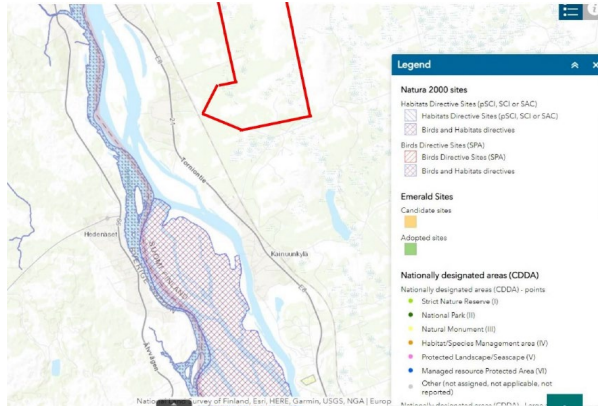
Seuraava kuva näyttää eri eurooppalaisten Natura 2000 -suojelualueiden paikat Tornion jokea pitkin ja tuulipuiston läheisyydessä, otettu EU:n lintu- ja luontodirektiiveistä.

Linkki interaktiiviseen karttaan löytyy alta.

Suojelualueita löytyy sekä Ruotsin että Suomen puolelta ja ne vaativat suojaa.

Sininen ruutu näyttää tuulipuiston likimääräisen paikan. <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/explore-interactive-maps/european-protected-areas-1>

Näet, että mainitut kaksi paikkaa sijaitsevat erittäin lähellä, ja täydellinen selvitys ja yhteisneuvottelu suunnittelijan ja EU:n Natura 2000 -virkaileijoiden kesken on tarpeen. Natura 2000 on in-formoitava.

Linnut ja suojatut elinympäristöt: Nämä alueet on suojattu tietyistä syistä, ja suuri määrä lintuja kulkee jokea pitkin ylös ja alas, erityisesti muuttoaikaan, esim. merikotkat, kurjet, laulujoutsenet, sorsat, hanhet, muut vesilinnut, pääskyt, talitiaiset, sinitiaiset, tiklit (? , tekstissä lukeva guldfink on virheellinen), kurmitsat ja monet muut. En ole mikään lintuasiantuntija, joten en pysty antamaan täydellistä luetteloa. Täällä käy myös kuoveja, jotka luultavasti ovat EU:n suojelulistalla.

3. Matkailu:

Kehittäjän väite siitä, että hanke ei vaikuttaisi matkailuun, osoittaa, ettei hän ymmärrä eikä halua ymmärtää mitä matkailijat rakastavat Lapissa. Avoimet alueet, laajat näkymät metsälle, laaja taivas, kytkentä luontoon, hiljaisuus ja yksinäisyys, teollisuudesta pakeneminen ja näissä paikoissa järjestettävistä toiminnoista nauttiminen (esim. koiravaljakkoretket, hiihtäminen, moottorikelkkailu, lumikenkäily, käveleminen, vaeltaminen ym.) ovat matkailun suurimmat vetonaulat. Toinen suuri nähtävyys on pimeä taivas, jolloin revontuli näkyy hyvin, erityisesti kun sitä katsotaan korkealta näköalapaikalta, jolloin koko taivas näkyy, esim. Luppiovaaralta.

Vilkkuvat huomiovalot vaikuttavat sellaisella korkeudella haitallisesti, kun katsotaan tuulivoimaloita päin. Vaikka tämä tuulivoimakehitys ehkä ei sinänsä vaikuta kovin suureen alueeseen, sen rakennuslupa voi kuitenkin johtaa siihen, että tuulipuistoja halutaan rakentaa vielä lisää, mikä uhkaa matkailua. On olemassa todisteita siitä, että tuulivoima voi vaikuttaa matkailuun kielteisesti, vaikka niille on toistaiseksi annettu hyvin vähän rakennuslupia kauniisiin, luonnonmukaisiin ja asuttuihin seutuihin kuten Tornionlaaksoon. Olen vakuuttunut siitä, että kaikki kehittäjät, jotka haluavat rakentaa tuulivoimaa Rovaniemen ympäristön selänteille, kohta tulevat oppimaan sen haitallisesta vaikutuksesta matkailuun. Tiedän, että monet muutkin asiat vaikuttavat asiaan, mutta se ei voi olla vain sattuma, että erittäin suosituissa matkailukohteissa Rovaniemellä ei ole tuulivoimaloita, mikä näkyy alla olevasta kartasta. Lähde: <https://tuulivoimayhdistys.fi/sv/vindkraft-i-finland/karta>

4. Unesco maailmanperintölista – Struven geodeettinen kaari:

Huomaan raportista, että tämä on saanut paljon huomiota, mutta onko rakennuttajilla virallinen kirjallinen vahvistus siitä, että he ovat olleet yhteydessä UNESCOon tuulivoiman mahdollisesta vaikutuksesta tähän maailmanperintöön ja onko UNESCO hyväksynyt sen?

5. Naapurisuhteet:

Eräs ihana ja erikoinen piirre tällä seudulla on kahden naapurialueen ja maan keskinäinen ystävällinen suhde ja läheisyys. Jos toinen heistä tekee päätöksen hankkeesta, joka vaikuttaa paljon haitallisemmin naapuriin kuin omaan alueeseen, se ei ole reilua eikä soveliasta.

Suomen puolen kaikilla asukkailla tulee edelleen olemaan kaunis, koskematon näkymä joelle ja Ylitornion kunta tulee saamaan taloudellisia etuja, mutta näin ei käy Ruotsin asukkaille.

Olen sitä mieltä, että sopimus ja periaate siitä, että maiden välistä jokea ei padoteta vesivoimaa varten koskisi myös tulevaa tuulivoimapuistoa näin lähellä jokea, molemmilla puolilla jokea.

6. Vaihtoehtoiset paikat:

Ymmärrän hyvin, että tarvitaan puhdasta energiaa, ja tuulivoima on hyvä tapa tuottaa sellaista, mutta suurin ongelma tässä tapauksessa ei ole itse tuulivoimalat vaan liian herkkä ja sopimaton sijoituspaikka.

Jos vaihtoehtoinen paikka löytyy syvemmillä jokilaaksosta, sen vaikutus maisemaan, jokilaakson yhteiskuntaan, lintuihin ja elinympäristöihin, matkailuun, laakson luonteeseen ym. olisi paljon pienempi. Siinä tapauksessa minä ja varmaan monet muutkin tukisivat sellaista kehitystä.

4.2 Konsthall Tornedalen

- Vierailu- ja kulttuurielinkeinoyritykset Arthotel Tornedalen ja Konsthall Tornedalen vastustavat Reväsvaaran tuulivoimapuiston rakentamista.

- Reväsvaaran tuulipuisto on teollinen loukkaus luonnonkauniiseen ja kulttuuriherkkään alueeseen. Tuulipuisto olisi tuhoisa haitta jatkokehityksellemme vierailuelinkeinoyrityksenä, joka panostaa luontoon ja kulttuuriin Ruotsin ja Suomen rajamailla.

- Reväsvaaran tuulipuisto ryöstää meiltä kaikkein arvokkaimman omaisuutemme, jota haluamme jakaa maailman ympäri matkustaville ihmisille, eli he saavat kokea koskematonta puhdasta luontoamme, jossa revontuli ja juhannusaurinko ovat ainutlaatuisia nähtävyyksiä maailmantasolla. Arktinen maisemamme on ainutlaatuinen, siinä on koskematonta, ikivanhaa luontoa, jossa sinertävät vuoret muodostavat taustan satumaisille luontoelämyksille.

Vuonna 2009 ostin metsäkiinteistön Vitsaniemen kylästä Pekanpäästä vastapäätä. Tämä osto on kehittynyt miljoonainvestoinniksi vierailuelinkeinona.

Arthotel Tornedalen ja Konsthall Tornedalen. Kokonaisinvestointi noin 50–60 miljoonaa Ruotsin kruunua raja-alueen ainutlaatuiseen arktiseen luontoon.

Avoin paikka, jossa on avara näkymä Tornionjokea päin ja Suomeen päin itään oli ratkaiseva tekijä investoinnilleni ja siitä kulttuurikohde sai alkunsa. Siinä on taidehalli ja hotelli. Investointi perustuu kauniiseen luontoon, jossa revontuli, täysikuu, tähtikirkkaat talviyöt ja juhannusaurinko tarjoavat maagisia luontoelämyksiä.

Tornionlaakso maantieteellisenä käsitteenä on tavaramerkki, joka tekee Suomen ja Ruotsin raja-alueen näkyväksi ja levittää tietoa sen ainutlaatuisesta moninaisesta kulttuurista ja kieliseoksesta ruotsi-suomi-saame.

Arthotel Tornedalen vihittiin käyttöön v. 2013 ja se saa nykyään vieraita Euroopasta, Yhdysvalloista, Aasiasta ja Australiasta. Vierailuelinkeino on maailmanlaajuinen ja yhdessä Ruotsin, Suomen ja Norjan yrittäjien kanssa myymme luontoelämyksiä koko maailmalle. Yhteinen järjestömme Visit Arctic Europe (VAE) sijaitsee Rovaniemellä ja myötävaikuttaa matkailun menestykseen raja-alueella.

Konsthall Tornedalen on kohtaamispaikka luonto- ja kulttuurielämyksille Ruotsin ja Suomen rajalla. Rakennuksen on piirtänyt suomalainen arkkitehti Anssi Lassila, OPEAA. Ympäröivä ympäristö antaa kävijöille mainiot mahdollisuudet kokea taidetta ja kulttuuria symbioosissa luonnon vaihteluiden kanssa, jotka heijastuvat vapaasti virtaavaan Tornionjokeen.

Kaunis paikka Vitsaniemi-Pekinpään kohdalla olisi kohtaamispaikka kaikenikäisille. Globaalinen napa luonto- ja kulttuurielämyksille.

Konsthall Tornedalen antaa Tornionjoelle sen alkuperäisen tarkoituksen yhteytenä rajajoen molemmin puolin asuville ihmisille ja elvyttää luonnollisen yhteenkuuluvuuden ja sukulaisuuden, joka jokilaaksossa on aina ollut. Joen yli on helppo liikkua vuoden ympäri. Talvisin jäätiellä, kesäisin veneellä.

Taidehalli solmii yhteyksiä ja rakentaa verkostoja jotka vahvistavat ja laajentavat rajayhteistyötä Ruotsi–Suomi. Konsthall Tornedalenin ainutlaatuinen maantieteellinen sijainti, sen kansainvälinen suuntautuminen, laaja toiminta ja houkutteleva verkosto edistävät seudun kansainvälistymistä. Taidehalli tulee tulevaisuudessa saamaan keskeisen roolin kulttuurilaitoksena arktisen seudun yhteistyölle.

Nykyaikainen taide yhdessä paikallisten kertomusten kanssa rajamaiden ihmisistä, historiasta, elämästä ennen ja nyt. Taidehalli näyttää ja esittelee yhdessä muiden Ruotsin ja Suomen sekä muun maailman museoiden kanssa kulttuurihistoriaa ja taiteellisuutta, josta on aikojen saatossa tullut yhteinen pohjoismainen kulttuuriperintömme.

Tornedalen-Tornionlaakso ei ole Suomi eikä Ruotsi. Se on Meänmaa ja kuuluu meille kaikille, riippumatta siitä, asummeko Tornionjoen itä- vai länsirannalla. Meillä on yhteinen kieli ja kulttuuri ja olemme aina eläneet yhteisymmärryksessä ja olemme kunnioittaneet toisiamme. Kulttuuriperintömme on moninaista, jossa me Tornionlaakson asukkaat, saamelaiset, suomalaiset ja ruotsalaiset olemme yhdessä rakentaneet ja viljelleet maita Tornionjoen ympäristössä. Elämme joen runsaasta kalakannasta ja metsän marjoista. Olen itse täällä syntynyt ja kasvanut ja minulla on, kuten useimmilla muillakin, puolet suvusta Suomessa ja meillä on rajatonta kanssakäymistä serkkujen ja ystävien kanssa Tornionjoen molemmilla puolilla.

Olen ylpeä kauniista Tornionlaaksostani ja vastustan jyrkästi Reväsvaaran tuulipuiston rakentamista. Se olisi vieras ja pelottava hirviö, kymmenien kilometrien etäisyydellä näkyviä valkoisia pilareita Tornionjokea pitkin Aavasaksasta ja Luppiovaarasta Hietaniemen saarten, Vuentokosken, Matkakosken, Kukkolankosken, Tornion, Haaparannan yli Perämerelle asti.

Luonto kuuluu meille kaikille ja me Tornionlaakson asukkaat rakastamme luontoa. Luonto on suurin resurssimme ja virkistykseen, tulojen ja tuoton lähde.

Kaunis maisemakuva sinertävillä vuorilla Suomelle päin pohjoisessa ja idässä tuhoutuu kokonaan tuulivoimatoimista. Ainutlaatuiset luontoelämykset häviävät ja tulevaisuuden hankkeet hävitetään suunnitellulla tuulipuistolla.

Voisimme mieluummin yhdessä vaalia ja säilyttää ainutlaatuista jokilaaksoamme tuleville sukupolville.

Jos Ylitornion kunta rakentaa Reväsvaaran tuulipuiston, tulen vaatimaan taloudellista vahingonkorvausta ja tarvittaessa vien asian Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen.

4.3 Aurora Photo Tornedalen

Tällä kirjeellä haluan lähettää mielipiteeni tuulipuiston mahdollisesta rakentamisesta Reväsvaaralle Ylitornion kuntaan. Tuulipuisto vaikuttaisi huomattavasti ympäristöön, erityisesti Ruotsin puolelle Tornionjokea, jolloin se vaikuttaisi suoraan Hedenäsetistä lähtevään yritystoimintaani.

Pari vuotta sitten muutin perheeni kanssa Tukholmasta Övertorneåån, jotta saisimme elää uutta arkielämää luonnonkauniissa ympäristössä, jossa on ulkoilumahdollisuuksia, koskematonta maisemaa ja yötaivas ilman valosaasteita. Seuraavana vuonna ostimme talon Hedenäsetistä, elokuussa 2022, ja muutimme sinne pysyvästi. Parhaita etuja Hedenäsetissä asumisesta on juuri

näköala joelle päin ja Suomen puolen kumpuilevaa luontoa päin. Näemme nyt jo Tornion Kitkiäisvaaran tuulivoimat pitkällä etäisyydellä. Ne näkyvät selvästi ja ovat huomiota herättävä elementti maisemassa päivisin, sekä myös öisin, kun lentoestevalot vilkkuvat. Kylälaisten kokemaa luonto- ja kulttuurimaisema Tornionlaaksossa muuttuisi selvästi, jos rakennetaan vastaavia häiritseviä elementtejä kyläämme vastapäätä. Sehän tarkoittaisi sitä, että koko jokilaaksossa Haaparannasta Övertorneån asti olisi näitä sekä päivisin että öisin häiritseviä elementtejä.

Maisemavaikutuksen lisäksi tuulipuisto vaikuttaisi myös suoraan moniin paikallisiin yrityksiin ja toimintoihin. Oma yritystoimintani on vain yksi esimerkki Övertorneån kunnasta. Meitä on monta muutakin. Olen innokas valokuvaaja ja kiinnostunut tähtitaivaan ja revontulen valokuvaamisesta. Vuosi sitten käynnistin toimintani, Aurora Photo Tornedalen, jossa tarjoan kävijöille opastettuja valokuvausretkiä Tornionlaaksossa alkaen Hedenäsetistä/Övertorneåsta, jotta voidaan valokuvata revontulta.

Tähtitaivaan ja revontulen valokuvaaminen ja revontulen kokeminen ovat korkealla monien kansainvälisten kävijöiden ja matkailijoiden toivelistalla. Usein se onkin syy miksi he tulevat Tornionlaaksoon ja arktiseen seutuun käymään. Tornionlaakso ja Tornionjoki tarjoavat ainutlaatuisen ympäristön ja maiseman valokuvaamiseen, missä valosaasteet ovat hyvin alhaisella tasolla, täällä on paikkoja missä ei ole epäsuoraa valoa lähes lainkaan ja maisema on erittäin avara. Kaikki tämä on tärkeää tähtitaivaan ja revontulen valokuvaamiselle, koska valosaastetta pitäisi olla mahdollisimman vähän ja maiseman pitää olla laaja ja avara, jotta voidaan kuvata mahdollisimman suuri osa yötaivasta ja revontulta ilman häiritseviä valolähteitä. Lisäksi joki ja sen vesi luovat ainutlaatuisia mahdollisuuksia valokuvata revontulta ja vesipinnalle syntyviä heijastuksia syksyllä. Muut valolähteet heijastuisivat myös jokeen ja häiritisivät ainutlaatuista revontulen kuvaa tosi paljon. Reväsvaaran tuulipuiston sijainti poistaisi suoraan nämä kaikki tärkeät tekijät, jolloin olisi lähes mahdotonta hyödyntää Tornionjokea tähtitaivaan ja revontulen valokuvaamiseen.

Tämän kaltainen toiminta (niitä on useita tällä seudulla) menettäisi yhden tärkeimmistä paikoista ja perustelut toimintansa harjoittamiselle, nimittäin avoimen jokilaakson, joka soveltuu niin hyvin valokuvaamiseen öisin. Jos edellytykset häviävät, revontulen valokuvaamisen ja siihen liittyvän elinkeinotoiminnan harjoittaminen menettäisi tulevaisuudessa asiakkaitaan ja tulojaan. Se vaikuttaa myös paikalliseen talouteen, tulevaisuuden investointeihin ja kehitykseen. Lisäksi se aiheuttaisi uusia haasteita, uusia valokuvaamispaikkoja on löydettävä, ja kilpailu parhaista paikoista, joissa on avara, koskematonta maisema, kasvaa tuntuvasti.

Toivon, että uskotte näkökohtiimme ja tarkistatte tutkimuksianne ja otatte paikalliset kokemuksemme huomioon, ettei tehdä päätöksiä pelkästään yleisten päätelmien perusteella.

4.4 Explore The North & Lapland View Lodge

Me Explore The North & Lapland View Lodgessa arvioimme, että suunniteltu Reväsvaaran tuulipuisto muuttaisi maisemakuvaa tuntuvasti ja vaikuttaisi toimintaamme sekä Luppiovaaraa ympäröimään luontoon erittäin haitallisella tavalla.

Ehdotettu Reväsvaaran tuulipuisto vaikuttaisi haitallisesti toimintaamme, koska suuri osa mökeistämme sijaitsevat Luppiovaaran itäpuolella, Tornionjokea päin. Punaiset huomiovalot tulevat häiritsemään maisemakuvaa voimakkaasti, mutta ne olisivat myös häiritsevä elementti pienessä mökissä, kun valo tulee mökkien suurten näköalaikkunoiden läpi.

Muutkin yritykset käyttävät Luppiovaaraa hyväksi, kun he kuljettavat vieraitaan ja kävijöitään vaaran laelle katselemaan revontulta, mutta myös valokuvaamaan ja katselemaan tähtitaivasta. Tässä on suuri vaara, että Reväsvaaran tuulipuisto johtaa liikevaihdon heikkenemiseen ja siihen, että monet jäävät työttömiksi kunnassa, jossa jo taistelemme paikallemuuton ja tulevaisuudenuskon luomiseksi.

Vieraamme tulevat tänne kokemaan Tornionlaaksoa ja sen koskematonta luontoa, valosaasteiden puuttumista sekä melutonta ympäristöä. Monet näistä kävijöistä ovat myöhemmin tulleet tänne uudestaan tekemään työtä Övertorneåssa matkailualalla. Kaikki sanovat saman asian. Luonto, hiljaisuus ja eläimistö houkuttelevat heidät Tornionlaaksoon. Mahdollisuus asua erikseen, lähellä

luontoa koskemattomassa maisemassa on tärkeä kulmakivi niille ihmisille, jotka ovat valinneet muuttaa tänne rakentamaan itselleen uutta tulevaisuutta täällä. Nämä ihmiset ovat osa ratkaisua, millä pienennetään poismuuttoa Tornionlaaksosta ja luodaan jälleenkasvua tulevaisuuteen. He ovat jättäneet teollisen ja kaupunkimaisen Keski- tai Etelä-Euroopan, jossa on keinotekoisia valosaasteita myös suurten kaupunkien ulkopuolella.

Alueen asukkaille ja elinkeinonharjoittajille aiheutuvat korotetut melutasot tuulivoiman seurauksena on otettava huomioon. Kaava-asiakirjojen melumallinnukset lienevät luotettavia, mutta ennen rakentamista on syytä ottaa huomioon, miten ääni leviää jokilaakson yli Ruotsin puolelle. Ruotsin Övertorneån kunnan ulkoilualueilla melutasot eivät saa ylittää 35 dB. Tämä on Luonnon-suojeluviraston ohjearvo tuulivoimamelulle ulkona.

Jokilaakson eläimistö on myös otettava huomioon. Luppiovaaralla ja sen ympäristössä on ajoittain merikotkia sekä maakotka. Jos katsoo luonnontieteellisen museon listaa uhatuista lintulajeista *, meillä on useita niistä Luppiovaaran ympäristössä ja sen lähialueella. Eläimistö on erittäin tärkeä osa toimintaamme ja Tornionlaaksossa tapahtuvia elämyksiä.

Reväsvaaran tuulipuiston rakentaminen ja sen vaikutukset on vakava asia Luppiovaaran maise-mahotellin kannalta. Sieltä on laajat näkymät luonnolle, metsälle ja joelle. Tuulipuisto voi vaikuttaa investoinnin liikevaihtoon ja siten Övertorneån työpaikkojen määrään.

4.5 Yksityishenkilö

Tällä hetkellä tehdään Tornionlaaksossa suuria investointeja tuulivoimaan Suomen puolella, hyvin lähellä Ruotsin rajaa. Itse asun Ruotsin puolella ja tulen saamaan useita tuulivoimapuistoja suoraan eteeni, nähtävissä keittiön ikkunasta. Ne vaikuttavat arkielämäni ja ammattielämäni yrittäjänä.

Asuin lähes 20 vuotta Göteborgissa ja Tukholmassa, mutta muutin sitten perheeni kanssa takaisin kotitilalleni Tornionlaaksoon. Muutimme tänne useista eri syistä; täällä on kaunista, ei ole melua ja täällä voidaan luoda jotakin aivan omaa ja ainutlaatuista, mm. pienimuotoista high end -toimintaa koskien sekä asumista että häitä, hienolla näköalalla koskemattoman laakson yli.

Oman perheeni yritys ei ole ainoa, vaan monet muutkin investoivat miljoonia toimintaan, joka myy tämän seudun ainutlaatuista maisemakuvaa, hiljaisuutta ja pimeyttä ja saavat elantonsa siitä. Reväsvaara ja Karhakkamaa tulevat kuitenkin lähitulevaisuudessa pilaamaan tämän, jolloin tämän tyyppinen toiminta ei enää ole mahdollista! Myös arkipäivämme ja elämämme rumentuu ja häiriintyy. Se on ehkä tärkeämpää kuin kaikki muut näkökohdat. Halutaanko asua suurten tuulivoimapuistojen naapurina vai pitäisikö muuttaa jonnekin muualle, taas?! Onko koko maa pidettävä elävänä vai saavatko vain kaupungit elää?

Kuulumme Swedish Laplandin matkailuelinkeinoon, jonka liikevaihto v. 2019 oli yli 7 miljardia kruunua. Se on yksi seudun tärkeimmistä peruselinkeinoista! Vierailuelinkeino saa maaseudun elämään, se luo työpaikkoja ja parantaa asukkaiden palveluja. Sen seurauksena yhä enemmän ihmisiä haluaa jäädä tänne asumaan – tai palata tänne! Tuulipuistot eivät luo työpaikkoja meille. Niiden tarvitsema osaaminen löytyy useimmiten ulkomailta ja huoltohenkilöstö tulee lentäen lyhyille käynneille. Näin se toimii muualla, ja näin se tulee toimimaan myös täällä.

Tornionlaaksoon ei tule kävijöitä näkemään suuria, pyöriviä tuulivoimaloita, jotka ovat yhtä korkeita kuin Eiffeltorni, näkemään satoja vilkkuvia valoja ja kuulemaan sihahtavaa ääntä ympäri vuorokauden. Sitä he tulevat kuitenkin näkemään, jos rakennetaan tuulivoimaloita laaksoon.

Tornionlaakso on kulttuuriherkkä alue, jossa kylät ja talot on sijoitettu jokea pitkin. Niillä on yleensä ikkunoita joelle päin, jotta voidaan nähdä mitä joella tapahtuu.

Tällä hetkellä näemme selvästi Ruotsin Korpikylää vastapäätä olevat tuulivoimalat, erityisesti pimeässä. Niitä on vain 8 ja niiden korkeus on 140 m, mutta ne näkyvät kuitenkin melkein 20 km etäisyydellä, kun laakso on niin pitkä! On kauhistuttavaa, että halutaan sijoittaa näin monta tuulipuistoa laaksoon, voimaloiden korkeus on lisäksi kaksinkertainen ja lukumäärä suuri.

Tornionlaakso on Natura 2000 -alue, eli alue, joka antaisi lisäsuojaa lajeille ja elinympäristöille. Luonnonsuojeluviraston nettisivulla lukee, että "Laji- ja luontodirektiivien tavoite on biologisen monimuotoisuuden edistäminen ja säilyttäminen säilyttämällä ja parantamalla luonnonympäristöä. ... Näillä alueilla on lajeja ja luontotyyppejä, jotka ovat erityisen suojanarvoisia Euroopan tasolla. Tavoitteen saavuttamiseksi tehtävät toimenpiteet on toteutettava kullakin valitulla alueella." Ihminen on myös laji. Se on otettava huomioon, kun päätetään muuttaa heidän elämänsä näillä uusilla tuulipuistoilla.

On olemassa useita syitä miksi tuulipuistoa/-puistoja ei saa sijoittaa näin lähelle Ruotsin rajaa. Eri raporteissa kerrotaan niiden terveysvaikutuksista lähiympäristön asukkaisiin ja että tuulivoima on epävarma sähköntuottaja. Ne haittaavat myös lähiympäristöämme:

- Maisemakuva hävitetään pitkäksi aikaa tulevaisuuteen
- Kiinteistöjen hinnat tulevat laskemaan lisää
- Poismuutto kasvaa

Näinkö tehdään, jotta koko maa pysyisi elävänä? Hävitetään lähiympäristö, jossa ihmiset pyrkivät elämään ja saamaan elantonsa siitä? Jos tuulivoimalla olisi ollut vähemmän haittavaikutuksia, kaikki Suomen tuulivoimatuotanto olisi rakennettu Suomen rannikkoa pitkin, missä tuulee eniten. Näin Suomen tuuliatlaksen mukaan.

Suurten tuulivoimapuistojen rakentaminen tälle alueelle on aivan väärää ja vastustan jyrkästi Revasvaaran tuulipuistoa ja kaikkia muitakin tuulipuistoja Tornionlaaksossa!

4.6 Yksityishenkilö

Olemme ranskalainen/hollantilainen pariskunta ja olemme asuneet Luppiossa lähes 2 vuotta. Työskentelemme toiminnan johtajina Lapland View Lodgessa ja rakastuimme tähän seutuun. Etsimme nyt ostettavaa taloa Luppiossa ja aiomme kehittää erämaavalokuvausyritystä. Valitettavasti kuulimme tuulivoimahankkeesta muutama päivä sitten. Olemme käyneet monissa eri paikoissa Norjassa ja Ruotsissa ja päätimme lopuksi muuttaa tänne alueen luonnon ja hiljaisuuden johdosta. Jos nämä valtavat rakennelmat ilmestyvät ikkunoittemme eteen (olemme löytäneet talon, jonka haluamme ostaa, mutta tuulivoimalat näkyisivät sen ikkunasta), se olisi valtava pettymys. Se voisi myös vaikuttaa haitallisesti suunnittelemaamme yritystoimintaan.

Mökkien kävijöiden näkökohdat: Kuulemme vuoden ympäri miten kaunis näköala Luppiovaaralta on. Tämä on yksi syy, miksi kävijät Etelä-Euroopasta tulevat uudestaan toisen tai kolmannen kerran tänne mökkilomalle. Tuulivoimalat vaarantavat alueen houkuttelevuutta matkailijoille.

Harkitkaa hankkeen sijoituspaikkaa uudestaan. Muita mahdollisia paikkoja on varmasti monta, joissa vaikutus ihmisiin, luontoon ja matkailuelinkeinoon olisi pienempi.

4.7 Yksityishenkilö

Minulla ja perheelläni, kuten monilla muilla poismuuttaneilla, on juuremme Tornionlaaksossa. Tuulipuisto olisi suuri uhka paikallisille yrityksille, joissa käymme joka vuosi kun perhe ja sukulaiset kokoontuvat, esim. Luppiovaaralla, Kukkolakoskella ja Art hotel Tornedalenissa.

Nämä yritykset ja toiminnat liittyvät kiinteästi Tornionlaakson hiljaisuuteen ja luontoelämyksiin. Ne ovat Tornionlaakson symboli, ja kun teemme yhdessä sukulaisten ja ystävien kanssa pitkän matkan sinne, haluamme käydä juuri näissä paikoissa.

Jos rakennetaan tuulivoimapuisto niiden läheisyyteen, ei olisi enää mikään nautinto palata Tornionlaaksoon. Joutuisimme järjestämään perheen ja suvun tapaamiset jossakin muussa turmeltumattomassa paikassa.

4.8 Yksityishenkilö

Luppjo intresseförening (kyläyhdistys) vastustaa tuulipuiston rakentamista suunnitellulle alueelle. Meillä on seuraavat perustelut.

Maisemakuvan muuttuminen

Vaikutus alueen ulkonäköön Ruotsin puolella tulee olemaan erittäin haitallinen maiseman luonnolle ja laadulle. Tuulivoimapuiston sijoitus aiheuttaa paljon haitallisia vaikutuksia ihmisten elin- ehtoihin, viihtyvyyteen ja yrittäjyyteen Luppion asukkaille sekä Luppion pohjois- ja eteläpuolella sijaitsevien kylien asukkaille. Tuulivoimalat tulevat hyvin lähelle Tornionjokea, n. 3 km ja Luppion kylä sijaitsee suoraan vastakkaisella puolella. Kuvista näkee selvästi, miten 225 m korkuiset voimalat tulevat näkymään Luppion kylään. Tuulipuisto hävittää maisemakuvan kokonaan Ruotsin puolelta katsottuna. Luppjoaaralle on hiljattain rakennettu suuri matkailulaitos. Sieltä esitetyt kuvat eivät näytä selvästi niiden vaikutusta, koska matkailulaitos sijaitsee paljon korkeammalla kuin paikka, josta kuvat on otettu. Kuvat eivät anna oikeata käsitystä todellisuudesta. Useat kuvat on otettu sumuisessa säässä, jolloin sumu peittää tuulivoimalat. Kirkkaalla säällä olisi nähty paljon selvemmin, miten maisemakuva muuttuu huonompaan suuntaan.

Puutteellinen ympäristövaikutusten selostus

Ympäristövaikutusten selostus on mielestämme puutteellinen. Se ei ota riittävästi huomioon Ruotsin puolen asukkaille aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Ympäristövaikutusten selostus on vanha ja sen jälkeen on tapahtunut paljon. Esim. eräs yrittäjä on rakentanut 40 mökkiä, ravintolan ja muita rakennuksia Luppjoaaralle. Matkailijat haluavat nähdä revontulta. Jos tuulipuisto rakennetaan, matkailijat näkevät sen sijaan pyöriviä voimaloita ja vilkkuvia voimakkaita valoja. Kuka ostaisi sellaista näköalaa? Kysely on tehty 2014/15. Kukaan Luppion asukkaista ei tunnista, että he olisivat vastanneet Reväsvaaran tuulipuistoa koskevaan kyselyyn. Kiinteistöjen arvo tulee laskemaan, kun tuulivoimalat ilmestyvät näköalaan. Tuulipuisto rakennetaan aivan Tornionjoen viereen, joka on tärkeä koskematon rajajoki. Koskematon luonto ja maisema ovat tärkeitä kunnan asukkaille ja yritystoiminnalle.

4.9 Yksityishenkilö

Asun osa-aikaisesti Tornionlaaksossa mutta suunnittelen muuttoa sinne kokoaikaisesti. Korpikylää vastapäätä ovat tuulivoimalat häiritsevät minua nyt jo.

Suunniteltu Reväsvaaran tuulipuisto tulee muuttamaan maisemakuvaa niin huomattavasti, että jos se rakennetaan, valitsen ehkä toisen asuinpaikan. Suomen rakentamiset Tornionlaaksoon eivät ole minulle hyödyksi eivätkä muillekaan kuin heille itselleen. Minulla on tällä hetkellä kaksi yritystä Tornionlaaksossa, mutta niiden pyörittäminen ei enää onnistu, jos itse asun jossakin muualla.

Lisäksi tuntuu oudolta, että heidän konsulttiyrityksensä väittää, ettei alueella ole suuria petolintuja kuten kotkia.

4.10 Yksityishenkilö

Asun Vitsaniemi Gård -nimisellä tilalla Risuddenilla/Vitsaniemellä, jossa minulla on myös yritys. Vastustan Reväsvaaran tuulipuiston rakentamista.

Asuinympäristö

Asumme Natura 2000 -alueella. Natura 2000 on EU-verkosto, joka tarkoittaa, että alue on luokiteltu valtakunnallisesti tärkeäksi ja sillä on erityisiä suojelu- ja säilyttämisarvoja ja se sisältyy verkostoon, jossa on uhattujen ja harvinaisten lajien elinympäristöjä. Tästä syystä rakentaminen alueella on tiukasti rajoitettu.

Tämä alue on vanhaa kulttuuriseutua. Tuulivoimaloiden rakentaminen melkein meitä vastapäätä hävittäisi maisemakuvan ja muuttaisi jokilaakson luonnetta luonnonkauniista ja ainutlaatuisesta maisemasta brutaalisti vilkkuvaksi teollisuusmaisemaksi, jossa on korkeita torneja ja pyöriviä

tuulivoimalapoja, jotka eivät kuulu tähän maisemakuvaan. Koska Suomen puolella suunnitellaan tuulivoimahankkeita useassa kunnassa Tornionjokea pitkin, mm. Karhakkamaalle, ja lisäksi Karungia vastapäätä on jo tuulipuisto, yhteisvaikutus asuinympäristöön olisi erittäin haitallinen. Puolet horisontista, pohjoisesta etelään, saisi teollisen luonteen ja haitallisia visuaalisia vaikutuksia asuinympäristöön. YVA-menettelyssä ja osayleiskaavassa selvitettiin ja tunnistettiin huomattavat vaikutukset YVA-lain 9 § ja 39 § edellyttämällä tavalla, mutta Suomen käytäntö on heikko, kun se ei riittävässä määrin ole ottanut paikallisväestön mielipiteitä asuinympäristöstään huomioon. Vitsaniemellä ei ole tehty mitään haastatteluja. Emme hyväksy vaikutustendarviointia asuinympäristön osalta.

Emme myöskään hyväksy linnustoa koskevaa vaikutustendarviointia. Olemme lintuharrastajia ja olemme nähneet useita kotkia ja kotkanpareja, sekä maakotkaa että merikotkaa, jotka ovat jo muutaman vuoden talvisin kalastaneet jään reunalta talomme edustalla. YVA:ssa mainitut asiat petolinnuista eivät siis pidä paikkaansa.

Investoinnit ja yrittäjyys

Meillä on Vitsaniemi Gårdilla yritystoimintaa, johon kuuluu pienimuotoista vierailuelinkeinoa, joka perustuu erämaaluontoon, metsästyksen, kalastukseen, pimeyteen ja revontuleen sekä tilalla asumiseen. Reväsvaaran tuulipuisto vaarantaisi ja heikentäisi toimintaamme ainakin revontulimatkailun osalta, kun vilkkuvat tai infrapunaiset valot hallitsisivat näköalaa ja näkyisivät laajalle alueelle. Tämä johtaisi yöpyjien vähenemiseen sekä laskeviin tuloihin. Olemme investoineet asumiseen, jossa meillä on näköala idän suuntaan Tornion jokilaaksolle päin, jolloin tuulipuisto häiritseisi näkymää, koska monet vieraistamme tulevat tiiviistä kaupunkiympäristöistä koko Euroopasta, jotta he saisivat kokea pimeyttä, hiljaisuutta ja revontulta. Matkailuun ei enää investoida ennen kuin Reväsvaaran hankkeesta on luovuttu.

Suhteet naapurikuntaan Ylitornioon

Vitsaniemi/Risuddenin kylällä ja yrityksellämme Vitsaniemi Gårdilla on ollut hyvät sekä kaupalliset että henkilökohtaiset suhteet Ylitornion kunnan yrityksiin ja eri henkilöihin. Jos Ylitornion kunta vie suunnitelmat läpi yhdessä tuulivoimayhtiön kanssa, se vaikuttaisi psykologisesti haitallisesti suhteeseen. Jos kunta aiheuttaa naapurikunnalle haittaa, mikä tapahtuisi, jos Reväsvaaran tuulipuisto rakennetaan, emme haluaisi enää olla tekemisissä Ylitornion kunnan ja sen kauppojen ja asukkaiden kanssa. Hanke tuo valitettavasti taloudellisia ja vihreitä etuja Ylitornion kunnalle, mutta psykologiset haitalliset vaikutukset on myös otettava huomioon.

Vaihtoehto

Emme vastusta tuulivoimaa, ymmärrämme että se on vihreää ja tarpeellista. Vastustamme Reväsvaaran tuulipuistoa, joka sijoitettaisiin liian lähelle toisen maan rajaa, Natura 2000 -alueelle, jossa koskematon joki on yksi harvoista Ruotsin luonnonjoista, joihin ei ole rakennettu vesivoimaa. Tuulipuisto näkyisi monta kilometriä maisemassa ja häiritseisi erittäin monta asukasta naapurimaassa Ruotsissa. Kehotamme tuulivoimayhtiötä ja Ylitornion kuntaa tutkimaan mahdollisuuksia siirtää puistoa itäänpäin muutama kilometri, pois rajalta ja jokialueelta. Sielläkin on seilänteitä ja matalia vaaroja.

4.11 Yksityishenkilö

Reväsvaaran suunnitellun tuulivoimapuiston johdosta haluan esittää huoleni siitä, miten sellainen puisto tulee vaikuttamaan lähiympäristöömme. Vastustan suunnitelmia jyrkästi. Asun perheeni kanssa Risudden-Hedenäsetissä, pari kilometriä suunnitellusta tuulipuistosta. Siksi puisto tulee vaikuttamaan suoraan arkeemme loppuelämäksemme, niin kauan kuin jääme tänne asumaan. Jos puisto toteutuu, muutamme luultavasti pois.

Tuulipuiston rakentaminen asutulle alueelle aiheuttaa erittäin paljon haitallisia vaikutuksia, ja jos se vielä tehdään suojatun joen suoraan yhteyteen (meillä on hyvin vähän suojattuja jokia) se on täysin käsittämätöntä. Kaikki ymmärtävät, että energiantuotantoa on lisättävä, mutta miksi halutaan rakentaa kylien ja alueen elinhermona toimivan joen yhteyteen? Sekä Ruotsissa että Suomessa on paljon asumattomia alueita, mutta kaikki suuremmat vesistöt ovat ammoisista ajoista

olleet houkuttelevia paikkoja perustaa kyliä ja asutusta. Övertorneån kunta on esittänyt mielipiteensä tässä asiassa erittäin selkeästi, että ei vastusteta tuulivoiman rakentamista, mutta sitä ei saa rakentaa joen lähialueelle. Kuntalaisena olen iloinen tästä kannanotosta. Valitettavasti Ylitornion kunta ei ole samaa mieltä.

Rambollin kaavaselostuksessa lukee linnustosta, että kaava-alueelta ei ole löydetty pesiviä suuria petolintuja, mutta Ruotsin puolella on pesiviä merikotkia ja pöllöjä kaava-alueella vastapäätä. Lisäksi on huomionarvoista, että 15,2 % kaikista havaituista muuttolinnuista lensivät törmäyskorkeudella kaava-alueen yli, mikä on minusta erittäin korkea luku. Se johtaisi siihen, että suuri määrä lintuja tulee kuolemaan kevät- ja syysmuuton aikana. Tiedetään, että muuttolinnut seuraavat jokea muuton aikana. Tästäkin syystä ei sovi rakentaa tuulivoimaa suoraan joen lähialueelle.

4.12 Yksityishenkilö

Me Tornionlaaksossa asuvat saamme elää ainutlaatuisella alueella: joki virtaa vapaasti ja asutus on omaleimaista rantakylillään rantoja pitkin. Luonto on sekä karu että antoisa. Toisella puolella jokea on veljeskansa, joka sekin rakastaa Tornionlaaksoa ja vaalii sitä.

Tornionlaaksossa on nykyään kasvava vierailuelinkeino joka työllistää yhä enemmän ihmisiä. Muu maailma kehittyy ahtaampaan ja rakennettuun suuntaan. Planeetallamme on vähän paikkoja jotka ovat hiljaisia, missä lohi saa uida vapaasti joessa ja ympäristö antaa sinulle rauhaa. Olemme huomanneet, että monet toimijat sekä Suomen että Ruotsin puolella jokea ovat onnistuneet rakentamaan toimintaa, joka houkuttelee kävijöitä koko maailmalta. Vierailuelinkeinon kehitys tähän mennessä on vain alkua.

Ainutlaatuista seutuamme uhkaa nyt uusi ryöstö. Satoja metrejä korkeita tuulivoimaloita on tarkoitus rakentaa Lapporten-kutsumallemme vuorelle suoraan näköalamme eteen! Lisäksi saamme öisin valoa vilkkuvista lamputa. Jos haluaisimme Las Vegas -tunnelmaa, olisimme muuttaneet Las Vegasiin.

Ylitornion asukkaat saavat lisäksi jatkuvaa taustamelua. Kieksiäisvaaran tuulivoimaloista tiedämme, että tietyillä tuulilla ja säillä traktorinomistajat eivät kuule, onko moottori käynnissä vai ei. Talojen hinnat Ruotsin puolella tulevat laskemaan, mutta Ylitorniossa kiinteistömarkkinat romahtavat täysin.

Vastustamme Reväsvaaran tuulipuistoa seuraavista syistä:

- *Tuulivoimalat tulevat olemaan erittäin näkyviä meille Risudden-Vitsaniemellä*
- *1000-vuotinen ainutlaatuinen kulttuuriseutu hävitetään*
- *Vierailuelinkeino molemmin puolin jokea menettää toimintaedellytyksensä*
- *Kiinteistöjen hinnat tulevat laskemaan*

Ymmärrämme, että maailma tarvitsee energiaa, ja tuulivoima on yksi tulevaisuuden energialajeista. Mutta asumme haja-asutusalueella, jossa on valtavasti alueita mistä valita: miksi pitäisi pilata lähes 1000-vuotinen kulttuuriseutu ja rakentaa tuulivoimaloita Tornionlaakson ydinalueelle?

4.13 Yksityishenkilö

Neljä vuotta sitten muutin perheeni kanssa Norjasta Tornionlaaksoon. Muutimme Hedenäsetiin, jotta lapsemme siasivat kasvaa maaseudulla ilman kaupungin kiireitä.

Useat lapsiperheet ovat näinä vuosina muuttaneet Hedenäsetiin ja sen lähikyliin. Tämän ansiosta kylän vapaakoulu, jossa on luokat 1–9, on voinut säilyttää henkilökuntansa ja panostaa tulevaisuuteen. Yhteistä kymmenkunnalle tänne muuttaneille perheille on se, että he rakastavat Tornionlaakson luontoa. Tämä kuntaan muuttanut uusi väestö on Övertorneån kunnan tulevaisuus.

Reväsvaaran tuulivoimasuunnitelmat voivat hävittää tulevaisuuden muuttoa suunniteltua tuulipuistoa vastapäätä sijaitseviin kyliin. Reväsvaara sijaitsee Ylitornion takana, joten keskustan

asukkaat saavat tuulivoimalat taakseen eikä heidän tarvitse nähdä niitä. Ruotsin puolella asuville tilanne on aivan toinen. Alueella Övertorneåsta Risuddeniin asti lähes kaikki asukkaat tulevat näkemään tuulivoimalat ikkunastaan. Vilkkuvat valot talvisaikaan häiritsevät Tornionlaakson rauhaa. Voimalat tulevat häiritsemään Ruotsin puolta enemmän. Näin on Korpikylässä; tuulivoimalat eivät juuri näy Suomen puolella. Ruotsin puolella ne näkyvät Bäckestasta Karungiin, 23 km matkalla.

Tuulivoimalat tulevat vaikuttamaan paljon Ruotsin puolelle, mikä Rambollin konsulttinne myös sanoi elokuussa Hedenäsetissa pidetyssä yhteisneuvottelussa.

Olette nyt ajaneet tätä hanketta useita vuosia ja olette selvittäneet mm. vaikutusta Struven meridiaanikaareen ja olette tehneet muutoksia, jotta hanke ei häiritsisi sitä kulttuuriosaa. Mutta ette ole vielä tehneet mitään, jotta voimalat eivät häiritsisi Ruotsin Tornionlaakson tärkeimpiä biologisia olentoja, eli ihmisiä. Saitte kasoittain valituksia aikaisemmassa vaiheessa. Ruotsin puolen ihmiset suhtautuvat selvästi kielteisesti tuulivoimaloiden ilmestymiseen talojensa eteen, koska he saavat tuulivoimasta vain huonot puolet, voimakkaat vilkkuvat valot öisin, lapojen suhinaa ja pihatun näköalan suurella osalla vaikutusalueetta.

Kehotan Ylitornion kuntaa jättämään voimalat rakentamatta Tornionjoen laaksoon. Niitä voidaan rakentaa idemmälle, jolloin ne eivät vangitse katseita Tornionjoella.

4.14 Yksityishenkilö

Asuin lähes 20 vuotta muualla mutta olen nyt muuttanut takaisin kotikuntaani Övertorneåan, monesta eri syystä. Täällä on niin kaunista ja koskematonta. Ennen kaikkea arvostan luontoa ja hiljaisuutta. Kävelen usein jokea pitkin koirani kanssa. Tällä hetkellä näen selvästi Ruotsin Korpikylää vastapäätä sijaitsevat tuulivoimalat, erityisesti pimeässä. Niitä on vain 8, ja niiden korkeus on 140 m. Siitä huolimatta ne näkyvät lähes 30 km etäisyydelle, koska laakso on niin pitkä.

Vastustan jyrkästi tuulivoimaloiden rakentamista sekä Ruotsin että Suomen Tornionlaaksoon.

4.15 Yksityishenkilö

Vastustamme suunnitellun Reväsvaaran tuulivoimapuiston rakentamista Ylitornion kuntaan.

Koskematon ja ainutlaatuinen Ruotsin ja Suomen välinen rajajokilaakso ei sovellu teolliseksi tuulivoimapuistoksi. Siinä on runsas luonnonelämä ja hyvin säilynyt kulttuurimaisema, jossa kaksi maata ja niiden asukkaat ovat yhdessä auttaneet toisiaan, sekä ennen että nykyään.

Suomen Ylitornioon rakennettava tuulipuisto ei vaikuta ainoastaan sen paikkakunnan asukkaisiin vaan myös erittäin tuntuvasti meihin, jotka tosin asumme toisessa maassa mutta kuitenkin lähimpänä naapurina. Hanke ei vaikuta pelkästään meihin yksittäisinä henkilöinä vaan myös matkailuelinkeinon yrityksiin ja tämän alueen kulttuuriyrittäjiin, juuri ainutlaatuisen ja koskemattoman luonnon johdosta.

Minä synnyin Vitsaniemellä jo 1930 ja olen asunut täällä koko elämäni, kohta 93 vuotta. Olen nähnyt yhteiskunnan nopeat ja mullistavat muutokset elämäni aikana ja ymmärrän, että tarvitaan uusiutuvaa sähköntuotantoa. Tuulipuiston sijoittaminen Tornionlaaksoon ei kuitenkaan sovi. Joka aamu, kun katson keittiöni ikkunasta ulos, näen joen, sen ympärillä olevan laakson ja Suomen puolella olevat naapurini. Kun istun ulkona portaillani, kuulen joen humisemista ja lintujen laulua. Hanke heikentää selvästi elämänlaatuani, jos näen sen sijaan teollisen tuulivoimapuiston, jatkuvasti vilkkuvia voimakkaita lentoestevaloja sekä koen melun ja infraäänen riskiä. Hanke vaikuttaa myös kiinteistöni arvoon, koska tuulivoimaloiden läheisyydestä sijaitsevista taloista ei ole kysyntää. Olen myös huolissani uusien sukupolvien halusta ja mahdollisuuksista asettua tänne asumaan ja toimimaan.

Minä olen palannut juurilleni ja muuttanut takaisin Risuddeniin, jotta pääsisin lähemmäksi ainutlaatuista luontoa, ulkoilumahdollisuuksia ja metsästystä. Kaikki tämä muuttuu, jos tuulipuisto toteutuu jokilaaksossa. Tuulipuisto kotini edessä vaikuttaisi myös haitallisesti elämänlaatuuni, ja jos suunnitelmat toteutuvat, joudun harkitsemaan, haluanko todella elää ja asua täällä koko loppuelämäni. Jääkö minunkin vanhempien koti, kuten monet muutkin talot, tyhäksi ja autioksi?

4.16 Yksityishenkilö

Tällä hetkellä suunnitellaan monta tuulivoimahanketta Tornionlaakson Suomen puolelle, hyvin lähellä Ruotsin rajaa. Asun Ruotsin puolella Hedenäsetissä ja tulen saamaan tuulivoimapuiston suoraan eteeni ja elämäni, jota vietän suureksi osaksi ulkona luonnossa ja joella kesäisin.

Olemme mieheni kanssa asuneet lähes 20 vuotta Turussa ja Norjassa ja muutimme sitten 7- ja 10-vuotiaiden lastemme kanssa takaisin kotikuntaamme Övertorneåån. Muutimme tänne monista eri syistä; täällä on kaunista, ei ole melua, täällä voidaan luoda jotakin omaa, ja näköala koskemattomalle laaksolle on upea.

Perheemme panostaa yrittäjyyteen, kuten monet muutkin, jotka investoivat miljoonia yrittämiseen, jotta he voisivat elää toiminnastaan myymällä alueen ainutlaatuista maisemakuvaa, hiljaisuutta ja pimeyttä. Jos Reväsvaaran tuulipuisto toteutuu, kaikki tämä häviää, mikä pilaa nämä kaikki toiminnat! Mutta myös arkemme ja jokaipäiväinen elämämme rumentuu ja häiriintyy. Se on ehkä kaikkein tärkeintä.

Tornionlaaksoa pidetään kulttuuriherkkänä alueena, jossa kylät ja talot on sijoitettu jokea pitkin. Ikkunat on yleensä suunnattu jokea päin, jotta voidaan seurata, mitä joella tapahtuu. Työmatkalan autolla Övertorneåån ja sieltä takaisin katselen Tornionjokea ja Suomea. Tuulipuisto hävittäisi laakson kokonaan ja elämänlaatuini huononisi.

Tällä hetkellä näemme Ruotsin Korpikylää vastapäätä olevat tuulivoimalat, erityisesti pimeässä. Niitä on vain 8 ja niiden korkeus on 140 m. Siitä huolimatta ne näkyvät lähes 30 km etäisyydellä, kun laakso on niin pitkä! On järkyttävää, että suunnitellaan monta puistoa lisää tähän laaksoon, ja että Reväsvaaran voimaloiden korkeus on lisäksi kaksinkertainen ja niiden määrä on paljon suurempi.

Tornionlaakso on Natura 2000 -alue, jonka pitäisi antaa lajeille ja elinympäristöille erityistä suojaa. Luonnonsuojeluviraston sivustolla lukee, että "Laji- ja luontodirektiivin tavoitteena on biologisen monimuotoisuuden edistäminen ja säilyttäminen säilyttämällä ja parantamalla luonnonympäristöä. ... Näillä alueilla on lajeja ja luontotyyppisiä jotka ovat erityisen suojanarvoisia Euroopan tasolla. Tavoitteen saavuttamiseksi tehtävät toimenpiteet on toteutettava kullakin valitulla alueella." Ihminen on myös laji. Se on otettava huomioon, kun päätetään muuttaa heidän elämänsä näillä uusilla tuulipuistoilla.

On olemassa useita syitä miksi tuulipuistoa/-puistoja ei saa sijoittaa näin lähelle Ruotsin rajaa. Eri raporteissa kerrotaan niiden terveysvaikutuksista lähiympäristön asukkaisiin ja että tuulivoima on epävarma sähköntuottaja. Ne haittaavat myös lähiympäristöämme:

- Maisemakuva hävitetään pitkäksi aikaa tulevaisuuteen,
- Kiinteistöjen hinnat tulevat laskemaan lisää
- Poismuutto lisääntyy ja paikallemuutto vähenee

Näinkö tehdään, jotta koko maa pysyisi elävänä? Hävitetään lähiympäristö, jossa ihmiset pyrkivät elämään ja saamaan elantonsa siitä? Jos tuulivoimalla olisi ollut vähemmän haittavaikutuksia, kaikki Suomen tuulivoimatuotanto olisi rakennettu Suomen rannikkoa pitkin, missä tuulee eniten. Näin Suomen tuuliatlaksen mukaan.

Suurten tuulivoimapuistojen rakentaminen tälle alueelle on aivan väärää ja vastustan jyrkästi Reväsvaaran tuulipuistoa ja kaikkia muitakin tuulipuistoja Tornionlaaksossa!

4.17 Yksityishenkilö

Lähetän tämän viestin, koska olen huolissani uusien tuulivoimaloiden kehittämisestä Lapissa.

Ensin kerron vähän itsestäni. Omistan yrityksen, joka järjestää retkiä erityisesti ihmisille, joilla on rajallinen liikkuvuus (ennen kaikkea pyörätuolissa istuville). Itsekin käytän pyörätuolia. Yrityksemme on ollut markkinoilla lähes 20 vuotta ja olen itse työskennellyt matkailualalla yli 40 vuotta. Meillä on maailmanlaajuista toimintaa, mutta Ruotsi (ja viime vuosina erityisesti Lappi) on meille tärkeä alue. Luomme ihmisille mahdollisuuksia!

Nyt olen saanut tietää, että ehdotetaan tuulipuiston rakentamista joen läheisyyteen kauniin Tornionlaakson ytimeen ja olen nähnyt kopion Reväsvaara-hankkeesta.

Meillä on yhteistyötä Övertorneåssa toimivan yrityksen kanssa, ainoa Lapissa tunnettu yritys, joka järjestää ateriapalvelua nimenomaan vammaisille ja sellaisille, joilla on erityistarpeita. Huoltoa ja avustusta tarjotaan, jotta vieraamme pääsevät metsään ja näkemään paikkoja joista on laaja näköala ympäristöön.

Tunnen matkailualan hyvin, myös Alankomaissa, sekä tavanomaisten matkailijoiden että vammaisten näkökulmasta. Siksi voin vakuuttaa, että hollantilaisten ja muiden eurooppalaisten suurin syy käydä Lapissa on eri vuodenaikoina tarjolla olevat toiminnat, revontulen näkeminen sekä suurten koskemattomien metsien ja luontaisten vuorten näkeminen.

Edellä mainituista syistä pyytäisin teitä sijoittamaan tuulivoimalat jonnekin muualle, jossa niillä ei olisi näin tuhoisia vaikutuksia maisemaan, koska ne tekevät Tornionlaakson vähemmän houkuttelevaksi matkailijoille.

Hollannista tiedämme, että jos yksi tuulipuisto saa luvan, niin perässä niitä tulee kohta lisää, ja jos näin käy, ja erityisesti jos niitä sallitaan vielä lisää, niiden vaikutus matkailuun tulee olemaan erittäin vakava.

On tosiasia, että matkailijat Alankomaista ja muista Euroopan maista eivät valitse paikkoja, joissa metsäinen maisema ja näköala on hävitetty tuulivoimaloilla.

Jos väitetään, että Lapin tärkeisiin paikkoihin rakennettavat tuulivoimalat eivät vaikuttaisi haitallisesti lähialueiden matkailuun, he eivät ymmärrä mitkä tekeijät tekevät Lapin niin erityisen houkuttelevaksi matkailijoille.

Olen viettänyt paljon aikaa Övertorneåssa ja myös Suomen puolella, joten tiedän, että molemmilla mailla on ihania ja ainutlaatuisia resursseja metsäympäristöissään, ja molempien maiden pitäisi tehdä kaikkensa pitämään nämä asiat muuttumattomina matkailun kannalta tärkeillä alueilla, koska matkailu on paikalliselle taloudelle tärkeä.

Ja tietysti ymmärrän, että meidän pitää auttaa ilmastoa ja luontoa... eli en tarkoita, ettei saisi tehdä mitään. Minulla oli eilen pitkä keskustelu Norjasta olevien ihmisten kanssa. Heillä on sama ongelma. Täytyy ajatella sopivaa paikkaa, melua, valoa ja eläimistöä jotta löydetään paras mahdollinen päätös.

4.18 Yksityishenkilö, kiinteistö 19:1

Ruotsin ja Suomen välinen rajajoki, Tornionjoki, ja sen luonto, kulttuurimaisema ja ainutlaatuiset kalastusalueet on asukkaiden ja vierailijoiden elinhermo. Alue on valtakunnallisesti arvokas kalastuksen ja ulkoilun kannalta kulttuuriympäristössä, jonka arvokas luonto ja maisema on säilyttänyt omaleimaisen ulkonäkönsä monessa sukupolvessa. Talot on sijoitettu joelle ja suomalaisille naapureille päin. Jokilaaksossa on näköalana Suomen puoli. Kiinnostus kiinteistöistä ja jokilaaksossa asumisesta, joen varrella olevissa kylissä, on kasvanut ja on eri hankkeissa tärkeä tekijä seudun myönteisen kehityksen kannalta. Alueelle on perustettu paljon matkailualan yrityksiä ja vierailijoiden määrä kasvaa jatkuvasti. Hakeudutaan ympäristöön, joka tarjoaa ainutlaatuisia ja monipuolisia ulkoilumahdollisuuksia eri vuodenaikoina. Matkailu suuntautuu yhä enemmän pohjoiseen ja houkuttelee ihmisiä myös kokeilemaan Tornionlaaksossa elämistä.

Teollinen tuulivoimapuisto vaikuttaisi huomattavasti kylässä tapahtuviin panostuksiin, vapaa-ajantoimintaan jokea pitkin ja elinympäristöön sekä mahdollisuuksiin jatkuvaan kehitykseen. Vaikutukset Ruotsin puolelle ovat erittäin haitallisia. Näköalaamme ilmestyy tuulivoimala-aita jokea pitkin, tiivis alue vilkkuvia voimakkaita lentoestevaloja ja jatkuva melu, välkettä ja muita haittoja, jotka aiheutuvat tuulivoimapuistosta. Infraääni vaikuttaa myös suuremmalla etäisyydellä. Vaikutus terveyteemme ja elinympäristöömme on haitallinen eikä jokilaaksoa voida enää markkinoida arvokkaana ja ainutlaatuisena kalastus- ja virkistysalueena, jossa saisi luontoelämyksiä eikä jännittävänä elämänä jossa voi toimia yrittäjänä.

Jos tuulivoimapuisto toteutuu, se tulee vaikuttamaan erittäin voimakkaasti asukkaisiin ja kiinteistöjen arvoon. Arvo laskee, erityisesti kun suunnitellaan vielä lisää tuulipuistoja. Tämä huonontaisi ja heikentäisi myyntimahdollisuuksia, koska tuulipuisto aiheuttaa niin paljon haittoja.

4.19 Yksityishenkilö

Allekirjoittanut katsoo, että suunniteltua Reväsvaaran tuulipuistoa ei saa rakentaa kyseiseen paikkaan Ruotsin rajan läheisyyteen. Ruotsin puolella jokea on tiukat säännöt. Luonnon ja eläimistön suojelu ym. on tiukkaa, jotta tämä luonto voidaan säilyttää vierailijoiden ja asukkaiden viihtyvyydelle. Se on Natura 2000 -alue ja Ruotsissa on lisäksi rantojensuojelumääräyksiä, jotka eivät salli rakentamista rannan läheisille alueille. Alue molemmin puolin valtakunnanrajaa on kulttuurialuetta, jossa on rivikyliä, mikä on kautta aikojen ollut ihailtavaa. En ymmärrä, että Suomen puolella sallittaisiin suurten teollisuusalueiden rakentamista näin lähelle rajaa.

Alueella on runsas eläimistö, mm. maakotka, merikotka ja muita lintulajeja, jotka hyvin usein näkyvät jokialueella. Joessa on myös pysyvä saukkokanta sekä minkkiä. Talvisin täällä käy usein ilveksiä, jotka oleskelevat rannan läheisellä alueella. Lisäksi alueella on hirviä ja muita tavanomaisia eläimiä ja lintuja.

Tämänkokoinen tuulipuisto rumentaa lähiympäristöä huomattavasti, ja kehitysvaiheessa olevat matkailuyritykset jäävät kärsimään. Investoinnit matkailualaan tulevat todennäköisesti väheneen tai jäämään kokonaan toteuttamatta.

Kiinteistöjen hinnat laskevat, kun ostokiinnostus vähenee. Tällä hetkellä ostetaan kiinteistöjä alueen kauniin, rauhallisen ja koskemattoman luonnon johdosta. Hyvin harvat haluavat tällaisia vilkkuvia torneja suoraan ruotsalaisten näköalaan, joka on tällä hetkellä mahtava luontoelämys. Maisemakuva muuttuu täysin huonompaan suuntaan, mikä heikentää alueen houkuttelevuutta asuinpaikaksi tai vierailuelinkeinon toimintapaikaksi.

Me täällä jo asuvat kuulemme muista maista tulevilta matkailijoilta, että heillä on omissa maisaansakin niin paljon tuulivoimaloita/-puistoja, jotka hävittävät heidän elinolojaan, että he eivät halua nähdä sellaisia "hirviöitä" lomallaan.

Tuulivoimatoimijat ja sen alan yritykset väittävät usein, että voimaloiden melu ja välke ei ole häiritsevää, mikä ei pidä paikkaansa. Muualla voimaloiden läheisyydessä asuvat huomauttavat aina, että melu häiritsee, äänitaso on ajoittain hyvin korkea ja sitä esiintyy yöstä päivää, mikä on pitkällä aikavälillä rasittavaa. Vilkkuvat lentoestevalot häiritsevät eniten vuorokauden pimeänä aikana.

Minä ja monet muutkin emme voi ymmärtää, että naapurimaan puolella voitaisiin sallia tällaisen suuren tuulipuiston rakentamista näin lähelle toisen maan rajaa.

Jos tuulipuisto rakennetaan suunnitelmien mukaan, se on täysin häikäilemätön toimenpide naapurimaan ja myös oman maan asukkaita kohtaan, jotka asuvat tuulipuiston lähialueella. Minä ja monet muut emme vastusta tuulivoimaa, mutta katsomme, että sellaiset hankkeet on rakennettava sellaisille alueille, missä ne häiritsevät asukkaita ja ympäristöä mahdollisimman vähän. Toivon, että tämän tuulipuiston suunnittelu pysäytetään tai että se sijoitetaan muualle, missä se häiritsee vähemmän.

4.20 Yksityishenkilö

Tulen Isosta-Britanniasta ja olen viime vuosina perheeni kanssa säännöllisesti oleskellut Övertorneåssa, koska haluamme kokea Ruotsin Lapin hiljaisuutta ja kauneutta. Ryhdyimme käymään täällä useita vuosia sitten, kun löysimme Övertorneåsta laadukkaan ja ainutlaatuisen asumis- ja talvilomayrittäjän. Saamme lomatarpeemme tyydytettyä erinomaisella tavalla, niin myös tyttäremme, joka on vammainen ja käyttää pyörätuolia.

Olemme käyneet Övertorneåssa ja sen ympäristössä monta kertaa, ja arvostamme yhä enemmän Tornionlaakson ainutlaatuista luonnonkauneutta, sen laajaa ja ehjää taivasta, jota reunastavat vain metsäiset selänteet ja alueen ainutlaatuinen, koskematon ympäristö. Olemme myös saaneet nauttia ainutlaatuisesta pimeästä taivaasta, josta olemme ensimmäistä kertaa elämässämme nähneet renvotulen kauneutta. Kaikki tämä on tullut meille hyvin arvokkaaksi matkoilamme Ruotsiin ja myös Suomeen.

Övertorneåssa saamiemme uusien ystävien kautta olemme hiljattain kuulleet Reväsvaaran tuulivoimahankkeesta Tornionlaakson alempaan osaan. Sinne on tarkoitus rakentaa 12 tuulivoimalaa, joiden korkeus on n. 230 m, Suomen ja Ruotsin välisen rajan läheisyyteen. Vaikka olen vain matkailija tällä alueella, tunnen että minun täytyy esittää suuri huoleni tällaisesta hankkeesta, koska se tulee todennäköisesti hävittämään suuren osan siitä mukavuudesta, jota olemme alkaneet rakastaa.

Ymmärrän hyvin, että uusiutuvaa energiaa on tutkittava ja kehitettävä, mutta jokaisen ehdotetun kehityksen pitää olla sopusoinnussa ehdotetun alueen sijoituspaikan kanssa. Uskoisin, että tämä ei ole oikea alue tämän kokoiselle tuulipuistolle.

Haluan erityisesti korostaa seuraavat seikat.

1. Avoin taivas ja laaja näkymä

Näköala Övertorneåsta joelle on avoin ja katkeamaton, paitsi eräs tietoliikennemasto Aavaskasan rinteellä. Se on huomiota herättämätön eikä häiritse avointa näkymää, jota vain rinne ja selänne katkaisevat. Olemme huomanneet, että tämä kaunis näkymä jatkuu joen ylä- ja alajuoksuun. Alue on kokonaisuutena erittäin ainutlaatuinen myyntikohde. Käynneillämme huomaamme aina, että avoin siluetti katkeaa vain luonnonmetsän kohdalla, mikä on luonnollinen raja. Kävijä tuntee, että hän on osa luontoa.

Tätä horisonttia voidaan tehokkaimmin pilata rakentamalla tuulivoimaloita, joiden korkeus on luultavasti yli 200 m (700 jalkaa). Se hävittäisi näköalan ja korostaisi maiseman luontoa tavalla, jota ei pystytä peittämään esim. puilla. Tämä ei ole myöskään kumpuileva maisema tai mosaiikkimaisema, johon tuulivoimalat sulautuisivat – eli luonnollinen avoin jokilaakso häviää – tilalle tulee keinotekoinen tuulivoimaloista koostuva hirviö. Se vaikuttaa ratkaisevasti siihen, haluammeko ylipäänsä tulla Ruotsiin.

2. Valosaasteet

Ei taida olla mikään yllätys, että kun käymme Övertorneån alueella, mahdollisuus nähdä revontulta on sellainen asia, jota meillä ei ole kotimaassamme. Kaikki asiat, jotka uhkaavat vieraiden mahdollisuutta kokea tätä mahtavaa luonnonilmiötä halutaan varmasti taistella vastaan. Revontuli lienee "Unique Selling Point" Ruotsin (ja Suomen) Lapin matkailuelinkeinolle, mutta minusta tuntuu, etetä tuulipuisto keinotekoisilla lentoestevaloilla sekä niiden koko tulee häiritsemään vieraiden mahdollisuutta nähdä revontulta.

3. Luonnonympäristö

Käynneillämme olemme huomanneet, että Tornionjoen alueella on koskematon luonnonkauneutta, johon ei ole juuri sekoittunut ihmistoiminnan jälkiä. Se taitaa olla Euroopan pisin joki-verkko, johon ei ole vielä rakennettu vesivoimalaitoksia ja joka on siksi pysynyt puhtaana koko pituudeltaan. Vastaavia paikkoja ei ole maailmassa enää kovin monta, joissa voit talvisin ajaa kymmeniä kilometrejä, ja näköalassa on vain lumipeitteisiä kohoumia ja metsiä, jotka ovat vaa-

leanpunaisia varhaisessa auringonlaskussa. En ymmärrä, että joku haluaisi rakentaa tuulivoimaston tällaiseen ympäristöön, mutta voimaloiden näky olisi paha tahra maisemassa. Alueella ei ole myöskään juuri mitään raskasta teollisuutta, joten joutuisin miettimään, miksi tätä hanketta ei ole rakennettu jonnekin muualle, jossa on jo ennestään teollisuutta. On myös kyseenalaista, halutaanko Ruotsin puolella tämän kehityksen jatkumista. Naapuruussuhde ei ole hyvä, jos suomalaiset viranomaiset sijoittavat tällaisen tuulipuiston aivan rajalle – miksei syvemmälle maahan, jossa se ei olisi tällä tavoin näkyvissä. Sellainen kehitys ei vastaa koskematonta luontoa, jota olemme oppineet rakastamaan tällä alueella, ja jos kehitys jatkuu tällaiseen suuntaan, se vaikuttaisi vakavasti päätökseemme tulla uudestaan käymään, ainakin yhtä usein kuin nyt tulemme.

4. Muut asiat

Minun on myös pakko ottaa toinen asia puheeksi. Innokkaana lintuharrastajana tiedän, että monet muuttolinnut seuraavat jokilaaksoja muuttomatkoillaan, näin on myös Tornionlaaksossa. Iso-Britanniassa talvehtii paljon lintuja, jotka kesällä palaavat näihin laaksoihin pesimään. Tiedän, että tuulipuistot voivat vaikuttaa merkittävästi paikalliseen eläimistöön, myös villieläimiin, jotka vaeltavat ulkomaille. En tiedä, onko rakennuttaja tilannut laajan tutkimuksen ehdotettujen tuulivoimaloiden vaikutuksista muuttolintuihin, koska puisto sijoitetaan suoraan tunnetun muuttoreitin eteen. Tämä vaikuttaisi haitallisesti villieläinten muuttoon ja siirtomatkoihin paljon suuremmalla alueella. Toivon, että otetaan nämä näkökannat huomioon, koska uskon, että hanke on haitaksi ympäristölle, paikallisten yritysten taloudelle ja se karkottaa vierailijoita, jotka muuten haluaisivat jatkossakin tulla tälle kauniille alueelle käymään.

4.21 Neljä eri yksityishenkilöä esitti saman muistutuksen

Tornionlaakso, molemmin puolin jokea, joutuu pahan ryöstön kohteeksi, jos rakennetaan tuulivoimaa Suomen puolelle näin lähelle rajajokea. Tuulipuisto tulisi kulttuuriherkän alueen keskelle, jonka asutuksessa on rivikylä vanhan mallin mukaan siten, että talot on sijoitettu jokea päin.

Tuulipuisto on suuri teollinen laitos tällaisessa ympäristössä, joka on muuten saanut säilyttää vanhanaikaisen luonteensa 2020-luvulle asti.

- Maisemakuva rumentuu ja häviää. Avara ja houkutteleva maisemakuva Tornionjoen yli häviää pitkäksi aikaa.

- Kiinteistöjen hinnat tulevat laskemaan. Kuka haluaa investoida Tornionlaaksossa asumiseen, jos valtavan suuret tuulivoimalat pyörivät talojen edessä?

- Tuulipuisto hävittää Tornionlaakson vierailuelinkeinon houkuttelevuuden. Vaikutus jo tehtyihin ja käynnissä oleviin investointeihin on haitallinen.

- Matkailuelinkeinossa ja kylien kehittämisessä tehdään määrätietoista työtä. Moniin kyliin saadaan muuttajia, ja matkailuyritykset ovat vastanneet vierailukysynnän tarpeisiin Tornionlaaksossa. Meluun ja valoon kyllästyneet ihmiset ahtaasta Euroopasta hakeutuvat kauniiseen luontoomme.

Vierailuelinkeinon talous perustuu siihen, että toimitaan hiljaisessa ja turmeltumattomassa luonnossa, mutta Reväsvaaran tuulipuisto vaikuttaa tätä vastaan.

Kukaan ei pääse suojaan vilkkuvista voimakkaista lentoestevaloista eikä melusta, välkkeestä ja muista haitoista, jotka tuulivoimalat aiheuttavat. Tornionlaaksun asukkaiden elinolosuhteet muuttuvat täysin. Tiedetään, että infraääni ja pientaajuinen melu vaikuttaa ihmisiin haitallisesti.

Suunnitellut tuulivoimalat ovat äärimmäisen suuria, mikä aiheuttaa enemmän melua ja infraääntä pidemmällä etäisyydellä.

Vastustan tuulivoimaa Reväsvaaralla ja muuallakin Tornionlaaksossa.

Syyt:

Kaikki tuulivoima Suomen puolella rajaa vaikuttaa haitallisesti Tornionlaakson Ruotsin puolen asutukseen. Ruotsin puoli ei saa minkäänlaisia etuja rajalle rakennettavasta tuulivoimasta, ainoistaan haittoja korkeiden tuulivoimatornien ja vilkkuvien valojojen muodossa. Maisemakuva rumentuu ja turmeltu. Avoin ja houkutteleva maisemakuva Tornionjoen yli häviää pitkäksi aikaa.

Kun tornit rakennetaan laaksoon, ne pilaavat maiseman kymmenien kilometrien matkalla. Korpi- kylää vastapäätä seisovat tornit näkyvät selvästi Bäckestasta ja Risuddenista. Tämä etäisyys on 17 km.

Espoon yleissopimuksen mukaan maisema on sama kuin ympäristö. Eli maiseman hävittäminen on sama kuin luonnon hävittäminen. Ruotsin Tornionlaakso on Natura 2000 -alue jossa kaikki rannanläheinen rakentaminen Tornionlaaksossa vaatii erityislupaa, jotta se ei häiritse luontoa.

Suurten teollisuuspuistojen rakentaminen Ruotsin näkö- ja kuuloetäisyydelle on "paha isku suoraan vatsaan" kaikille Ruotsin puolella asuville.

Tornionlaaksoon tehdään suuria investointeja matkailutoimintaan, mm. Luppiovaaralla ja taidehallissa Konsthall Tornedalen. Hanke on paha isku näille toiminnoille. Tornionlaakson tulevaisuus on riippuvainen paikkakunnalle muuttamisesta. Teolliset tuulipuistot vastustavat tällaista muuttoa. Kukaan ei halua asua tuulipuiston naapurina. Jos tuulivoimalla olisi ollut niin vähän haittavai- kutuksia, kaikki Suomen tuulivoima olisi rakennettu Suomen rannikolle, jossa tuulee eniten. Näin Suomen tuuliatlaksen mukaan.

Paikkakunnalle muuttamisen väheneminen heikentää myös tonttien ja talojen arvoa, ja todettu arvon aleneminen laskutetaan Ylitornion kunnalta.

4.22 Kaksi eri yksityishenkilöä esitti saman muistutuksen

Tornionlaaksoon tehdään suuria teollisuusinvestointeja, kun tuulivoimapuistoja sijoitetaan kulttuuriherkälle alueelle.

Alue on valtakunnallisesti arvokas kalastuksen ja ulkoilumahdollisuuksien vuoksi kulttuuriympäristössä, jossa on arvokasta luontoa sekä maisema, joka on säilyttänyt omaleimaisen ulkonäkönsä monen sukupolven aikana. Talot on sijoitettu joelle ja Suomen puolen naapureille päin. Jokilaakson näköalana toimii Suomen puoli. Tuulipuisto on suuri teollinen laitos ympäristössä, joka on säilyttänyt vanhanaikaisen luonteensa 2000-luvulle asti. Maisemakuva rumentuu ja turmeltu. Avoin ja houkutteleva maisemakuva Tornionjoen yli häviää. Se aiheuttaa suuria muutoksia arkaan kasvistoon ja eläimistöön.

Kiinnostus kiinteistöistä ja Tornionlaaksossa asumisesta jokivarren kylissä on kasvanut ja on monessa hankkeessa tärkeä tekijä seudun myönteiselle kehitykselle. Ihmiset hakeutuvat ympäristöön, jossa on tarjolla ainutlaatuisia ja monipuolisia ulkoilumahdollisuuksia eri vuodenaikoina. Matkailijat hakeutuvat pohjoiseen, ja monet haluavat myös kokeilla Tornionlaaksossa elämistä.

Teollinen tuulipuisto vaikuttaa huomattavasti kylän investointeihin, ulkoilutoimintaan jokea pitkin ja ennen kaikkea Ruotsin puolen elinympäristöön ja arkeen. Suomen puolen tuulipuisto vaikuttaa häikäilemättömästi Ruotsin puolen asukkaisiin. Tuulivoimalat sijoitetaan jokea pitkin, niillä on korkeat tornit ja voimakkaasti vilkkuvia lentoestevaloja, ne aiheuttavat jatkuvaa melua, välkettä ja muita haittoja. Infraääni vaikuttaa myös pitemmällä etäisyydellä. Vaikutus terveyteen ja elinympäristöön on haitallinen, tällaista elinympäristöä pakotetaan meille. Ruotsin puolen elinolosuhteet muuttuvat täysin.

Jos tuulipuisto toteutuu, se vaikuttaa voimakkaasti asukkaisiin ja kiinteistöjen arvoon. Arvo alenee, ja koska lisää tuulivoimasuunnitelmia on tiedossa, kiinteistöjen myyminen vaikeutuu, koska tuulivoimaloiden läheisyydessä asumiseen liittyy paljon haittoja.

YHTEISVASTINE 22 MUISTUTUKSELLE:

Sijainti

Kaava-alue sijaitsee lähimmillään noin 2 kilometrin päässä Tornionjoesta, mutta suunnitellut voimalat tulevat sen sijaan sijaitsemaan yli 4 kilometrin päässä joesta. Lähimpänä jokea olevaa kaava-aluetta käytetään jatkossakin yksinomaan maa- ja metsätalouteen. Näillä alueilla sallitaan vain maa-, metsä- ja porotalouteen liittyvä rakentaminen, mikä edistää esimerkiksi maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilymistä.

Vaihtoehtoiset sijainnit

Osayleiskaavassa ei esitetä vaihtoehtoisia sijainteja tuulivoimahankkeelle. Vaihtoehtoisia sijainteja on kartoitettu monipuolisesti aiemmassa vaiheessa.

Tuulivoimaloiden sijoittamiseen vaikuttavat useat tekijät. Näitä ovat muun muassa teknistaloudelliset tekijät kuten tuulusuus, maiseman ja ympäristön arvot sekä muu maankäyttö. Yksittäiset voimalat täytyy sijoittaa toisiinsa nähden siten, ettei niistä aiheudu tuotanto- tai muuta haittaa.

Kaava-alue soveltuu selvitysten perusteella hyvin tuulivoiman tuotannolle sekä tuuliolosuhteiden että muiden ympäristöolosuhteiden perusteella. Reväsvaaran tuulivoima-alueen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tutkittiin kahta tuulivoima-alueen toteutusvaihtoehtoa ja useampia vaihtoehtoisia sähkönsiirron reittiratkaisuja. Ympäristövaikutusten arvioinnissa eri vaihtoehtojen vaikutuksilla ei havaittu olevan merkittäviä eroja, eikä kumpikaan vaihtoehtoista noussut selkeästi toista suositeltavammaksi.

Kaavaa laadittaessa erilaisia alueidenkäyttötavoitteita joudutaan usein sovittamaan keskenään yhteen. Usein erilaisia tavoitteita ei voida asettaa tärkeysjärjestykseen. Tuulivoimaosayleiskaava pyrkii varmistamaan parhaalla mahdollisella tavalla tavoitteiden toteutumisen kokonaisuutena.

Vaikutusten arviointi

YVA-menettelyssä ja osayleiskaavoituksessa on selvitetty ja tunnistettu merkittävät vaikutukset MRL 9 §:n ja 39 §:n edellyttämällä tavalla. Selvitykset ja tutkimukset on tehty voimassa olevan lainsäädännön ja Suomessa tuulivoimakaavoitukseen vakiintuneen käytännön mukaisesti. Vaikutusten arvioinnit on otettu lain edellyttämällä tavalla huomioon kaavaratkaisussa.

Havainnekuvat

YVA-menettelyn ja kaavoitusprosessin aikana laaditut valokuvasoitteet vastaavat voimaloiden näkyvyyttä ja vaikutusta maisemakuvaan luotettavalla tarkkuudella. Havainnekuvia on laadittu monipuolisesti erilaisista paikoista sekä määrällisesti ja laadullisesti riittävällä tavalla, jotta vaikutukset voidaan arvioida.

Valokuvasoitteiden pohjina käytettyjä valokuvia on tarkoituksella otettu eri vuoden- ja vuorokaudenaikoina ja erilaisissa sää- ja valaistusolosuhteissa. Valokuvasoitteet painottuvat nimenomaan kasvukauden ulkopuolella otettuihin kuviin, koska voimalat erottuvat silloin maisemassa parhaiten. Valokuvia on otettu eri asiantuntijoiden maastokäyntien yhteydessä erityyppisillä kameroilla. Kameroissa ja niiden objektiiveissa on eroja, millä osaltaan on vaikutusta otettuihin kuviin. Kunkin havainnekuvan kuvatekstin yhteydessä on tuotu esiin tiedot pohjakuvan kinaavastaavuudesta. Eri sää- ja valaistusolosuhteet huomioon ottavat havainnekuvat kertovat yhtenä vuoden- tai vuorokaudenaikana otettuja kuvia laajemmin tuulivoimaloiden visualisista vaikutuksista.

Muuttohalukkuus, kiinteistöjen arvo ja korvausasiat

Tuulivoimaloiden vaikutuksesta kiinteistöjen arvoon on tehty eri maissa useita tutkimuksia. Tutkimukset eivät ole osoittaneet, että tuulivoimalla olisi merkittävää vaikutusta kiinteistöjen myyntihintoihin – hintatasoa selittävät useat muut tekijä. Vaikutukset elämänlaatuun tai haluun muuttaa lähialueelle riippuvat kunkin henkilön omasta suhtautumisesta tuulivoimaan.

Poismuuttaminen ja pieni syntyvyys ovat suuria haasteita suurten kaupunkialueiden ulkopuolella. Talouden tasapainottamiseen ja uusien asukkaiden houkuttelemiseen tarvitaan myös uusia keinoja, joista tuulivoimatuotanto on yksi.

Samalla kunta voi osaltaan vastata ilmastonmuutoksen hillintään, profiloitua ympäristöystävälliseksi asuinympäristöksi ja saada lisätuloja kunnan kehittämiseen. Tuulivoimalat työllistävät useiden eri alojen asiantuntijoita. Paikallista osaamista tarvitaan hankkeen rakennus-, käyttö- ja kunnossapitovaiheissa. Rakentamisvaihe lisää esimerkiksi majoitus- ja ravitsemuspalvelujen käyttöä alueella, mahdollisesti myös Ruotsin puolella.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavassa ei voida antaa määräyksiä korvauksiin liittyen.

Matkailu ja elinkeinotoiminta

Yleisesti tuulivoimarakentamisen potentiaaliset haitalliset vaikutukset matkailuun kohdistuvat erämaamatkailuun ja kohteisiin, joiden matkailullinen arvo perustuu pelkästään erämaiseen luontoon. Tornionjokilaakson maisema on kulttuurimaisemana luonteeltaan monipuolinen kaikkine kerrostumineen eikä siellä ole varsinaista koskematonta luontoa. Sen sijaan kaikkialla luonnossa, erityisesti joenrannan ja saarien laiturilla ja niityillä sekä talousmetsissä, näkyy ihmisen kädenjälki. Rakentamisenkin osalta ihmisen toiminnot seudulla ovat pitkälti keskittyneet Tornionjokilaaksoon. On myös huomioitava, että kuten tuulivoimalat, myös matkailu ja sitä varten rakennettava infrastruktuuri sekä matkailijat itse muokkaavat voimakkaasti alueen luontoa ja luonnontilaisuuden tuntua.

Tornionjokilaakson kaltaisella ihmisen toiminnan vyöhykkeellä tuulivoiman vaikutukset voivat olla sekä myönteisiä että kielteisiä. Matkailu- ja virkistyskokemus sekä alueen vetovoima matkailun ja virkistyksen kannalta riippuvat kunkin henkilön omasta suhtautumisesta tuulivoimaloihin. Matkakohteen valintaan vaikuttavat siis monet tekijät, myös mielikuvat. Voimalat voivat olla toisille nähtävyys tai positiivinen signaali alueen kehittymisestä ja toisille häiritsevä maisemahaitta. Tornionjokilaaksossa matkailun vetovoimatekijöitä ovat maisema ja kulttuuriympäristö.

Kattavien selvitysten ja vaikutusten arviointien avulla on varmistettu, että kaavan toteuttaminen ei kokonaisuutena katsottuna aiheuta merkittäviä maisemavaikutuksia eikä vaaranna alueen kulttuuriympäristöarvojen säilymistä, mikä on myös matkailun kannalta keskeistä.

Tutkimuksia tuulivoimaloiden vaikutuksista matkailuun on tehty vielä suhteellisen vähän. Joidenkin tutkimusten mukaan tuulivoimalat eivät vaikuta matkustuskohteen valintaan tai matkailijoiden innokkuuteen palata turistialueelle. Vaikka hankkeen suunnitteluvaiheessa moni matkailija on suhtautunut tuulivoimaan kielteisesti, tuotantovaiheessa tuulivoimaloilla ei ole ollut merkittävää vaikutusta matkustuskohteen valintaan tai matkailuun alueella. Matkailua ja uusia matkailutuotteita on mahdollista kehittää ammattimaisesti rinnakkain tuulivoiman kanssa. Tästä on esimerkkinä Suomessa Kalajoen kaupunki, missä molemmat elinkeinot ovat vahvasti edustettuina.

Matkailua ja uusia matkailutuotteita on mahdollista kehittää ammattimaisesti rinnakkain tuulivoiman kanssa. Tästä on esimerkkinä Kalajoen kaupunki, missä molemmat elinkeinot ovat vahvasti edustettuina.

Tuulivoimalla on positiivisia vaikutuksia kuntatalouteen. Voimalaitoksista maksettava kiinteistövero, maanvuokraus ja hankkeen työllistävä vaikutus tuovat tuloja Ylitornion kunnalle ja kuntalaisille.

Lentoestevalot

Lentoestevaloratkaisut määritellään Liikenteen turvallisuusvirasto Trafilta haettavassa lentoesteluvassa. Voimaloiden lentoestevalaistus tulee kirkkaalla säällä erottumaan maisemassa pimeään aikaan, mutta jokilaakson muut valaistut kohteet vähentävät valojen erottuvuutta. Nykyään yöllä sallitaan lähiasukkaita vähemmän häiritsevä tasaisesti palava punainen valo välähtävän kirkkaan valon sijaan. Voimaloiden lentoestevalojen erottuvuutta maisemassa voi pyrkiä vähentämään erilaisin teknisin ratkaisuin. Suomen puolella vaaroilla sijaitsee jo nykyisin korkeita mastoja lentoestevaloineen: Ainiovaaran 100 m ja 80 m korkeat mastot ja Aava-saksan 88 m korkea masto.

Melu

Melumallinnus on tehty ympäristöhallinnon ohjeiden 2/2014 mukaisesti ja yhdellä nykymarkkinoiden tehokkaimmista malleista, jolla on voimakas lähtömelutaso. Tuulivoimaloiden tuotekehityksen takia lähtömelutasot ovat pääosin pienentyneet huolimatta voimaloiden koon ja tehon kasvusta. Tämä johtuu muun muassa siitä, että suuret voimalat ovat aiempaa tehokkaampia, ja niiden roottoreiden pyörimisnopeutta on voitu alentaa aiempiin pienempiin voimaloihin verrattuna. Hankkeesta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä meluvaikutuksia.

Melumallinnuksen mukaan hankkeesta ei aiheudu tuulivoimaloiden ulkomelutasolle Suomessa annettuja ohjearvoja ylittävää melua lähimmille asuinalueille Suomessa eikä Ruotsissa. Myöskään pienitaajuinen melu ei ylitä Suomessa sille asetettuja ohjearvoja.

infraäänestä puhutaan silloin, kun äänen taajuus (Hz) on alle 20 Hz. Infraäänen voi kuulla, mikäli sen taso on riittävän kova. Alle kuulokynnyksen olevia, eli ei-kuultavia, infraääniä esiintyy joka puolella ympäristössämme. Niitä syntyy esimerkiksi ilmakehän painenvaihtelusta, tuulesta, rakenteiden värähtelystä, keinumisesta tai vaikkapa juoksuaskelista tietynlaisella alustalla. Tuulivoimaloiden infraäänepainetaso jää tutkimusten mukaan merkittävästi kuulokynnyksen alle. Tieteellisen tutkimuksen mukaan myöskään infraäänellä ei ole osoitettu olevan terveysvaikutuksia niin kauan, kun sitä ei voi korvin kuulla. Infraääni on samanlaista ääntä kuin mikä tahansa muu ääni, ja sitä koskevat samat lainalaisuudet. Lisätietoa infraäänestä, ks. <https://tuulivoimayhdistys.fi/tietoa-tuulivoimasta-2/tuulivoimasta-kunnille/tuulivoimaloiden-aani/infraaani>.

Välke

Tehdyn mallinnuksen mukaan suositukset ylittäviä välkevaikutuksia ei aiheudu minkään asuin- tai lomarakennuksen kohdalla

Elinolot ja viihtyisyys

Ihmisten elinolojen, viihtyvyyden ja alueen virkistyskäytön osalta tuulivoimahankkeen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi. Tuulivoimalat muuttavat maisemaa, minkä jotkut ihmiset voivat kokea elinolojen huononemisenä. Toisaalta voimalat voivat olla toisille nähtävyys tai positiivinen signaali alueen kehittymisestä. Tuulivoimahankkeen meluvaikutukset ja välke eivät ylitä ohjearvoja lähimmissä häiriintyvissä kohteissa.

Terveyshaitat

Hanke ei aiheuta ihmisille merkittäviä terveyshaittoja tai riskejä, mikä on varmistettu kattavalla ja monipuolisella vaikutusten arvioinnilla. Tuulivoimalat on sijoitettu riittävän etäälle vakituisesta ja loma-asutuksesta jotta ihmisille ei aiheudu kohtuutonta haittaa. Välke- ja melumallinnuksen avulla on osoitettu, ettei välke tai meluarvot ylitä asutukselle annettuja määräyksiä ja ohjearvoja.

Maisemavaikutukset

Suomen Ympäristöministeriön (2012) ohjeessa ”Tuulivoimarakentamisen suunnittelu. Ympäristöhallinnon ohjeita 4/2012” valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet katsotaan pääsääntöisesti tuulivoimarakentamiselle soveltumattomiksi. Reväsvaaran suunnitellut tuulivoimalat sijaitsevat valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön rajojen ulkopuolella 2–3,5 kilometrin päässä.

Ruotsin puolelta katsottaessa Reväsvaaran suunnitellut tuulivoimalat kattavat avautuvasta maisemasta ja taivaasta pienen osan. Kokemus tuulivoimaloiden maisemavaikutuksista on subjektiivinen, ja osa ihmisistä kokee tuulivoimalat häiritsevän sijaan neutraaleina tai kauniina. Tuulivoimalat lisäävät maisemaan uuden kerroksen, mutta ne eivät hävitä maisemasta pysyvästi mitään. Tuulivoimalat eivät estä Tornionjokilaakson kulttuurimaiseman arvokkaiden piirteiden vaalimista ja hoitamista, vaan saattavat osaltaan edesauttaa niiden vaalimista vaikuttamalla positiivisesti Ylitornion kunnan talouteen. Maisemavaikutusten arvioinnissa Reväsvaaran tuulivoimaloiden ei nähdä lisäävän Tornionjokilaakson nykyisessä maisemassa olennaisesti kulttuurihistoriallisen ja modernin ristiriitaa tai luonnonmukaisen ja rakennetun ristiriitaa, jotka heikentäisivät olennaisesti maiseman laatua. Mutta kuten arvioinnissa on todettu, Riksintrasse -alueeseen sisältyvien yksittäisten vastarannalla sijaitsevien kohteiden kannalta tuulivoimaloiden vaikutus näkyymiin voi paikoitellen olla merkittävä.

Vaikutukset luontoon ja Natura 2000 -alueeseen

Vaikutukset suojelualueisiin ja muihin luontoarvoiltaan merkittäviin kohteisiin on arvioitu selostuksessa. Lähin Natura-alue on noin 1,4 kilometriä kaava-alueen länsipuolella virtaava rajajoki. Muut Natura-alueet, luonnonsuojelualueet ja luonnonsuojeluohjelmakohteet sijaitsevat yli 2,4 kilometrin etäisyydellä kaava-alueesta. Kaavan toteuttamiseen ei arvioida liittyvän Natura-alueiden suojeluperusteita merkityksellisesti heikentäviä vaikutuksia. Kaavan mukaisesta maankäytöstä ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia myöskään muille luonnonsuojelullisesti huomioitaville aluekohteille.

Vaikutukset linnustoon ja eläimiin

Reväsvaaran hankkeen yhteydessä on tehty kattavat selvitykset alueen luontoon, linnustoon ja eläimiin liittyen.

Olemassa olevan tiedon perusteella alueen kautta muuttavat linnut seuraavat pääasiassa Tornionjokilaaksoa, joka on Perämeren rannikkoa lukuun ottamatta Lapin alueen merkittävin muuttolintujen käyttämä muuttoreitti. Linnut seuraavat itse jokea sekä sitä reunustavia alavia viljelysalueita. Osa petolinnuista ja kurjista, jotka muuttaessaan hyödyntävät nousevia ilmavirtauksia, hyödyntävät vaarajonojen rinteitä muuttaessaan. Reväsvaaralla voimat sijoittuvat lakialueelle eivätkä rinteille. Rinteiden yllä kaartelevat linnut näin ollen joudu voimaloiden vaikutuspiiriin. Tehty muutontarkkailu tukee näitä tietoja, koska yhdenkään kookkaan lintuyksilön ei havaittu lentävän suoraan Reväsvaaran yli, vaan ne ohittivat sen pääasiassa länsipuolelta tai lensivät sen länsi- tai itärinnettä seuraten.

Tornionjokilaakso ei ole valtakunnallisesti merkittävä muuttoreitti millekään lajille, poikkeuksena on joutsenen syysmuutto. Jokilaakson läheisyydestä huolimatta Reväsvaaran kaava-alue ei osoittautunut vuonna 2013 tehdyissä muutonseurannoissa merkittäväksi kohteeksi. GPS-seurantatietojen perusteella Reväsvaara ei ole myöskään petolinnuille merkittävää aluetta.

Valtaosa kaava-alueella havaituista lajeista on ollut varpuslintuja. Havaituista linnuista kaava-alueen kautta törmäyskorkeudella on muuttanut 15,2 %. Näistä yksilöistä törmäyksille herkkiä, kookkaita lajeja on kuitenkin ollut vain 3,5 %.

Kaavaselostuksessa todetaan muun muassa, että tehdyissä selvityksissä kaava-alueen kautta muuttavien, törmäyksille herkien lajien yksilömäärät todettiin vähäisiksi. Hankkeen aiheuttamat linnustoon kohdistuvat vaikutukset on arvioitu vähäisiksi.

Asukaskysely

YVA-menettelyn yhteydessä toteutettu asukaskysely on lähetetty Ruotsissa satunnaisotannalla noin joka kolmanteen vakituiseen talouteen 3–10 kilometrin etäisyydellä tuulivoimaloista. Ruotsin lainsäädäntö on estänyt kyselyiden toimittamisen vapaa-ajan asuntojen omistajille.

Vuorovaikutus

Hankkeen osallistumis- ja vuorovaikutusmenettely sekä tiedottaminen on tehty riittävällä tavalla MRL:n mukaisesti. Siitä, miten ja milloin osalliset voivat osallistua kaavoitukseen, on ilmoitettu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

Kaavaprosessin aikana järjestettiin muun muassa suomen- ja ruotsinkieliset yleisötilaisuudet valmistelu- ja ehdotusvaiheissa. Osayleiskaavan yhteydessä toteutettiin kansainvälinen kuulemismenettely (ilmoitus- ja neuvottelumenettely, MRL 26 a luku), jotta myös Ruotsin kansalaisilla ja viranomaisilla olisi mahdollisuus osallistua kaavatyöhön.

Suomen- ja ruotsinkieliseen palautteeseen on laadittu vastineet ja palaute on huomioitu työssä valmistelu- ja ehdotusvaiheessa.

Kaavan suunnittelua on tehty osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti. Ruotsin viranomaisten kanssa järjestettiin 16.2.2021 neuvottelu liittyen ruotsinkieliseen osallistumisprosessiin ja tilaisuuksien käytännön järjestelyihin.

Kansainvälistä kuulemismenettelyä (ilmoitus- ja neuvottelumenettely) varten kaavaselostus sekä kaavakartta merkintöineen ja määräyksineen käännettiin ruotsin kielelle sekä valmistelu- että ehdotusvaiheessa.

Unescon hyväksyntä

HIA-selvityksessä on todettu, että Reväsvaaran tuulivoima-alueella ei ole Struven ketjun yleismaailmallisia arvoja heikentäviä vaikutuksia, mutta kohtalaisen haitallisia vaikutuksia arvioidaan kohdistuvan Struven ketjun ympäröivään maisemaan, kolmiomittausketjun tähytyslinjojen hahmottamiseen sekä kolmiomittauksen rekonstruoimisen mahdollisuuksiin.

Suomessa kaavoituksesta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa, jonka mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitelmaan ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Museovirasto on kommentoinut selvitystä sen laatimisvaiheessa. Kaavan hyväksyy MRL:n 37 §:n mukaisesti Ylitornion kunnanvaltuusto eikä kaavaratkaisulle tarvita erillistä hyväksyntää esimerkiksi UNESCOlta.

Yhteisvaikutukset

Arvioinnissa on huomioitu muiden hankkeiden mahdolliset yhteisvaikutukset muun muassa porotalouteen ja linnustoon, mutta näistä ei ole tunnistettu merkittäviä yhteisvaikutuksia.

Tornionjokilaaksoon suunniteltujen tuulivoimahankkeiden maisemallisten yhteisvaikutusten arviointia täydennettiin arviointitekstin osalta. Nykyisten ja suunniteltujen tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset Reväsvaaran tuulivoimaloiden kanssa voivat olla maisemavaikutuksiltaan kohtalaiset, etenkin jos kaikki suunnitellut tuulivoimalat rakennettaisiin tiedossa olevien suunnitelmien mukaisesti. Tornionjokilaakson maisema- ja kulttuuriarvojen kannalta suurin yhteisvaikutus olisi Palovaaran, Reväsvaaran, Kitkiäisvaaran ja Karhakkamaan voimaloilla. Kahden tai kolmen uuden tuulivoima-alueen toteutumisen myötä tuulivoimaloita näkyisi todennäköisesti laajalti jokilaakson koko arvoalueella sen eteläisintä osaa lukuun ottamatta. Lähimmät tuulivoimalat näkyisivät monin paikoin kookkaina ja toisissa suunnissa voisi näkyä muiden tuulipuistojen voimaloita osana kaukomaisemaa. Luonnontilaisen tai siltä vaikuttavien alueiden luonnontuntu vähenisi tuulivoimaloiden näkyvyyden lisääntymisen myötä. Kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaiden alueiden taustalla näkyisi entistä useammin moderneja tuulivoimaloita.

Koska ihmistoiminnan vaikutus näkyy jo nykyisinkin maisemassa selvästi, tuulivoimaloiden lisääntymisen ei voida nähdä muuttavan maiseman luonnetta olennaisesti. Kuitenkin kahden tai kolmen voimala-alueen rakentamisen myötä jokilaaksoista tulisi kokonaisvaltaisemmin tuulivoiman tuotantoaluetta, kun nyt tuulivoimaa sijoittuu ainoastaan Kitkiäisvaaralle. Voimaloiden merkittävimmät maisemalliset yhteisvaikutukset kohdistuisivat Ruotsin puolelle korkeille paikoille, joilta olisi mahdollista nähdä Suomen puolen maisemassa useita tuulivoimalaryppäitä.

Täydennetään selostukseen yhteisvaikutusten arviointia maiseman ja poronhoidon osalta.